

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXIII. ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2007. SZEPTEMBER 7.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

8-9.

VILÁG PEDAGÓGUSAI, EGYESÜLJETEK!

E felhívás már tulajdonképpen teljesült, mert az 1991-ben létrejött pedagógus-szakszervezeti világszervezet, az Oktatási Internacionálé keretében az elmúlt évek során már egyesültek az ideológiai vagy térségi alapon szerveződött nemzetközi organizációk. A százhatvankilenc ország 50 millió pedagógusát tömörítő szervezet egyedülálló a világon, a földkerekség legnagyobb szakmai világszervezete. A nyáron rendezett berlini világkongresszuson (részletesen lásd lapunk 5-8. oldalán) szinte mindenki büszkén hirdette, hogy a pedagógusok példát mutattak az egységes világszervezet létrehozásában. A rendezés jelentős feladatát vállaló német szakszervezet elnöke, *Ulrich Thöne* megnyitó beszédében nem véletlenül hangsúlyozta ezt és a német egyesülés példáját is. Az összefogás erősebbé tesz, a széttagoltság gyengíti! Akár az érdekvédelemre, akár a nagypolitikára tekintünk. Még a német nagykoalíciót, a korábban egymás ellen küzdő pártok közös kormányzását is jó példaként hozta fel. Mindezt a magyar szakszervezeti mozgalom vezetői lesütött szemmel hallgathatták, hiszen nálunk mind az érdekvédelmi szervezetek, mind a pártok viszonylatában egészen más a reláció.

Bizonny, Magyarországon nagyon is aktuális lehet a felhívás: szakszervezetek, egyesüljete!

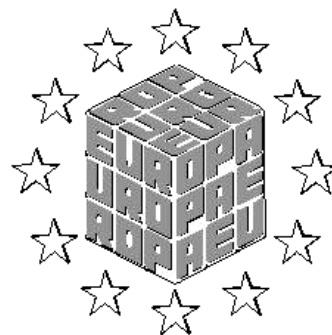
A rendszerváltás nyomán kialakult szélsőséges szakszervezeti pluralizmus ugyanis szétzilálta és alaposan meggyengítette a magyar szakszervezeti mozgalmat, amelynek felépülésére, a válságjelenségek eltüntetésére nagyon kevés jel mutat. Jellemző példa volt erre a magyar szakszervezetek világkongresszuson való részvétele is. Az egységes Oktatási Internacionálénak öt magyar ágazati szakszervezet a tagja. A Pedagógusok Szakszervezetét négyen képviseltük. Az FDSZ-t két kolléga, a PDSZ-t pedig egy fő reprezentálta. Ez utóbbi szervezet elnöke a magyar szakszervezetek nevében szólott hozzá a kongresszuson anélkül, hogy előzetesen egyeztetett volna mondanivalóját. A TDDSZ-t és a Keresztény Pedagógusok Szakszervezetét nem képviselte senki. Az Oktatási Internacionálé vezetésének jelzést sem adtak arról, hogy miért nem vesznek részt a kongresszuson. Talán már nem is léteznek, hiszen az országos érdekegyeztetésben sem vesznek részt? Mindez jól tükrözi az itthoni állapotokat, a megoszlottságot és a rivalizálást, amelyek nem gyarapítják, hanem apasztják erőnket.

Jól emlékezhetünk még a PDSZ tavaly novemberi közoktatásnap gáncsoskodására, amikor a képviselőkkel folytatott széles körű párbeszédünket (több mint 150 intézményben zajlott), próbálták tromfolni a sztrájk bejelentésével. Ráadásul ez ellentétes volt az Egységes Közszolgálati Sztrájkbizottság egyezményével is, hiszen tagjai közös tárgyalásokban, együttes akciószervezésben állapodtak meg. Azt is jól tudjuk, hogy ennek folytán milyen szörványos, sztrájk szerveződött, ami nem erősítette, hanem rontotta az érdekvédelem esélyeit, a pedagógusok társadalmi presztízsét. Az „eredmény” pedig egy bírósági per lett a PDSZ és az OKM között, amit a szakszervezet jögerősen elvesztett.

Azt viszont biztos állíthatjuk, hogy az általunk folytatott párbeszédnek lett eredménye, hiszen az ingyenesen elrendelhető két óra eltörlése, a közoktatási törvény ilyen irányú módosítása jórészt ennek köszönhető. Maguk a képviselők is ezt vallották, amikor az erőteljes pénzügyi nyomás ellenében megszavazták a módosító indítványt. „Ebben nagy szerepe volt annak a konzultációnak, amelyet a Pedagógusok Szakszervezete kezdeményezett az országgyűlési képviselők számára” – mondják ma is. Mint ahogy a sztrájkbizottság tárgyalásai is megállapodáshoz vezettek, amelynek révén sikerült megmenteni a 13. havi illetményünket. Hiszen eredetileg ebből akarták finanszírozni a teljesítményalapú bérrendszer kialakítását. Félreértés ne essék! Jól tudjuk, hogy ezek csak szerény részeredmények, de mégis több a semminél. A konvergenciaprogram szorításában csak ennyi sikeredett. Közel sem lehetünk elégedettek, tisztában vagyunk azzal, hogy sok még a tennivalónk.

Jellemző „együttműködési” példa volt a tavaszi népi kezdeményezést támogató aláírások összegyűjtése is. A PSZ kezdeményezte, hogy együtt szervezzük. A PDSZ vezető testülete azonban elutasította. Az oktatás területén működő más szakszervezetekkel eredményesebb az együttműködésünk. Ezt kívánjuk mi kiteljesíteni, amikor újra dialógust kezdeményezünk a közös tennivalókról. Természetesen a PDSZ-t is hívjuk, és reméljük, hogy nem a sajtón keresztül kapjuk meg negatív üzenetét, minősítését, mint ahogy az elmúlt napokban is történt. Fedezzük fel már végre mi is, hogy a széttagoltság gyengíti, az összefogás erősebbé tesz!

Árok Antal

A TARTALOMBÓL:

- A SZAKSZERVEZETI ÉLET ESEMÉNYEI
- A KÖZOKTATÁSI AKCIÓNAP CSOMAGJÁBÓL
- PEDAGÓGUS-SZAKSZERVEZETEK VILÁGKONGRESSZUSA
- OKTATÁSI KEREKASZTAL: PEDAGÓGUSKÉPZÉS
- HAZAI MOZAIK
- EMLÉKEZÜNK LAPUNK FŐSZERKESZTŐIRE
- ÚJRA AZ ISKOLAPADBAN
- PEDAGÓGUS SPORTVERSENYEK EREDMÉNYEI
- ÁLOM ÉS LÉLEK
- EREDMÉNYES PSZ-AKCIÓ: PARLAMENTI KÖTELEZETTSÉG
- PSZ-ELVÁRÁSOK A BÉRRENDSZERRŐL
- PL-ÚTMUTATÓ:
 - A KJT. MÓDOSÍTÁSA;
 - A KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA

In memoriam SZŐKE ANDOR (1924–2007)

Az elmúlt tanév végén kapta meg szerkesztőségünk a család gyászjelentését: a Pedagógusok Lapjának egykori főszerkesztője türelemmel és méltósággal viselt súlyos betegségben, 83 éves korában elhunyt. Megdöbbentett bennünket a hír, hiszen mindannyian, akik munkatársai, barátai voltunk, becsültük, szerettük és sokat tanultunk tőle.

Az az időszak, amikor élt és dolgozott, immár *történelemmé* vált, ennek tudatában kell értelmeznünk pályafutását és megnyilvánulásait, azzal a biztos ismerettel, hogy drága halottunk mindig a tisztesség, a becsület útján járt egyéni és közösségi életében.

Lássuk most röviden életrajzi adatait! A tanítói oklevelet 1944-ben szerezte meg a Budapesti Tanítóképző Intézetben, kitüntetéssel. Több helyen tanított, dolgozott: volt előadó a főiskolán, vezető általános iskolákban, majd a Rákóczi Gimnáziumban. 1969-től lett szakszervezeti központunk munkatársa, 1972-től nyugdíjazásáig, 1983-ig pedig a lap főszerkesztője. Nem kell részletezni, hogy ezek milyen gazdag anyaggal szolgálták az oktatásügyet, a pedagógusokat, a szakszervezeti érdekvédelmi tevékenységet.

Életútját ismertetve ki kell emelnünk, hogy mennyire szerette feleségét és gyermekeit, sok áldozatot hozva értük. Erre a helytállásra már nehéz, küzdelmes gyermekkorában felkészült: János fivérével munkát vállaltak, hogy támogassák szüleit. Önzetlenül segített bárkinek, aki személyes vagy más problémával hozzá fordult.

Nagy tudású tanáremberként, szívvel-lélekkel, de következetes szigorral oktatta diákjait. Nem volt beszűkült ember: szerette a komolyzenét, fiatalon énekelt is operákat; figyelemmel kísérte a világ technikai fejlődését, maga is javíttatva órát, rádiót és más szerkezeteket.

A család óhajának megfelelően, hamvasztás után gyászszertartás keretében június 20-án 16 órakor temették a belvárosi, Váci utcai Szent Mihály templomban. Az urnát szűk családi körben a kriptába helyezték el. A temetésen természetesen szakszervezetünk is részt vett: *Árok Antal* alelnökünk és *Juhász László* nyugdíjas budapesti titkár egy-egy szál virággal fejezte ki szakszervezetünk gyászát és tiszteletét.

A Pedagógusok Lapjában a hetvenes években megjelent írásaival tisztelettel emlékezünk rá. (Lásd lapunk 13. oldalán.) Legyen akarata szerint! Nyugodjék békecségekben a teste, ám a szelleme halhatatlanul *éltesse* mindannyiunkat!

(fényi)

In memoriam THOMA LÁSZLÓ (1943–2007)

Hozzáértározói, tisztelői, köztük szakszervezetünk képviselői 2007. augusztus 21-én a Farkasréti temetőben vettek búcsút *Thoma László* társadalomkutatótól, egyetemi docenstől, aki az 1992–98 közötti időszakban a Pedagógusok Lapja főszerkesztőjeként, a PSZ Országos Iroda szakértőjeként dolgozott.

„Küzdelmes élete volt, folyvást egy emberségesebb világ és igazságosabb társadalom felé vezető ösvényeket kutatta. Pályája a hetvenes években lendületesen indult, hetyke lázadással a tepsdi korszellemmel szemben. Ekkor vált jellemző sajátjává a szarkasztikus humor, a fennálló viszonyok szellemes bírálata. (...) Mint mélyről érkezett ember, akit egy debreceni gyári munkás házaspár nevelt fel, mindig szolidáris maradt a kiszolgáltatottak, kisemmizettek és nehéz sorsúak ügyével. A rendszer-változás idején támogatta és szervezte a munkástanácsok mozgalmát, ameddig esély volt arra, hogy ebből a részvétél és tulajdonlás új formái alakulhatnak ki, és nem telepednek rá pártpolitikai, hatalmi érdekek. Megdöbbentette az a részvétlenség és arrogancia, amellyel az új hatalmi elit a dolgozói érdekek képviseletét kezelte, és ahogy széles munkavállalói rétegeket tettek teljesen kiszolgáltatottá. A 'védtelen társadalom' kifejezést ugyan jóval korábban találta fel, de nagyon ráillett a rendszer-változás utáni évek közállapotaira. (...)

Tanári pályája külön méltatást érdemel. Politikai szociológiát tanított az ELTE bölcsészkarán, később intézetvezetőként tevékenyen részt vett egy korszerű társadalomtudományi főiskola, a ZSKF szellemi alapozásában. Diákjai körében népszerű volt, érdekeltek intellektusát, a mindenkorai hatalmakkal szembeni ironikus szkepszt, emberségét és igazságszeretetét. Jó indítást adott egy új generációnak, amely nem elégszik meg a felszínes igazságokkal.” (Idézetek a Népszabadságban megjelent nekrológból.)

A Pedagógusok Lapjában a kilencvenes években megjelent, a rendszerváltás jelenségeit markánsan tükröző írásainak néhány részletével (lásd lapunk 13. oldalán) tisztelettel emlékezünk rá. Béke poraira!

OLVASD ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja internetes honlapunkkal (www.pedagogusok.hu) együtt szakszervezetünk tisztségviselőinek, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Minden PSZ-alapszervezethez (intézményhez) egy-egy példányban ingyen juttatjuk el, településenként egy címre postázva. Amennyiben több intézmény van egy településen, a helyi PSZ-szervezet terjeszti tovább a példányokat. Föltétlenül szükséges, hogy lapunkat minden intézményben késlekedés nélkül megkapja a PSZ-alapszervezet titkára. Az ő felelőssége pedig abban rejlik, hogy egyrészt maga gondosan elolvassa és számonként gyűjtse a lapot, másrészt igyekezzék minél több kollégával megismertetni. *Egyre több intézmény nevelőtestületi szobájában, könyvtári olvasótermében is hozzáférhető már lapunk. Jól bevált gyakorlat, ha egy-egy érdeklődést keltő, aktuális írás fénymásolata vagy a lapban olykor megjelenő miniplakát a hirdetőtáblára is kikerül. Jogszabályismertető, zöld PL-ütműtatóban szereplő anyagainkat pedig tanácsos a PSZ-tisztségviselőnek és az intézményvezetőnek együttesen áttekinteni, megbeszélni. Így sokkal kevesebb félreértés, esetleges konfliktus adódik.*

Előfizetőinknek közvetlenül a megadott címre küldjük lapunkat. Az évi előfizetés díja 5% áfával 3.450 forint, amelyet egy összegben kérünk. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek pedig - megrendelő levelük alapján - csekket postázunk. Csak a befizetés megérkezését követően, utólag tudunk számlát küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetéseket a következő, változatlan fizetési feltételekkel: egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 80.000 forint, féloldalas 40.000, negyedoldalas 20.000 forint. Az apróhirdetés közlési ára: szavanként 40 forint. Minden egyes díjtételt 20 százalékos áfa terheli. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

In memoriam SZLIFKA ISTVÁNNÉ 1949–2007)

A Pedagógusok Szakszervezete Budapesti Szervezete, mély megrendüléssel értesíti mindazokat, akik ismerték és szerették, hogy Szlifka Istvánné 58 éves korában váratlanul itt hagyott minket.

Szeretett kollégánk a főváros XIX. kerületének PSZ kerületi titkára, a PSZ Budapesti Szervezete Ügyvivő-testületének tagja, kongresszusi küldötte volt.

Óvodavezetőként és szakszervezeti tisztségviselőként Kispest oktatáspolitikájának formálásában jelentős részt vállalt. Szakmai felkészültsége, szakszervezeti tevékenysége, humánus emberi természete miatt tisztelet övezte.

Életvidám, jó kedélyű és jó humorú kollégát veszítettünk el, aki egész életében folyamán mindig másokért dolgozott.

Mintaszerűen munkálkodott az intézményfenntartó önkormányzat és a munkavállalók érdekeinek összehangolásán. Szakszervezeti munkájának elismeréseként 2004-ben az Eötvös József emlékérem kitüntetésben részesült.

Fájó szívvel búcsúztunk tőle s kísértük utolsó útjára augusztus 23-án.
Galló Istvánné, a PSZ Budapesti titkára

A csend beszél tovább / Helyettem ő mondja el /

A csend beszél tovább / Helyettem ő énekel /

Elbúcsúszom, de ott leszek / Ahol a szél zúg, a Nap nevet / Elbúcsúszom,

de itt marad / Belőlem néhány pillanat / Akkor is hallod a hangomat /

Hogyha fáj, hogyha nem szabad / Mindig itt vagy és ott leszek /

Ahol a szél zúg, a Nap nevet. (Bódi László: A csend beszél tovább)

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: **Árok Antal**

Olvasószerkesztő: **dr. Fényi András, dr. Dalos Gábor**

Technikai szerkesztő: **Márfiné Bécsi Erika**

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10., Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11.

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: psz@enternet.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 3.450,- Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

A SZAKSZERVEZETI ÉLET ESEMÉNYEI

A PSZ-akcióhét zárókonferenciájára 2007. június 15-én került sor szék-házunkban. A tanácskozás résztvevői között köszönthettük többek között *Martin Romert*, az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Bizottságának (ETUCE) főtákarát, *dr. Hiller István* oktatási és kulturális minisztert és *Tatai-Tóth András* országgyűlési képviselőt. E konferencián *Varga László* elnök irányításával összegeztük az április végén rendezett akcióhét fórumainak tapasztalatait, és a miniszternek átadtuk a közoktatás aktuális gondjait összegző hatvanoldalas összeállításunkat. (Ebből részleteket lapunk 4. oldalán adunk közre.)

A PSZ Országos Vezetősége 2007. június 18-i ülésén *dr. Selmeciné dr. Csordás Mária* vezető jogtanácsos és *dr. Dudás Lilian* jogtanácsos közreműködésével konzultációt folytatott az aktuális jogszabályváltozásokról, jogalkalmazásról. Értékelte a SZEF IV. kongresszusának döntéseit, valamint a PSZ országos népi kezdeményezését. Áttekintette a PSZ soron következő munkakongresszusával kapcsolatos feladatokat. Alapszabályszerkesztő bizottságot hozott létre, amelynek tagjai: *Árok Antal*, *Benkő Gyula*, *Molnár Tibor*, *dr. Pap Jánosné*, *Szabó Zsuzsanna*.

A PSZ Elnöksége 2007. augusztus 20-án a balatonföldvári PSZ-üdülőben ülésezett. Megvitatta a PSZ XVIII. kongresszusának összehívására, a választási szabályzatra és az alapszabályra vonatkozó javaslatokat. Áttekintette a koalíciós megállapodás közoktatást, közszférát érintő kérdéseit. Végül tájékoztató hangzot el a nyári időszak szakszervezeti eseményeiről.

A PSZ Országos Vezetősége 2007. augusztus 21-23-án tartotta hagyományos tanév eleji konzultációját balatonföldvári üdülőnkben. Többórás vita zajlott a PSZ alapszabályának módosításáról, a XVIII. kongresszus összehívásáról, a választási szabályzatról.

A Kjt. és a közoktatási törvény módosításáról, az aktuális jogszabályváltozásokról, a szakszervezeti feladatokról a PSZ Országos Iroda szakértőinek közreműködésével (*dr. Selmeciné dr. Csordás Mária*, *dr. Horváth Péter*, *dr. Dudás Lilian*, *Horváth Erzsébet*) hangzott el tájékoztatás és folyt intenzív véleménycseré.

A nyári időszak szakszervezeti eseményeiről *Varga László* elnök, *Árok Antal* és *Szlankó Erzsébet* alelnökök adtak tájékoztatást.

Az Oktatási Internacionálé (OI) V. Világkongresszusát 2007. július 21-26-án tartotta Berlinben, amelyen a PSZ képviseletében *Varga László* elnök, *Árok Antal* és *Szlankó Erzsébet* alelnökök, valamint *Vajna Tünde* nemzetközi felelős vett részt. A pedagógus-szakszervezeteket tömörítő Oktatási Internacionálé kongresszusáról összeállított beszámolót lásd lapunk 5-8. oldalán.

A PSZ Nyugdíjasválasztmánya éves tanácskozását az idén augusztus 14-17. között, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei PSZ-szervezet meghívására Miskolcon és Mezőkövesden tartotta meg. Rendkívül gazdag program várta az 50 fős nyugdíjas tisztségviselői testületet.

Az első napon a miskolci Központi Leánykollégiumban *Bodolay Zoltán* megyei elnök fogadott bennünket és tartott tájékoztatót a megyei szervezet helyzetéről, tevékenységéről, eredményeiről. Ezt követően *Dobay*

László megyei nyugdíjastagozat-vezető, valamint *Fáklya Tiborné*, *Szabó Sándorné*, *Mészáros Istvánné*, *Prosek Gyuláné*, *dr. Váradi Györgyné* városi, illetve körzeti tagozatvezetők ismertették területük nyugdíjasaiért végzett sokrétű tevékenységüket. Az országos elnökség képviseletében *Makár Barnabásné* köszöntötte a megjelenteket, és tolmácsolta a hivatalosan távol lévő *Varga László* elnök üzenetét.

Szabó Zoltán, a választmány elnöke beszámolt az intézőbizottság eddigi munkájáról, és ismertette a következő tanévben sorra kerülő PSZ-választásokból adódó feladatainkat. A jelenlévők megvitatták és kialakították a nyugdíjas testület alapszabály-módosítással kapcsolatos javaslatait.

A második napon a megye egyes történelmi nevezetességeivel ismerkedtünk autóbusszal kirándulás keretében. Szerencsén a Rákóczi-várat és a református templomot; Sárospatakon a várat, a főiskolát és a könyvtárat; Vizsolyban a református templomban őrzött bibliát néztük meg. Itt meglepetésként a megyei pedagóguskórus feledhetetlenül szép hangversennyel köszöntött bennünket. Tokajban szomorú szívvel látogattuk meg Kiss Erzsébet néhai intézőbizottsági tagunk sírját. *Tánczos Istvánné* foglalta szavakba a sírnál érzéseinket. Természetesen nem maradt ki a programból a pincelátogatás és a borkóstolás sem. A buszkiránduláson avatott idegenvezetőnk *Szabó Sándorné* encsi tagozatvezető volt.

A harmadik nap délelőttjén *Horváth Erzsébet*, a PSZ szakértője tartott tájékoztatót a nyugdíjasokat érintő legújabb szociális intézkedésekről. Ezután Miskolc legfőbb nevezetességeivel ismerkedtünk Mészáros Istvánné tagozatvezető kalauzolásával. Ellátogattunk a megyeházára, ahol *Hideg Imre*, a megyei önkormányzat oktatási és művelődési főosztályának vezetője köszöntött bennünket és bemutatta az épületet. Ezt követően a diósgyőri várat néztük meg, amelyben a legérdekesebb a panoptikum volt. Ebéd után autóbusszal Mezőkövesdre utaztunk, ahol a kollégiumban a helyi kollégák fogadtak. Az elhelyezkedés után tájékoztatót hallhattunk *Cziger Lajostól*, az önkormányzat elnökhelyettesétől a nyugdíjasok érdekében hozott szociális intézkedéseikről. Majd *dr. Vasas László* rendőrkapitány ismertette a rendőrség tevékenységét a mezőkövesdi idők védelmében. A helyi PSZ-szervezet nevében *Kubinyi József* titkár, a nyugdíjasklub képviseletében *Gánóczy Zoltánné* klubvezető köszöntötte a résztvevőket. Az este a Zsóry-fürdőben zárult egy csodálatos lubickolással.

Az utolsó napon Mezőkövesd nevezetességeivel ismerkedtünk: a Matyómúzeummal, a Mezőgazdasági Gépmúzeummal, a katolikus templom matyó-freskójával. Az ebéd után hazautazó, kissé fáradt kollégáink egyre csak dicsérték a nagyszerű program fáradhatatlan szervezőit, segítőt, akik gondoskodtak testi, lelki, szellemi jólétünkről, épülésünkről. Nagyon köszönjük mindnyájuknak kedvességüket, szeretetüket! Köszönetünket fejezzük ki azoknak is, akik lehetővé tették számunkra ezeknek a szép élményeknek, az együttlétnek a megélését!

Rágyanszky Györgyné, az ONYV titkára

MEGSZŰNIK A PEDAGÓGUSOK INGYENMUNKÁJA

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) kezdeményezései között a közoktatási törvény 2006. évi módosítása óta szerepel a díjazás nélkül elrendelhető két óra törlése. Az erre vonatkozó követelésünket többek között a magyar közoktatás napján (2006. november 22.) közzétett állásfoglalásunkban is megfogalmaztuk. A szocialista frakció oktatási csoportjával és a kormánnyal folytatott tárgyalásaink végre eredményre vezettek. Mindebben része volt annak a sokrétű párbeszédnek is, amelyet az országgyűlési képviselőkkel folytattunk több mint százötven közoktatási intézményben, a magyar közoktatás napján.

Kezdeményezésünkre a közoktatási törvény parlamenti vitája során olyan módosító indítványt nyújtottak be, amely eltörölte a pedagógusok számára megalázó, ellenszolgáltatás nélkül elrendelhető két órát. A javaslatot a parlament 2007. június 18-i ülésén elfogadta. Tehát 2007. szeptember 1-jétől ugyan 22 órára emelkedik a pedagógusok kötelező óraszám, de a további ingyenes két óra nem terheli a pedagógusokat. Ez mind a kereset, mind a létszám szempontjából kedvezőbb helyzetet teremt, hiszen sok önkormányzat az ingyenesen elrendelhető két óra miatt nem 22, hanem 24 órával számolta ki az álláshelyeket. A közoktatási törvény I. sz. melléklete harmadik részének II/18. pontja 2007. szeptember 1-jétől az alábbiak szerint módosul:

„A munkáltató elrendelheti, hogy a pedagógus a rendes munkaidőn belül, a munkakörére, beosztására, e törvényben megállapított kötelező órájánál többet tanítson, ha erre a nevelő és oktató munka zavartalan megszervezése érdekében szükség van. Az ily módon teljesített kötelező óráért a munkáltató óradíjat köteles fizetni. Az elrendelhető tanítási órák száma – kormányrendeletben meghatározott kivétellel – egy tanítási napon a kettő, egy tanítási héten a hat tanítási órát nem haladhatja meg. Az óradíj összege nem lehet kevesebb a Munka törvénykönyve rendkívüli munkaidőben végzett munkáért járó díjazás megállapítására vonatkozó rendelkezései alapján számítható óradíj összegénél. A kormányrendeletben állapítja meg a kötelező órát meghaladó tanítás elrendelésének feltételeit, valamint az óradíj megállapításának szabályait.”

(További részleteket lásd a PL-útmutató VI–VIII. oldalán.)

Pedagógusok Szakszervezete Országos Iroda

A KÖZOKTATÁSI AKCIÓHÉT TAPASZTALATAI

A Pedagógusok Szakszervezete – kapcsolódva a világakcióhoz – április utolsó harmadában területi-térési fórumokat szervezett, elsősorban ott, ahol halmozottan jelen vannak a közoktatás problémái. Célunk az volt, hogy bemutassuk a közoktatásban zajló folyamatokat: az országos és a helyi döntések nem a tanulók magasabb színvonalú ellátását szolgálják, hanem csupán a pénzügyi és takarékosági szempontok szerinti gazdasági hatékonyság (kerüljön minél kevesebbe) irányába viszik a nevelési-oktatási intézményeket. Konkrét példákkal kívánjuk szembebesíteni a törvényhozókat, az oktatási tárcát: azzal, hogy a valóságban mi is történik nálunk; hogy az oktatáspolitikai programokhoz nincsenek mellérendelve a megfelelő személyi és tárgyi feltételek; hogy a jelenleg zajló folyamatok nem a kormányprogramban szereplő „esélyegyenlőséget teremtő, korszerű közoktatás” felé lendítik ágazatunkat. Érdemi párbeszéd kialakítását várjuk a pedagógustársadalom, a PSZ és az irányítók, döntéshozók között. A perlekedés helyett párbeszédre készletünk a kormányzati és az ellenzéki képviselőket. Sajnálatos, hogy az országgyűlési képviselők egy része különböző okokra hivatkozva elhárította a meghívásunkat.

A fórumokon részt vett képviselők: Botka Lajosné, Farkas Flórián, Gyenesi István, Kormos Dénes, Rónavölgyi Endréné, dr. Pálkás József, dr. Szabó Zoltán, Tatai-Tóth András (4 helyszínen), Tóth Tiborné dr.. Köszönjük, hogy jelen voltak. Sok polgármester is eljött és véleményével hozzájárult a problémák összegyűjtéséhez.

A tapasztalatokat egy országos jellegű tanácskozáson, 2007. június 15-én, az utolsó tanítási napon összegeztük. Ezen részt vettek a területi fórumokat szervező PSZ-vezetők, dr. Hiller István oktatási és kulturális miniszter, Martin Römer, az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Bizottságának (ETUCE) elnöke, Tatai-Tóth András országgyűlési képviselő, valamint az önkormányzati szövetségek képviselői. A közoktatásunkat nyomasztó gondokat nemcsak szavakban hoztuk a miniszter tudomására, hanem egy dossziében összegyűjtve is átnyújtottuk, és ezt az összegyűjtést az Európai Bizottság oktatási biztosához is eljuttattuk. Összeállításunkban a helyi fórumokon elhangzott és a gyűjteményünkben szereplő hozzászólásokból adunk közre néhány részletet.

A pedagógusok, a szakszervezet némiképp máshogy gondolja

– Változtatásra, reformra, átalakításra szükség van, de nem így, és nem csak ilyen szűken értelmezve.

– Ami feltétlenül szükséges: párbeszéd, együttgondolkodás, az érdekeltek és érintettek, hozzáértők bevonása, érdekegyeztetés – elfogadottabb a közös munka eredménye. (A fehérvári példa tanulsága: ha nem közös munkálkodással készül az intézmény-átalakítási terv, elbukik!)

– Gyereklétszám-csökkenés, üres tervek problémájának feloldása egyben lehetőség a XXI. századi korszerű iskola megvalósítására, ugyanis:

= a korszerű infrastruktúra és technika többletterméggé válik;

= a hátrányos helyzet leküzdéséért az iskola tehet legtöbbet: itt mindenkinek egyenlő lehetőségeket tudunk biztosítani, aki rászorul, pozitív diszkriminációban részesülhet, egyéni/személyes foglalkozások keretében. Ugyanakkor a kimutatások szerint az OECD-országok közül Magyarországon igen alacsony a tanulók éves óraszám, vagyis kevés az iskolában töltött idő. („A délutáni egyéni és szakköri foglalkozások pénzköltségét a magyar oktatásügy nem engedheti meg magának” – mondta Arató Gergely államtitkár.)

– Pedagógus/alkalmazotti létszám, munkakörök bővítése szükséges:

= iskolapszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus, pedagógus-asszisztens, rendszergazda, szabadidőszervező (biztonsági őr!);

= csak kisebb létszámú osztályokban valósíthatók meg a pedagógiai célok.

Közhelyek, de nagyon igazak: az oktatás össztársadalmi ügy (a jövőnk, társadalmunk, nemzetünk alakulása, gazdasági teljesítményünk...). A felelősség is közös (nem varrható sem a pedagógusok, sem a fenntartók, sem a kormány, sem az állam nyakába külön-külön), hanem együtt kell vállalni, kinek-kinek a maga területén, de csak együttgondolkodva és cselekedve, mert így mozdulhatunk el a megoldás irányába.

Mihályi Gyula, a PSZ területi vezetője

Tanítani: társulási formában vagy önállóan?

A sárándi Kossuth Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény dolgozói nevében szeretnék néhány gondolatot megfogalmazni a bennünket hónapok óta foglalkoztató problémáról: egyedül tovább dolgozni, tanítani mint önálló intézmény, vagy a mesterségesen gerjesztett társulási formában folytatni a megkezdett munkát?

Röviden az intézményről. Iskolánkban 8 évfolyamos alapfokú oktatás és 1996 óta művészeti alapképzés is folyik. A tanulók létszáma (a művészeti tagozaton 160-170 fő) 245-250 fő között mozog. Az iskola régi épületét 1992-ben, az új részét pedig 2005-ben adták át. Korszerű, jól felszerelt intézmény: 100%-os a szakos ellátottság. Mind az alap-, mind a művészeti tagozat eszközökkel jól fel van szerelve. Az iskolánkból kikerülő tanulók derekasan megállják a helyüket a megye, illetve az ország közép- és felsőfokú intézményeiben is. Több országos, nemzetközi verseny dobogós helyét, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának dívját, elismerő oklevelét is a magunkénak mondhatjuk. Az itt dolgozó nevelők

lelkiismeretes munkát végeznek, s minden lehetőséget megragadnak arra, hogy képezzék magukat (akár saját költségéből is). Jelenleg 18 fő az itt tanítók száma.

Három éve a létavértesi kistérségbe kapcsolódtunk be. Itt létrehoztuk a munkaközösségeket. A kistérségen belül megfelelően működik a pedagógiai szakszolgálat: pszichológus, gyógytornász, logopédus, fejlesztőpedagógus segíti a munkánkat. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy minden feltétellel rendelkezünk, ami megfelelő szakmai munkát eredményez.

Sajnos, azt tapasztaljuk, hogy ez utóbbi egyre kevésbé számít. Ebben a költségvetési évben olyan központi intézkedések történtek, amelyekben minden fontos, csak a szakmai munka nem, az oktatás-nevelés intézményét csak gazdasági problémává egyszerűsítik, s a nevelés csak a sor legvégén áll. A dologi kiadásokra (fűtés, világítás stb.) úgy osztották le a pénzeket, hogy nem számoltak az áremeléssel. Az osztálylétszám felső határát is úgy határozták meg, mintha észre sem vennék, hogy egyre több a hátrányos helyzetű, illetve valamilyen nevelési problémával küzdő gyerek, akinek a foglalkoztatására jóval több idő kellene. (...) Virágos Lajosné PSZ-titkár

Lehetetlen helyzetben az óvodák

Mégragadom a lehetőséget, hogy felhívjam a figyelmüket az oktatás egyik nagyon mostohán kezelt területére: az óvodákra.

Őnök: apák, nagyapák a legfeltétlenebb kincseiket bízzák ránk. Nem mindegy, milyen körülmények között neveljük a „kincseiket”. Mi is emberek vagyunk, akiknek vannak „szükségeik”, hogy nyugodtan, kiegyensúlyozottan nevelhessük a sok, zaklatott családból érkezett gyerekeket. Néhány dolgot sorolnék fel, amit segíthetnének megoldani:

- Előfordul (ez mindenütt tapasztalható), hogy megbetegszik egy kolléga, helyettesíteni kell, amiért helyettesítési díjat, túlórapénzt nem fizetnek. Nincs rá pénz!

- Továbbképzésre szívesen mennénk, de nincs rá pénz!

- Védőruha, védőcipő a törvény szerint jár, de nincs rá pénz! Az éves költségvetésbe be sem engedték tervezni! Utcai cipőben, ruhában nem mehetünk a gyermekek közé. Miért gondolják, hogy nekünk kell ezt finanszírozni az amúgy sem magas fizetésünkkel?

- A tisztítószert a szülők veszik. Nincs rá pénz!

- A festéket, ceruzát, rajzlapot stb. a szülők veszik. Nincs rá pénz!

Megalázó módon nekünk kell „kuncsorogni”, kérni a szülőket, hogy ezeket a dolgokat finanszírozzák. Igen, tudjuk, hogy nem könnyű manapság a helyzet, de nem mindenki tanúsít önmérsékletet. Tőlünk miért várják el, hogy megértsük, és még azt se kapjuk meg, amiért megdolgozunk és amit a törvény ír elő. Mindig lehet rangsorolni, mire költsünk pénzt és mire nem. Ebben az esetben az óvodáknak nincs pénz sosem semmire. Egy választás marad: továbblépni a munkaügyi bíróságra. Az ilyesmit kevesen vállalják fel, ezt használja ki az önkormányzat, és hoz bennünket lehetetlen helyzetbe.

Remélem, lesz Önök között olyan képviselő, köztisztviselő, aki érdemben tesz értünk valamit. Oláh Istvánné óvodapedagógus

AZ OKTATÁSI INTERNACIONÁLÉ V. VILÁGKONGRESSZUSÁN

Az Oktatási Internacionálé (OI) 2007. július 22-26. között Berlinben tartotta ötödik világkongresszusát. A 169 ország 405 oktatási szakszervezetét, 50 millió pedagógusát tömörítő organizáció a világ legnagyobb szakmai szervezete. A több mint nyolcszáz küldött között ott volt a Pedagógusok Szakszervezete négy fős delegációja: **Varga László elnök, Árok Antal és Szlankó Erzsébet alelnökök, valamint Vajna Tünde nemzetközi felelős is.**

A világkongresszus megnyitóján többek között **Horst Köhler, a Német Szövetségi Köztársaság elnöke, Ulrich Thöne, a Német Közoktatási és Tudományos Szakszervezet (GEW) elnöke, Kari Tapiola, az ENSZ Munkaügyi Szervezetének (ILO) igazgatója és Anita Norman, a Szakszervezetek Világszövetségének képviselője** köszöntötte a résztvevőket. **Ban Ki Moon, az ENSZ főtitkára** levélben üdvözölte a kongresszust.

A kongresszus a beszámoló és a program megvitatása, elfogadása mellett újraválasztotta tisztségviselőit is. Az Oktatási Internacionálé elnöke ismét **Thulas Nxesi, főtitkára pedig Fred van Leeuwen lett.**

Összeállításunkban tájékoztatást adunk a megtárgyalt témakörökről, valamint a beszámoló és a program néhány fontosabb részletéről.

A világkongresszus kiemelt témakörei

- A pedagógus szakszervezetek szerepe a 21. században;
 - Munkaörülmények javítása, pedagógusképzés, beleszólás az oktatáspolitikába, egy jobb, igazságosabb világ megteremtése;
 - Az OECD- és UNESCO-kutatások segítik vagy akadályozzák az oktatást?;
 - A pedagógus-szakszervezetek konszolidációja, tagtoborzás, a részvétel javítása;
 - Az óvodai nevelés értéke – tendenciák és fejlemények világ-szerte, a régiók és az országok szintjén;
 - Egészség és munkavédelem az oktatási intézményekben – a pedagógusok milyen nevelési eszközökkel tudják a diákokat arra felkészíteni, hogy a tanulók ki tudják védeni az iskolán belüli és kívüli erőszakot? Hogy lehet stresszmentes környezetet teremteni az iskolában?;
 - GATT: Az oktatás nem árucikk – milyen eszközökkel küzdünk az oktatásnak a szolgáltatás kategóriába sorolása ellen?;
 - Kapcsolattartás és kommunikációs stratégiák a szakszervezetek között;
 - A pedagógus-szakszervezetek szerepe „az oktatás mindenkié” projekt megvalósításában;
 - Milyen szerepe van az iskolák vezetőinek, az igazgatóságnak abban, hogy minőségi oktatás folyjon az intézményben?;
 - A pedagógusmigráció és az agyelszívás;
 - Szülők, pedagógusok, diákok: együtt a minőségi oktatásért;
 - A fogyatékkal élők részvétele az oktatásban;
 - Emberi és szakszervezeti jogok megsértése;
 - A diszkriminációmentesség a diszkriminációt választó világban – milyen szerepe van a szakszervezeteknek a diszkrimináció ellen folytatott küzdelemben?;
 - Az internet és informatika alkalmazása a pedagógus-szakszervezetek munkájában.

Részletek az Oktatási Internacionálé beszámolójából, programjából

A) Az egységes fellépés útjában akadály a sokféle pedagógus státusz és a szakszervezeti megosztottság

Az UNESCO szerint ma világszerte 60 millió pedagógus van, és akkor még nem számolták azt a 18 millió pedagógust, akikre szükség lesz „az oktatás mindenkié” projekt megvalósításában. Az oktatásban dolgozik a legtöbb szakember a világon. Jelentős erőteljes képvisel, amelyet nem sikerül mindig érvényesíteni.

A pedagógusok sokféle státusza akadályozza a szakszervezeti mozgósítást. Számos országban nemcsak a hatalom, de a szakszervezetek is szorgalmazták több pedagógus-szakszervezet létrehozását. Az afrikai Gabonban például körülbelül egymillió lakosra vetítve legalább húsz szakszervezet működik, nem mindig a legnagyobb egyetértésben. Számos példát lehetne még sorolni. A pedagógus-szakszervezetek megosztottsága akadályozza az egységes akciókat, a mozgósítást és az egymással versenyző szakszervezetek leértékelődéséhez vezet.

A demokrácia kiteljesedése több országban a többpártrendszer kialakulása mellett a szakszervezetek feldarabolását eredményezte. Számos politikus azért támogatta szakszervezetek létrehozását, mert ebben látta politikai támogatottságának garanciáját, a szakszervezeti vezetők pedig nem mindig tudtak ellenállni a kísértésnek, hogy egy adott párt szárnyai alatt működjenek.

De tudjuk, hogy a párt küldetése különbözik a szakszervezet küldetésétől. A politikai párt a különböző szakmákban működő tagok gyülekezete, melynek célja a hatalomra jutás és a saját programjának megvalósítása. A szakszervezet a dolgozók olyan szerveződése, amely szakmabeli tagsága erkölcsi-anyagi helyzetének javítását tartja szem előtt. És mentes bármely külső befolyástól (legyen az politikai, vallási stb.), ami önmagában a szakszervezetek hatékony egységének záloga.

B) A pedagógusok kollektív akciójának nem kedvez a foglalkoztatás bizonytalansága

Összességében a rugalmas foglalkoztatás a vállalatok új vezetőségének vesszőparipája. A munkaidőt és az állásokat a vállalat szükségleteihez igazítják, és állandóan van egy idénymunkás-állományuk. A munkahely biztonsága veszendőben van. A piacvesztés szó szerinti elbocsátáshoz vagy kényszer-szabadsághoz vezet, amelyet természetesen nem fizetnek.

Az informális ágazatok egyre inkább teret nyernek és ott a munkahely nem biztos. Sok dolgozó állandó bizonytalanságban él.

Az oktatás sem mentes e jelenségektől. Erre jó példa a be nem töltött állások számának növekedése, a segédpedagógusok, önkéntes pedagógusok alkalmazása, vagy a szakképzetlen pedagógusok foglalkoztatása. Afrikában, Indiában, Indonéziában, vagy Latin-Amerikában nagy létszámban foglalkoztatnak ilyen munkaerőt az oktatásban. Latin-Amerikában egyre inkább elvesznek a pedagógus státussal járó garanciák, a bizonytalanság pedig soha nem nyújtott kedvező terepet sem a szakszervezeti akcióknak, sem a tagtoborzásnak.

C) A pedagógus: szakember

Ezzel azt kívánjuk kiemelni, mennyire fontos, hogy a pedagógus szakirányú felsőoktatási képzésben részesüljön, és képességeit elismerje az állam, a szülők és a diákok.

Ehhez viszont az kell, hogy az oktató pályája vonzó legyen, hogy a legjobbak válasszák ezt a hivatást és ne azért váljon valaki pedagógussá, mert a gazdaság más területein, ahol jobb a bérezés, nem talált munkahelyet. Fontos a motiváció ahhoz is, hogy a pedagógusokat megtarthassuk a pályán. Ezzel szemben, főleg Ázsia délkeleti részén és Latin-Amerikában számos pedagógus hagyja el a pályát és elmegy dolgozni az iparba, a kereskedelembe vagy az új technológiák területén vállal munkát.

Megvan a kockázata annak, hogy a pedagógus pálya átmeneti terepé válik, ha sürgősen nem hoznak intézkedéseket a szakma megbecsültségének javítására. Az OI és tagsága számára ez a helyzet teljesen elfogadhatatlan.

Akcióinkat fokozottan a pedagógusok alapképzésére és állandó továbbképzésére kell irányítanunk. Ezt a célt szolgálta az OI fellépése egyes kormányok és a Világbank ellen, amelyek támogatták a civil szervezetek álláspontját, hogy szakképzetlen pedagógusokat vegyenek fel egyes oktatási intézményekbe.

A pedagógusok motivációi közé tartoznak az élet- és munkakörülmények. A pedagógus nem kíván pályát változtatni, ha adva van e két tényező. A pedagógusbérek befagyasztása túl sok országban divat, sőt a szakképzetlen munkaerő bére általában alacsonyabb. Ez veszélyezteti a család megélhetését és a pedagógus státus becsületének elvesztéséhez vezet.

D) A pedagógusokat a státusbeli és a meggyőződésükben jelentkező különbségek ellenére egybe kell gyűjteni

A gazdasági és kulturális háttér és az oktatás rendszerben jelentkező különbségek mentén az egyes országokban egymástól eltérő szakszervezeti struktúrák alakultak ki. Van, ahol egységes szakszervezet tömöríti az oktatás minden szintjén dolgozó pedagógusokat és oktatásügyi alkalmazottakat, de van, ahol elkülönülnek az oktatás különböző szakaszai a szakszervezeti szerveződésben. Az oktatás minőségének erősítése és a társadalmi igazságosság céljának elérése arra ösztönöz, hogy a szervezetek egyesüljenek vagy szövetséget alkossanak, de legalább együttműködési szerződést kössenek.

Ez hozzájárulna egy dinamikus civil társadalom kialakításához, a foglalkoztatás és a demokrácia erősítéséhez. Ilyen eszmék mögé minden pedagógus-szakszervezet felsorakozhat, bármilyen a státusa vagy politikai meggyőződése a tagságának.

A politikai beállítottság nem lehet akadály a szakszervezetek egyesülésének vagy szövetkezésének, mivel óriási a kihívás. Fenyveget a privatizáció, az áruba bocsátás, veszélyben vannak a szakszervezeti jogok. Így a pedagógusnak túl kell lépnie saját politikai, gazdasági, vagy szociális meggyőződésén, hogy a közép- és hosszú távú perspektívákat ne tévesse szem elől. A nagy változások korát éljük, így a szakszervezetnek a jelenre és a jövőre kell figyelnie. Társadalmainkban az átalakulási folyamat felerősödésével kell számolnunk. Számos országban a szakszervezeti megosztottság belső villongásokhoz vezet. Több szakszervezet kialakulása a szakmában akár történelmi indokok mentén is magyarázható, de ha egymással versengenek, egyesülniük kell, mielőtt a mozgalom hirtelen veszt.

Ismerünk olyan országokat, ahol a szakképzetlen oktatásügyi alkalmazottak számára külön szakszervezet jött létre. Ott a hagyománnyal rendelkező szakszervezeteknek kell felvállalniuk az új kollégák problémáit és együtt kell hogy működjenek az új szakszervezetekkel.

1993-ban, amikor az OI a két szakmai világszervezet egyesülése révén létrejött, épp az volt a cél, hogy kivédjük a globalizáció hatását és jobban képviseljük tagságunk érdekeit a kialakult versenyhelyzetben. Nemrég az Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége (ICFTU) egyesült a Munka Világszövetségével (WCL-E) és ezen belül a Szabad Szakszervezetek Pedagógus Szövetsége a Munka Világszövetségének pedagógus szervezetével. De az egyes országokban a szakszervezetek nem „képezték le” ezt a jelenséget. A kongresszus feladata: nyújtson megfelelő elemzést arról, hogy az országok szinten miért késlekedik ez a folyamat, mert a mindenki számára hozzáférhető minőségi oktatás érdekében egyesíteni kell erőinket. Az oktatási-nevelési stratégiák kifejlesztéséhez szükségünk van a szakszervezetek együttműködésére. Ez minden szinten igaz, mind az országos, mind a nemzetközi vagy a kétoldali együttműködésben.

Az oktatás minősége: most és a jövőben

Az oktatás minősége azoknak a liberális köröknek a vesszőparipája, amelyek általában a közoktatás privatizációjáért lobbiznak, de főleg az oktatást mind közszolgáltatást támadják. A pedagógusok szakszervezetei vegyék komolyan e támadásokat, mivel fenti tevékenység rossz fényben tünteti fel a közoktatást a magánoktatási rendszer teljesítőképességével szemben.

Az állami és magánoktatási intézmények diákjainak tudásszintjét már sokszor felmérték. De a felmérések nem igazolják azt az állítást, miszerint a magánoktatási intézmények diákjainak eredményei jobbak lennének, mivel a felmérések nem veszik figyelembe a diákok szociális-kulturális háttérét. Az állami oktatás minden gyerek számára hozzáférhető, miközben a magánintézményekben kemény selekció működik.

Ugyanakkor az is igaz, hogy a nem megfelelően tájékoztatott közvélemény szerint észlelt eredmények jobbak a magániskolákban. A tudományos alapokon történő felmérés és a közvélemény nem fedi egymást.

A) A pedagógusok és a diákok értékelése

A pedagógus és a diák felmérése többé-kevésbé mindig működött. Nem új a fogalom, bár a privatizációt sürgető lobbikörök azt szokták hangoztatni, hogy a közszféra alkalmazottait, de főleg a pedagógusokat, nem vetik alá felmérésnek. Ez persze presztízavesztés a közszféra számára.

Újdonság viszont az a felmérési vagy értékelési forma, amelyet egyesek alkalmazni szeretnének. Az országok közoktatásában a felmérést mostanában társítással végzik: a tanfelügyelő vagy az ellenőrző személy szintén pedagógus, hivatkozással a jelentős egyetemi hagyományokra. Ma nagy nyomás nehezedik a kormányokra azt szorgalmazva, hogy a pedagógusok értékelését magánvállalkozások végezhessék, amelyek elvileg nem részrehajlók, az értékelési módszereket pedig azonosaknak kellene lenniük azokkal, amelyeket a vállalatoknál alkalmaznak.

Ebben a gondolatkörben kell megemlíteni azt a nyugtalanító ténytet, hogy az Egyesült Államok kormánya felkérte a WTO-t: a „testing” tevékenységet iktassa be az általános megállapodásokba, amelyeket a kereskedelemre és a szolgáltatásokra dolgoznak ki. (GATT – Általános Tarifa- és Kereskedelmi Egyezmény). Az iránytet megszabták. A multinacionális vállalatok ezzel olyan nemzetközi státust szereznek, amely lehetővé teszi, hogy az oktatásügyi minisztériumokkal egyezkedjenek a számukra kedvező szerződésekről. (Értsd: olyan képzést indítsanak egy adott országban, amire a „multiknak” szüksége van.)

Az értékelés gyakorlata is néha kitérőkkel működik. Számos ország olyan követelményrendszert állít vagy állíthat a minősítésre, amelyet nem tud teljesíteni az oktatási intézmény, így hamarosan bezárják, elbocsátják az alkalmazottakat, ezután egy hasonló intézményt hoznak létre, új alapokon, új alkalmazottakkal.

A pedagógusok esetében a teljesítménybérezés alapja gyakran a minősítés. Az oktatási intézmények teljesítésének összehasonítása a minősítések mentén történik. Ez a gyakorlat arra jó, hogy a nyilvánosság előtt a pedagógusra hárítsák az iskola esetleges rossz eredményeiért a felelősséget, pedig, ha valaki már látott osztálytermet belülről, tudja, hogy a diákok rossz teljesítményére gyakran szociális vagy családi háttérük nyújt magyarázatot.

A pedagógus-szakszervezeteknek fel kell mérni e kockázatokat és a közoktatást védelmező többi partnerrel, így a minisztériummal együtt, belső értékelési rendszert kell javasolniuk.

B) A magán-állami partnerség (PPP – public-privat partnership)

A közéletben a fogalom a kilencvenes évek végén jelent meg. Az első meghatározás a Világbanktól származik: „Az állami és magán-szféra partnersége jelentheti a magántőke bevonását a közszolgáltatba a közszolgáltat javítása érdekében, valamint néha az állami tőke felhasználását a közszolgáltat javítása vagy az állami pénzalapok jobb kezelése érdekében.”

A liberálisok az állam szerepét minimálisnak gondolják, főleg a besorolások és a szabályozások területén ismerik el.

Így az államnak azt kellene garantálnia, hogy az oktatás a piacgazdaság számára a legkedvezőbb környezet kialakítását biztosítsa, és csak akkor kellene közbelépnie, ha a „piaci mechanizmusokat” kell korrigálni, lásd: kudarcait helyrehozni.

A partnerség fogalmának az oktatásban való alkalmazását először a 2000-ben Dakarban, „az oktatás mindenkié”-projekt jegyében tartott konferencia keretében említették. Arról volt szó, hogy meg kell teremteni a magánszféra számára a lehetőséget: anyagilag járulhasson hozzá a projekt megvalósításához. Kapcsolat alakult ki a UNESCO és a davosi gazdasági csúcs között, aminek folytán néhány nemzetközi szemináriumra került sor, ezeken az OI megfigyelőként volt jelen.

Ebben a felállásban az OI-t már meghívták, hogy vegyen részt annak a globális kezdeményezésnek a megvalósításában, amelyet a gazdasági csúcs az UNESCO-val együtt kíván megszervezni. Az OI vezetői soha nem tanácskoztak a PPP-ről. Alighanem helytelen volna távolmaradással tüntetni és kimaradni minden új kezdeményezésből,

de valószínű meg kell szabni az OI részvételének kereteit, miközben nem szabad szem elől téveszteni, hogy milyen hozadéka és milyen kockázatai vannak a részvételének.

C) A szürkeállomány-vándorlás

A globalizációs folyamatban kb. tíz éve megfigyelhető az egyre erősödő munkaerő-vándorlás, de pedagóguskivándorlás is, főleg a fejlődő országokból a fejlett országokba. A jelenség először a felsőoktatásban volt tetten érhető, főleg az angol nyelvű országok körében.

Az OI tagszervezetei az Egyesült Királyságban felmérést végeztek a jelenségről. Az OI a szürkeállomány elvándorlása iránt 2000-ben kezdett érdeklődni, és 2003-ban, Porto Allegre-n a kongresszus elfogadott egy, a felsőoktatási szakszervezetek által beterjesztett határozatjavaslatot arról, hogy szülessen egy pontos felmérés a szürkeállomány elvándorlásáról és e folyamat hatásáról. Meg kell jegyezni, hogy az elvándorlás mindig a szegényebb országokból a gazdag országok felé történik. Gyakran előfordul, hogy miután egy adott ország erőfeszítéseket tett, hogy kiképezze a pedagógusokat, azok kivándorolnak gazdag országokba, ahol a munka és bérkörülmények kedvezőbbek.

Természetesen, ennek kihatása van az oktatás minőségére azokban az országokban, ahonnan a diplomások elvándorolnak. Lényegében a szemünk láttára alakul egy olyan nemzetközi „munkaerőpiac”, az oktatásban, melynek elsődleges kártenvedői a szegény országok. Ezt a piacot szabályozni kellene és a kártenvedő országok számára meg kell találni a lehetőséget a veszteség kompenzálására. A Közös Piac oktatási miniszterinek konferenciája már napirendre tűzte ezt a témát. A konferenciát Dél-Afrikában tartották, 2006-ban, december közepén. Az OI is részt vett rajta és kiemelten foglalkozott a kérdéssel.

D) Értékek az oktatásban

A minőségi oktatás azzal mérhető, hogy a tanulók milyen szinten sajátítanak el olyan alapismereteket, mint az olvasás, az anyanyelv, a matematika és a környezeti kultúra. Ezek az ismeretek támpontot jelentenek olyan tudás és viselkedési mód elsajátításához, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a diákok beilleszkedjenek a komplex, nemzetközi, interkulturális jellegű társadalomba.

Az idegen nyelvek ismerete szükséglet a fiatalok számára. Azon túl, hogy képesek kommunikálni, jobban elsajátítják az adott nyelvhez tartozó kultúrát, a nyelvismeret a népek közti megértést szolgálja, tehát csökkenti a potenciális feszültségeket a nemzetek vagy közösségek között.

Társadalmainkban egyre inkább eluralkodnak a komplex technológiák. A műszaki ismeretek szükségessé váltak. Az oktatási rendszerekben ennek tükröződnie kell. Ezzel a fiatalok az ismereteket „online” szerezhetik meg és az aktív életformát könnyebben el tudják kezdeni. Számítógépes, informatikai ismeretek nélkül a felnőtté válás 21. század potenciális analfabétái.

A munkaerőpiac struktúrája jelentősen megváltozott az utóbbi húsz évben. Az egyén által végzett, ismétlődő gesztusokból álló munka helyébe a csapatmunka lépett, és a kreativitás és az innováció egyre fontosabbá vált. A fiatalokat tehát fel kell készíteni, hogy képesek legyenek elegendő tenni a munkaerőpiac újfajta elvárásainak. Ezért a projekteknek és a csapatmunkának egyre nagyobb a jelentősége az iskolai oktatásban is.

Az oktatás szerepe nem csak annyi, hogy a fiatalokat, a jövő fogasztóit vagy szolgáltatóit képezze. Az állampolgári ismeretek elsajátítására szintén nagy gondot kell fordítani az oktatásban, mivel társadalmakban állampolgárként élünk. Megfelelő iskolai tevékenységek során kell a fiataloknak elsajátítaniuk azokat a viselkedési modelleket, amelyekre a társadalomban szükségük van, így megfelelő kritikai szellemet, a konfliktusok békés megoldásának technikáját, a művészetek és sportok megfelelő értékelését, a környezetvédelmet, a kisebbségek tiszteltetését, a nemek egyenlőségének biztosítását.

Együtt egy igazságosabb társadalomért

Egy igazságos társadalomban a gazdasági élet minden szereplője közvetetten vagy közvetlenül a megtermelt javak igazságos elosztásának részese. Közvetlenül, mert tisztességes bért kap, és mert a szociális védőháló rá is kiterjed, és közvetve, mert ösztöndíjat kap, vagy mert élvezheti a mindenki számára nyitott, hozzáférhető képzés jótéteményeit.

A) Az oktatás minden fiatal számára hozzáférhető

Sajnos számos diszkrimináció létezik még. A lányok hátrányos megkülönböztetése bármilyen szinten elfogadhatatlan, főleg ha az elemi oktatásban is érzékelhető. Az UNESCO- vagy OI-tanulmányok világosan megmutatják, hogy a lányok nem indulnak a fiúkkal azonos esélyekkel. 2007-ben készült egy felmérés „az oktatás mindenkié”-projekt keretében, amelyben kimutatták, hogy a lányoknak csupán 1/3-a részesül középfokú oktatásban és csak 2/3-uk elemi oktatásban. Gyakran analfabéták maradnak, miközben, ha a fiúkkal azonos körülmények között tanulhatnak, eredményeik gyakran jobbak.

Egyes országokban a diszkrimináció erőteljesen jelen van az etnikai/vallási kisebbségekhez tartozó gyermekek vonatkozásában, akiket gyakran nem fogadnak be az oktatási rendszerbe. Küzdenünk kell e jelenségek ellen, akárcsak a pénz okozta diszkrimináció ellen. Néhány országban már az elemi oktatásért is tandíjat kell fizetni, ezért a gyerekek nem járnak iskolába. A Világbank pénzügyi támogatásban részesít olyan beruházókat, akik magániskolákat működtetnek, például Kenyában, ez pedig tovább mélyíti a pénz okozta megkülönböztetést.

A felsőoktatáshoz való jog is sérül gyakran. A tandíj, a szállás és a közlekedés költségei súlyos akadályt jelentenek. A Világbank és az egyes kormányok diákhitel-ajánlata csupán illúzióknak bizonyult e kérdés megoldására, mivel gyakran ingatlangaranciát kérnek hozzá. Így a szegények számára ez az út nem járható.

A szabad hozzáférést az oktatáshoz a gyermekek jogai közé kell sorolni.

B) A gyermekek jogainak tiszteltetésének tartása

A gyermekeknek joga van ahhoz, hogy alapvető szükségleteiket biztosítva lássák. Joguk van ahhoz, hogy védettnek érezhessék magukat, hogy támogatást kapjanak, hogy részt vehessenek a társadalom életében. E jogokat 1989-ben világszinten „Nemzetközi egyezmény a gyermekek jogairól” címmel rögzítette az ENSZ. Az Egyesült Államok és Szomália kivételével minden állam ratifikálta, és vállalta életbe léptetését. Az OI fontosnak tartja az egyezmény betartatását, mert fontos eszköz a gyermekek vonatkozásában, mivel igazságos társadalmi működést hivatott biztosítani.

A 2000-ben elfogadott dakari nyilatkozat értelmében 2005-ben el kellett volna érni, hogy ugyanannyi lány járjon iskolába, ahány fiú. 46 ország nem teljesítette ezt a célt. Az UNICEF olyan intézkedéseket sürget, amelyek ezt a tendenciát meg tudják fordítani: „El kell törölni a tandíjat, meg kell húzni az egyenruha- és tankönyvköltségek felső határát, és sürgősségi intézkedéseket kell hozni az alacsony beiskolázottsággal működő országokban.”

A gyermekmunka a gyermekek megcsúfolása. Bár Latin-Amerikában és a Karib-tengeri szigeteken a gyermekmunka aránya 11 százalékkal csökkent 2000 és 2004 között, világszinten még mindig 218 millió gyermeket dolgoztatnak. 2006-ban az ILO-fórumon az OI erőteljesen fellépett a gyermekmunka ellen és követelte, hogy megfelelő intézkedéseket tegyenek kötelezővé a jelenség megszüntetésére.

De a gyermekek jogai más értelemben is sérülnek. Így a lányok korai férjhez adása, a megcsónkítás, a futtatás és a szexuális kizsákmányolás, a kiskorúak hadsorbba állítása, a gyermekek ellen elkövetett erőszak különböző formái társadalmainkban jelen vannak. Az oktatás mindezek ellen hatékony eszköznek bizonyult.

Ha velünk lépsz, ha együtt lépsz, többre mész!

A PSZ országos és európai hatáskörű, reprezentatív érdekvédelmi szervezet, alapító tagja az Oktatási Internacionálénak.

MAGYARORSZÁG HOLNAP – OKTATÁSI KEREKASZTAL

Lapunkban folyamatosan foglalkozunk az oktatási kerekasztal tevékenységével. Ezúttal a pedagógusképzés témakörét vizsgáljuk. **Kárpáti Andrea** egyetemi docens (ELTE TTK) sokoldalú vitairatából adunk közre részleteket. Ezt a témakört az oktatási kerekasztal 2007. július 10-i ülésén tárgyalta meg, amelyen a PSZ képviselőjében részt vett **Árok Antal** alelnök, a kerekasztal tagja. Kérjük kollégáinkat, hogy lapunk segítségével és az interneten (www.magyarorszagholnap.hu) kísérik figyelemmel az oktatási kerekasztal tevékenységét.

Kiből lesz ma, Magyarországon, tanár?

A pedagógusképzésben részt vevők száma 1990 után, a felsőoktatás egészéhez hasonlóan, növekedésnek indult, a bővülés üteme viszont jóval lassabb volt, mint a teljes felsőoktatás hallgatói létszámaé. A pedagógusképzésben részt vevők száma 1998 után csökkenni kezdett, 35 %-ról 20 %-ra esett vissza. Ez a csökkenés azonban együtt járt a képzési szint növekedésével: a tanár- és tanítóképző főiskolákon 2000-től már kevesebben tanulnak, mint 1990-ben, az egyetemi szintű pedagógusképzést folytató szakokon viszont jóval jelentősebb volt a hallgatólétszám növekedése. A tanítóképzésben, illetve a főiskola és egyetemi szintű természettudományos képzésben a pedagógus oklevelet szerzették száma és aránya csökkent, a bölcsészképzésben végzeteké nagyjából szinten maradt. A pedagógusképzésre jelentkezők számának alakulása azt mutatja, hogy az érettségizettek egyre kisebb hányada találja vonzónak a tanári pályát. Az óvó-, tanító- és tanárképző intézményekbe az első helyen történő jelentkezések száma zuhanásszerűen csökkent (Nagy és Varga, 2006).

Varga Júlia kutatásai szerint (2007) a tanárok kiválasztódási folyamatának minden egyes pontján: a pedagógusképzésre jelentkezéskor, a felsőfokú tanulmányok befejezését követő elhelyezkedéskor, majd a végzést követő 5., illetve 6. évben is megfigyelhető **negatív önszelekciós hatás**. Azok jelentkeznek főiskolai szintű pedagógusképzésre, akiknek rosszabbak a képességei. A diplomát szereztek közül azok fognak nagyobb valószínűséggel tanári pályán elhelyezkedni, akik kevésbé jó képességűek és őket találjuk a végzést követő 5., illetve 6. évvel is nagyobb valószínűséggel tanári állásban. A pedagógusdiplomával rendelkező pályakezdekők több mint 60 százaléka nem pedagógusmunkakörben helyezkedik el.

Ezek szerint a tanár szakra jelentkező hallgatók felkészültsége fokozatosan romlik, hiszen a legjobbak felvételt nyernek az első helyen megjelölt intézményekbe. Számos korábbi, elsősorban az angolszász országokra vonatkozó tanulmány vizsgálta a tanári pályát választók képességének változását, és azt találta, hogy míg az 1960-as években a legjobb képességű diákok egyforma valószínűséggel választottak tanári vagy egyéb pályát, az 1980-as, 1990-es évekbe viszont a tanárként elhelyezkedők már a rosszabb képességűek közül kerültek ki.

A **tanári „minőségromlásnak”**, a sok országban egyre inkább megfigyelhető tanárihiánynak pedig egyik fontos oka a tanárok kereseti helyzetének romlása. A tanári pálya választásában meghatározó szerepe van a nem tanári és tanári állásban elérhető **keresetek** különbségének. A béremelés azonban önmagában nem elég a pálya vonzóbbá tételéhez.

„A béremelés a rosszabb képességűek számára még kedvezőbbé tette a tanári pálya választását, de a jobb képességűek számára nem tette elég vonzóvá. Úgy tűnik fel, hogy egységes béremeléssel viszonylag szerény eredmények érhetők el a jobb képességűek tanárként való elhelyezkedésének ösztönzésében.” (Varga, 2007, 24)

A tanári pályára kerülést számos európai országban a képző intézménybe történő felvételi vizsgával szabályozzák. A tanárok kiválasztását, felvételét és nyugdíjazását nem érintették nagyobb reformok, de néhány változást érdemes megemlíteni. A kiválasztás és a felvétel kritériumaiban bekövetkezett változások gyakran a tanárihiány problémájához társítva, a szakma vonzerejének növelése érdekében történtek. Így volt ez 1993-tól kezdve Franciaországban, ahol sajátos, versenyszerű vizsgákat szerveztek, hogy a biztos állás nélküli tanároknak határozatlan idejű szerződéseket garantáljanak; Hollandiában 2000-ben megkönnyítették azon szakemberek tanárként való elhelyezkedését, akik más szektorokban szereztek szakmai tapasztalatot. Magyarországon és Portugáliában a felvétel feltételeit általánosabb keretszabályozások határozzák meg vagy definiálják újra.

A pedagógusképzés reformja

Az európai tanárképzési rendszerek jelenleg még **két képzés-szerkezeti alapmodell** szerint működnek: a párhuzamos (*concurrent*) modell esetében a teljes képzési időben együtt halad a szaktudományi, szaktárgyi és a humán felkészítés. A másik a követő (*consecutive*) modell, amelyben a szaktudományi, szaktárgyi felkészítést követi a humán (pedagógiai) tudományok oktatása. Nálunk eddig a párhuzamos modell dominált, amely egyesek szerint több szempontból is hatékonyabb, mint a szaktárgyi és pedagógiai képzés teljes elválasztását jelentő követő modell. (Ladányi, 1997; Ladányi és Szőke, 2004) Jelenleg a párhuzamos főiskolai-egyetemi rendszer helyére az alapképzés, a mesterképzés és a doktori képzés egymásra épülő rendszerének kialakítása zajlik. Ez a **háromfokozatú rendszer** – sok más előnye mellett – elvileg kezelhetővé teszi a felsőoktatás tömegmértékűvé válásából fakadó problémákat. Tanári diplomát csak mesterszinten lehet szerezni, azaz már a felsőoktatáson belül is végbemegy egyfajta válogatás, és csak a legfelkészültebb hallgatók léphetnek a tanárrá válás útjára. (Más kérdés, milyen színvonalúak ezek a „legjobb” hallgatók – lásd fentebb.)

A tanár szak mester szintje esetében úgy látszik, Magyarországon máris egységes lett a képzés, hiszen csak egy ilyen – generikusnak mondható – szak vár jelenleg megalapításra. Az Európai Unióban ezzel szemben a decentralizálás már az 1990-es években elérte a tanárképző intézetek szintjét. Ezek szabadon határozhatják meg a tanárképzés tantervét és tartalmát, a felvételi követelményeket, a képzés struktúráját, időtartamát és szintjét, a kurzusok tartalmát, a szakmai és pedagógiai-pszichológiai képzés belső arányait, a minőségi standardokat stb. Ezt a nagyobb autonómiát azonban gyakran kísérték vagy követték olyan szabályozások, amelyek az országos és nemzetközi minőségi standardoknak való megfelelést alapozták meg vagy biztosították. **Minden országban a tanárok alapképzésének tartalma állt a nagy változások középpontjában**, főleg 1990 után. Tartalmi reformok voltak tizenhét országban, és Csehországban, Németországban, Franciaországban, Hollandiában, Ausztriában, az Egyesült Királyságban és Izlandon ezek ismétlődtek is. (Eurydice, 2002)

A magyar kormány 2004 júniusában elfogadta a nemzeti Bologna-stratégiát, és ugyanebben az évben már létrejött a Nemzeti Bologna Bizottság Pedagógusképzési Albizottsága. Hamarosan eldőlt, hogy a korábbi, duális képzést felváltja az új szerkezetű, **többciklusú képzés**. A szabályozási dokumentumokban emellett megjelent a pedagógusképzés átalakítására vonatkozóan számos olyan új rendelkezés, amely a rendszer problémáira is reagál, és amely szemléletében újszerű képzést vázol fel. A tanárképzésre vonatkozó legfontosabb előírás az, hogy tanári szakképzettség a többciklusú képzési rendszer második képzési ciklusában, mesterfokozatot nyújtó képzésben szerezhető meg. **Az első ciklus a tanárképzés szempontjából tisztán az adott szak szakterületi ismereteit nyújtja – minden hallgatónak egyformán.** Itt máris felmerül egy probléma: vajon ezen a szinten is előny-e a „mainstreaming”? Elvárható-e, és lehetséges-e, hogy a leendő matematikus és matematikatanár, nyelvész és nyelvtanár három éven át azonos tartalommal, színvonalon képződjön? Számos egyetemen máris beindultak az „első-” és „másodosztályú” szemináriumok. Hiába nem szabad az „osztályozás” tanárjelöltekre és tudósjelöltekre: akárcsak az általános iskola első évfolyamaiban, itt is meg kell a módját az oktatók a szelekcióra, „napocskák” és „boszorkányok” kiosztására. Kérdés: nincs-e igazuk? Vajon elég-e, ha a ma még világhírű matematikus-iskola leendő tagjai csak két évben kaphatnak színvonalukhoz méltó képzést? Lehet-e három tanéven át speciálkollégiumba utalni a tudósjelölteket? Továbbá: elég-e két tanév a tanári kompetencia kialakítására? Valóban igaz-e, hogy túl korai lenne a szelekció 18 éves korban? Ezek nem elvi felvetések, hanem vizsgálandó témák, mérhető és mérendő fejlődési utak.

Az alapképzésben szerzett szakképzettséggel – a tervek szerint – a munkaerőpiac szakmanként körvonalazott néhány területén lehet elhelyezkedni. A bevezető 10 tanári mesterségbe beavató kredit birtokosai valószínűleg pedagógiai asszisztensek lehetnek, három évvel az érettségi után – tehát évekkel később, mint a csak érettségizett és rövid OKJ-tanfolyamot végzett társaik. A második ciklusban a tanárszak mellett az alapképzés szakterületének megfelelő egyéb mesterszak is választható, tehát aki nem akar tanár lenni, ebben a szakaszban erről dönthet. (Jobban mondva: aki tanári pályára szándékozik lépni, ekkor megteheti.)

A bolognai folyamat magyarországi alkalmazása azonban a tanárképzés esetében igen nehéz. Egyrészt az alapelveket csak nehezen lehet érvényesíteni a kétszakos tanárképzésre. Másrészt nem eléggé egyértelműek a minőségi képzés kritériumai, és fennáll annak a veszélye, hogy a korábbi főiskolai és egyetemi szint egységesítése nem a képzés egységesen egyetemi szintre emelése révén valósul meg. Továbbá érdemes lett volna más alternatívákat is megfontolni a jelenlegi másfél-kétszakosság mellett. Egy szakértői tanulmány a jelenlegi struktúrát (elsősorban a pedagógusképzés mintegy háromnegyedét kitevő tanárképzést) „bonyolult és nehezen áttekinthető” rendszerként mutatja be, amit elsősorban az okoz, hogy egy ötven évvel ezelőtti létrehozott állapotra épülve, additív módon jött létre. Ez nagyfokú változatosságot (mondhatni: *fragmentáltságot*) és egyszerűsített *inkoherenciát* eredményezett.

A jelenlegi és a bevezetni tervezett képzés összeegyeztetésének néhány főbb problémája:

- A pedagógusképzés egésze – az Európában hagyományosabbnak mondható – *duális szerkezetben* működik. A képzés egyes ágaiban (például az óvó-, tanító-, gyógytárgypedagógus- és szakoktató képzésben) *csak főiskolai szintű képzés* van, ahonnan egyenes út az egyetemi szintű képzésbe nem vezet. A szaktanárképzésben a legtöbb szak esetében *párhuzamosan főiskolai és egyetemi szintű képzés* is folyik.

- A tanárképzés *kettős szerkezetű*: szakterületi és tanárképzés is megvalósul benne, többnyire párhuzamosan, esetenként azonban egymásra épülő formában (a szakterületi képzés befejezése után kezdődik a tanárképzés). A tanári szakok egy része csak tanárszakként hallgatható, más részüket úgynevezett kettős oklevelet adó tanári szak. A szakok egy részében párhuzamosan létezik *tanárszak* és *nem tanárszak* ugyanazon a diszciplínán belül (például a természettudományos képzési ágban), más részükben pedig vagy csak tanárszakként (például a testnevelés vagy a zeneművészet szakjai), vagy csak nem tanárszakként (például a jogi, orvosi szakok) tanulmányozható az adott szakterület. Így egy sor szakmában nem lehet tanári oklevelet szerezni.

- A szakok az oktatás „célintézményei” (közoktatási, illetve szakképzési intézmény) szerint is strukturálódnak, a besorolások rendszere nehezen áttekinthető, és az alkalmazás területén nem mindig racionális (például a mérnöktanárok elvileg közismereti területen nem alkalmazhatóak). A szakok egy részében (a közismereti szakok többségében) kötelező a kétszakosság, más részében nem. A képzési idő a szakok egy részében függ a kétszakosságtól és a szakszerkezeti sajátosságoktól, más részében nem. (A főiskolai szintű 3 éves mérnöki szak tanári változata például 4 éves, míg az egyetemi szintű szakmai tanár szakok esetében azonos – öt év – a képzési idő mindkét esetben.)

- Bár a tanári képesítés követelményeiről szóló, a tanári képesítés egységesítése irányában nagy lépést megvalósító 111/1997-es kormányrendelet azonos mennyiségű tanóra-követelményeket fogalmazott meg, a kötelező legkisebb kreditmennyiség eltérő is lehet. A szakmai tanárképzésben a tanári képesítéshez 60 kredit szükséges (de például a közgazdász tanárok esetében ez csak 50 kredit), a szintén kettős oklevelet adó bölcsésztanárok esetében egy szakon 40, a kétszakos képzésben pedig 50 a kreditszám. (S. Faragó Magdolna tanulmányát idézi: Nagy és Varga, 2006)

A tanítóképzés „megszüntetve-megőrzött” keretei

Az alsó tagozatos pedagógusok képzésében részt venni kívánó hallgatóknak a tagállamok majdnem mindegyikében a középiskolai tanulmányok lezárását igazoló bizonyítvány szükséges. A képzések időtartama országonként változik, általában négy év, de van ahol három, és olyan is van ahol öt év. A képzések szakmai gyakorlatot is magukba foglalnak.

A tanítóképzés a finn egyetemek egyik legnépszerűbb tanulmányi programja, sok kiemelkedően tehetséges és szorgalmas diákot vonz. A fiatal oktatók egész életén át tartó tanulásként fogják fel hivatásukat, a kutatási projektek lényeges szerepet játszanak a tanárképzésben. A bolognai folyamat eredményeképpen Finnországban a tanárképzés, minden más képzéshez hasonlóan, kétfokozatúvá válik 2005. augusztus 1-jétől. A szaktárgyból és pedagógiából három év alatt megszereshető alapszint és a két éves mesterszint képesítést nyújt a tanároknak arra, hogy általános, illetve középiskolában taníthassanak. Az a harmincéves hagyomány, hogy Finnországban mind az alsó, mind a középfokú oktatásban részt vevő tanárok egyetemi képzést kapnak, ezzel folytatódik. A tanításhoz továbbra is mesterfokozat szükséges.

A hagyományos tanító és a szakos tanár közötti megkülönböztetés megmarad, de lehetőségük van a hallgatóknak, hogy mindkét irányt egyszerre kövessék, vagy bármelyik diplomát később szerezhessek meg. A törvény szerint a pedagógiai tanulmányok a neveléstudomány területén folytatott tanulmányokat jelentik, különös tekintettel a didaktikára. A pedagógiai tanulmányok elvégezhetők az egyetemi diploma megszerzésével egy időben, vagy a mesterfokozat megszerzése után.

2000. január elsején a felsőoktatás integrációja következtében Magyarországon megszűntek az állami fenntartású, tiszta profilú vagy legalábbis hagyományosan tanítóképzéssel foglalkozó intézmények. Korábban tizenhárom önálló főiskolán (és négy tanárképző főiskolai karon) képeztek tanítókat. Az átalakítással nyolc intézmény egyetemhez kapcsolódott (Budapest, Kaposvár, Sárospatak, Győr, Szekszárd, Jászberény, Nagykőrös, Szeged), öt képzőhely integrált főiskolai keretek között működik tovább (Baja, Békéscsaba, Kecskemét, Nyíregyháza, Szombathely). Önállóságát három egyházi (Zsámbék, Esztergom, Debrecen) és egy alapítványi (Pető Intézet) főiskola őrizte meg. **Magyarországon három olyan nagyobb képzési területet jelöl ki a szabályozás, ahol az első ciklus szerinti alapképzést és pedagógusi szakképzettséget is lehet szerezni:** a tanító- és óvodapedagógus-képzést; a gyógytárgypedagógus-képzést; valamint a szakoktató-képzést. Az alapképzési pedagógusi szakok képzési és kimeneti követelményeinek a kialakítása, illetve a képzők akkreditációja már megtörtént, így indítása is megkezdődhetett. Valamennyi pedagógusi alapszak folytatódhat a pedagógia területén jelenleg formálódó szakokon, illetve egyesek a megfelelő tanári mesterszakokon is.

Magyarországon a tanítóképzés érdeke kettős: egyrészt megőrizni az eddig kivívott értékeket, másrészt kiaknázni az integrált intézményekben zajló, többciklusú képzésben rejlő új lehetőségeket. (Hunyadiné, 2004)

A bolognai reform a tanítóképzés szempontjából előnyös folyamat, az oktatáspolitikai elgondolások nem bontják meg a négyéves tanítóképzés időkereteit, ugyanakkor megnyitják az alapszakon végzett tanítók előtt a szakmai továbbhaladás útját a mesterszintű pedagógiai szakon, sőt az erre épülő doktorképzésben. A szakterület képviselői 2002 decemberében elfogadták azt a tervezett képzési modellt, amelyet azután a Nemzeti Bologna Bizottság is akceptált, s a kormánynak is elfogadásra ajánlott.

Hazánkban a négyéves tanítóképzés kiterjesztette kompetenciájának határait az 5-6. évfolyamra, amit az tett szükségessé, hogy a tanulók jelentős része nem képes feldolgozni az iskolai tananyagot. (Bollokné, Hunyadiné 2003) Ez a megoldás minden érdekeltnek jó – az óvodapedagógus és tanítóképzés gyakorlatias, hagyományosan jó színvonalú képzési rendszere nem változik, ugyanakkor az itt kiválóan bizonyultak saját egyetemükön haladhatnak tovább a mester- és PhD-fokozatig. Erről a képzési formáról csak annyit tudok megállapítani, hogy itt nagy valószínűséggel tökéletes megoldás született.

A tanárképzés szűkített programja: a 4 + 1 féléves mesterképzés

A bolognai folyamat jogi kereteit a parlament 2005-ben hagyta jóvá, az új felsőoktatási törvény kijelöli az új tanárképzés rendszerének fontosabb sajátosságait is. Megjelent az alap- és mesterszinteket szabályozó kormányrendelet, amely meghatározza a tanárképzés fő alapelveit, egyebek között megjelöli, mely tárgyakból lehet tanári diplomát szerezni. A 2005-ös év végén megjelent a mesterszintű tanári szak képzési és képesítési követelményeit rögzítő rendeletet, ennek 4. sz. melléklete részletezi a tanári mesterképzési szak képzési és kimeneti követelmé-

neyeit. A tanári mesterszakok kialakításának jogszabályi kereteit az oktatási miniszter 2006-ban, rendeletben szabályozta.

A tanári mesterszagra felkészítő képzés (10+40+7 kredit)

Az új jogi keretek a korábbiaknál sokkal nagyobb teret szánnak a tanárra képzésnek, és lehetőséget teremtenek az említett problémák orvoslására. Az új, mesterszintű tanári diploma megszerzéséhez legalább 40 kreditnyi pedagógiai-pszichológiai tárgyat kell tanulni, ezt követi a 30 kredit értékű, teljes féléves iskolai gyakorlati munka. Az alapszintbe ékelődő, a B. A. és B. Sc. tanulmányokkal párhuzamos tíz kreditet érő bevezető tanulmányokkal együtt ez összesen 80 kredit. Ehhez jön még a szaktárgyi képzés részeként legalább 7 kreditnyi tantárgy-pedagógia (szakmódszertan). A részletes képzési követelmények számos olyan modern tartalmat sorolnak fel, amely nagyon hiányzik a jelenlegi képzésből. Ugyancsak szerepel az előírásokban, hogy a képzés egy jelentős részét gyakorlatias formában, kiscsoportos keretek között kell megvalósítani.

A tanárképzésben hagyományosan három alapvető ismeretkört oktatunk, s ezek közül a neveléstörténet számos EU-tagországban nem kötelező tanárképzési tananyag. Művészettörténészként nem szorulok

érvekre a kulturális örökség, a történeti tapasztalatok fontosságának igazolásához, mégis felteszem a kérdést: biztos, hogy a 21. században, a lerövidült képzési időben is meg kell tartanunk a kötelező tantárgyak között ezt az egyre terebélyesebb tantárgycsoportot? Sajnos, nem találtam adatot arra, hogyan hasznosulnak ezek az ismeretek a pedagógus életpályán. Lehet, hogy jelentőségük jóval nagyobb, mint amit feltételezek. Mégis, oktatási eredményességünk arra készítené, hogy a képzési tartalmakat is a felülvizsgálandók közé soroljam. Évtizedek óta lassan változó tartalommal tanítunk nevelésméletemet, didaktikát, neveléstörténetet – s ilyen eredményesen dolgozó tanárokat bocsátunk ki. Nem lenne itt az ideje egy másik képzési tartalommal is kísérletet tenni?

A nevelésmélet és oktatásmélet tartalma korszerűsítésre szorul. A nyelvtanításban például a változás legfőbb jellemzője az eltolódás a kifejezetten filológiai, „bölcsező” képzés felől az alkalmazott nyelvészet és az interkulturális ismeretek felé, amelyek nyilvánvalóan jobban hasznosíthatók a mindennapi tanári munkában. (A változások egyik oka, hogy komolyan vették a a Közös Európai Referenciakeret (*Common European Framework of Reference*, 2001) ajánlásait. A nevelésmélet és oktatásmélet hasonló, az iskolai gyakorlathoz kötődő tudományos ismereteket beépítő újragondolása remélhetőleg része az akkreditálás alatt álló tanár szaknak.

Tanári kompetenciák, az EU-elvárások és magyar rendelkezések

Az EU szakértői munkacsoportjának kompetencia-listája (Nagy, 2004)	<i>Az OM rendelet 4. számú melléklete 8. A tanári szak képzési céljai, az elsajátítandó szakmai kompetenciák (¹) – az EU-listához illesztett sorrendben – csak főcímek</i>
<i>A tanulási folyamat eredményével kapcsolatos kompetenciák</i>	<i>a tanulói személyiség fejlesztésére</i>
A tanulók/hallgatók állampolgárrá nevelésének elősegítése.	
Azoknak a kompetenciáknak a fejlesztése a tanulókban/hallgatókban, amelyek a tudás alapú társadalom számára szükségesek.	<i>tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére</i>
Az új kompetenciák fejlesztésének és a tantárgyi tanulásnak az összekapcsolása.	<i>a pedagógiai folyamat tervezésére</i>
<i>A tanítási folyamattal kapcsolatos kompetenciák</i>	<i>a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és képességeinek fejlesztése</i>
Foglalkozás a különböző társadalmi, kulturális és etnikai háttérű tanulókkal/hallgatókkal.	(alcím): a tanulói közösségekben rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására, az egyének közötti különbségek megértésének elősegítésére, az interkulturális nevelési programok alkalmazására, az együttműködés készségeinek fejlesztésére
A hatékony tanulási környezet és a tanulási folyamatok támogató légkörének megteremtése.	<i>a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazása</i> <i>a tanulási folyamat szervezése és irányítása</i>
Az IKT integrálása a különböző tanulási helyzetekbe és a szakmai tevékenység egészébe.	(alcím): változatos tanítási-tanulási formák kialakítására, a tudásforrások célszerű kiválasztására, az új információs-kommunikációs technológiák alkalmazására, hatékony tanulási környezet kialakítására
Team-munkában történő együttműködés a tanulók/hallgatók ugyanazon csoportjaiban dolgozó más tanárokkal/oktatókkal, illetve egyéb szakemberekkel.	<i>szakmai együttműködés és kommunikáció</i>
Részvétel iskolai/tanárképzési tanterv- és szervezetfejlesztésben, valamint értékelésben.	<i>szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre</i>
Együttműködés a szülőkkel és egyéb társadalmi partnerekkel.	<i>szakmai együttműködés és kommunikáció</i>
<i>A tanár értelmiségi szerepköréhez kapcsolódó kompetenciák</i>	Így megfogalmazva NINCS!!
Problémafeltáró, problémamegoldó viselkedés.	NINCS!
A saját szakmai fejlődés irányítása, elősegítése az élet-hosszig tartó tanulás folyamatában. (A tanároknak el kell látniuk tanítványukat a tudás alapú társadalom számára szükséges kompetenciákkal. (...) A tanárnak kezdeményező szerepet kell vállalnia saját karrierje érdekében.)	az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztése

¹ Részlet a 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet 4. számú melléklete 8., A tanári szak képzési céljai, az elsajátítandó szakmai kompetenciák című pontjából

A magyar tanárképzés szaktárgyi oldala hagyományosan magas színvonalú, ám nincs tartalmi és módszertani kapcsolatban a tanárképzés pedagógiai és pszichológiai részével. A módszertan és az oktatásmélethez, nevelésmélethez képviselőit szakmai nézetkülönbségeken túl két másik lényeges szempont is eltávolítja: gyökeresen eltérő szerepmodelleik és szervezeti hovatartozásuk. Míg a szakmódszertanok művelőinek ideálja az adott terület sikeres kutatója – egy olyan szerep, amelyből képességeik és lehetőségeik elzárták őket –, addig az elméleti szakemberek „a helyükön vannak”, az oktatás színvonalát meghatározó élgárda-tudatuk töretlen. A szervezeti felépítés a szerepmodellből következik. A szakmódszertanok képviselői tudományozásuk fizikai és szellemi közelségében, a neveléstudók saját intézetükben, sőt, karukon dolgoznak. Hogy milyen rosszul működnek ezek a szervezeti keretek, arra kiváló példa a mesterszak megalapítása körüli viták hőfoka és színvonala. A neveléstörténet, mint kötelező tanárképzési tárgy, számos, kiváló oktatási eredményeket felmutató ország képzési tervében nem szerepel – ezt az időkeretet más, lényegesebbnek ítélt műveltségterületek lefedésére használják fel.

Az új képzési modellben fontos szerepet kapnak a „szakos tantárgypedagógus szakemberek”, akik rendszeresen látogatják az iskolákat, tartják a kapcsolatot a vezetőtanárokkal, és a vezetőtanárokkal, a diákokkal esetmegbeszélő szemináriumok keretében dolgoznak együtt. Még a gyakorlóiskolai képzésben élen járó nyelvszakokon belül sem minden szakterületen vannak ilyen típusú, képzett szakemberek: ezen a területen is intenzív szakmai továbbképzésekre volna szükség. Az azonos képzési területen működő (pl. idegen nyelv vagy természettudomány) szakos tantárgypedagógusok együttműködését **közösen oktatott módszertani alapoó órákkal** a képzésben is erősíteni kell. A műveltségterület közös módszertanát, mint alapot, minden tanár hallgathatná, és ehhez tennék hozzá később a szaktárgy-specifikus részleteket. Hogy nem lehetetlen az autentikus, a benne résztvevők eredményei alapján sikeres és közkedvelt tanárképzési program kidolgozása, arra jó példa a 3 éves nyelvtanárképzés, amelynek megszűnése remélhetőleg nem jár a ott elért eredmények megsemmisülésével.

Talán érdemes megfontolni, milyen értékeket lehetne átörökíteni az új – a Centre for English Teacher Training (CETT, vö. Major, 2003) 3 évével szemben csak 2 és fél éves – mestertanár-képzés keretei között. A CETT legfőbb erénye számomra az elméleti pedagógusok és szakmódszertan oktatók sikeres együttműködése volt. Ebben a képzésben a pedagógiai alaptárgyakat részben idegen nyelven oktattuk (ezzel egyszerre tanítottunk szaknyelvet és pedagógiát), a szakmódszertan és az elméleti tárgyak tanárai kétértelműen kicserélték tapasztalataikat, egyeztettek a hallgatóknak kiadandó feladatokat, sőt – közös szakirodalmi bázison – azonos nézetrendszerben oktatták a tanítás elveit és gyakorlatát! Jelenleg, a tanári mesterszak akkreditációjára várva, a szakmódszertan oktatói a helyüket keresik az új rendszerben. Ha keveslik a nekik jutó 7 kreditnyi időt, a szaktárgyi órák rovására nem terjeszkedhetnek, hiszen nem véletlenül választottunk munkahelyül a szaktanszékeket – saját pedagógusi szerepmodelljüknek fontos része a kutatókkal kapcsolatot tartó, „naprakész” kutató tanár.

A szakos tantárgypedagógusok sokat tehetnének a tanári nézetrendszerek kialakulásáért is. Falus Iván (2004) felhívja a figyelmet arra, hogy a tanárjelöltnek naiv pedagógiai nézeteinek hatékony, tudományos megalapozottságú nézetrendszerre alakítása – a **pedagógussá válás** – hosszú folyamat, amely a továbbképzésben hatékonyabban zajlik, mint az alapképzésben.

„Az értékelő rendszer két komponense, a nézetek és a gyakorlati pedagógiai tudás a tanárjelöltet érő tapasztalatokkal, gyakorlati tevékenységekkel és a rendelkezésére bocsátott elméleti ismeretekkel kölcsönhatásban van. Az értékelő rendszer folytonosan változik a rendszert érő gyakorlati tapasztalatok és újonnan szerzett elméleti ismeretek hatására. Ez a változás nem minden esetben következik be, jóllehet a változások előremozdítása a pedagógusképzés lényegét alkotja. (...) A pedagógusképzés viszonylag rövid ideig tart, s kevés benne a mélyen gyökerező nézetek változtatására alkalmas, intenzív, elméleti ismeretekkel támogatott gyakorlati tevékenység. (...) A hallgatók ritkán állnak olyan gyakorlati helyzetekkel szemben az elméleti tárgyak tanulása előtt vagy azzal párhuzamosan, amelyek felkeltenék érdeklődésüket az elméleti tárgyak tanulása iránt, s úgy éreznék, gondjaik, nehézségeik megoldásában ezek az elméleti ismeretek segítségükre lesznek.” (Falus, 2004, 361 és 363)

A legtöbben, akik hallgatóként részt vettünk a pedagógusképzésben, mélyszélesen egyetértünk ezzel a megállapítással. Ugyan milyen, az iskolai gyakorlattal kapcsolatban álló elméleti ismereteket képes **hitelesen közvetíteni** az az oktatói gárda, amely egyetlen nap iskolai gyakorlat nélkül ül át a hallgatói padosorokból a tanárképző intézmény katedrájára? Nincsenek összehasonlító adataim, ezért csak remélhetem, hogy más, hazánk gyakorlatát hosszú távon talán befolyásolni képes országokban nem dolgozhat a tanárképzésben olyan oktató, aki maga sohasem tanított. A képzés módszereivel kapcsolatos legfőbb probléma tehát a **képzők minősége és alkalmassága a tanárképzésre**.

A külső iskolai gyakorlat (rezidens képzés, 30 kredit)

A rezidens jellegű tanárképzésnek az EU 32 tagállama közül 17-ben része a hosszabb, külső gyakorlat. Több országban (elsősorban ott, ahol egyetemi kereteken kívül is folyik tanárképzés, pl. Hollandia és Anglia) a gyakorlatok a posztgraduális képzés időtartamának felét adják. A tanárképzésnek ezt az igen fontos szakaszát hasznos és izgalmas pedagógiai élménnyé teszi Nagy-Britanniában a Tanárképzési Ügynökség (<http://services.bgfl.org/services/partners/ta.htm>, Teacher Training Agency – ismerteti Falus, 2004). Munkatársai a gyakornok-időszak megszervezése mellett gondot fordítanak a képzésből kilépők kompetencia- és beváltás-vizsgálatára is, és az eredményeket visszajelentik a képző helyeknek.

Az EU országaiban azokban az esetekben, amikor az elméleti képzés az egyetem keretei között marad, a gyakorlati képzés megszervezésének különböző módjai vannak:

- A tanárképző intézmény szervezi a gyakorlatot saját **gyakorlóiskolai rendszerére támaszkodva**.
- A tanárképző intézmény szervezi a gyakorlatot, de **külső iskolában**, ahol speciálisan képzett mentorok segítik a hallgatók munkáját.
- A tanárképző intézménytől **független**, általában helyi oktatási ügyszóghoz kapcsolódó szervezet felel a gyakorlatok szervezéséért.

A tanárképzés tömegessé válását nem kísérte a gyakorlati helyek számának arányos növelése, s ez visszahatott az iskolai gyakorlatok színvonalára. További problémát jelent, hogy ezek a kiváló (az országos átlaghoz képest túlságosan is jó) intézmények egyáltalán nem alkalmasak arra, hogy a tanulókat felkészítsék az első munkahelyen őket érő **„valóság-sokk”** elviselésére. A **mentorképzés megoldatlan** (azaz a legtöbb helyen nincs ilyen), a gyakorlatvezetést gyakran (kényszerből) pályakezdekre bízák az igazgatók. Az új tanárképzési M. A.-hoz iskolai gyakorlattal eltöltött félév tartozik – ennek finanszírozása, megszervezése nem halogatható. A mentorképző programok kidolgozásához minden egyes szakterületen külön-külön elengedhetetlen a tantárgypedagógusok, a pedagógusok és a közoktatási szakemberek szakmai együttműködése. Az ELTE-n angol nyelvből létezik egy nagyon sikeresen működő, vizsgálatokkal igazoltan bevált mentorképzés (Major, 2003) – az első lépés az lehetne, hogy ezt a képzést az idegen nyelv tanárai számára országosan is hozzáférhetővé kellene tenni.

Ez a modell csak a **képzőhelyek (a felsőoktatási intézmények) és az iskolák (vezetőtanárok) rendkívül szoros együttműködésével** valósítható meg. Ki kellene találni és szorgalmazni az együttműködési lehetőségek újabb formáit (pl. a vezetőtanárok bevonása a képzésbe, virtuális és személyes fórumok, ahol megbeszélhetik diákokkal kapcsolatos tapasztalataikat, rendszeres (óraterhelésben elismert) tapasztalatcsere a vezetőtanár, a tanárképző szakember és a tanárjelölt között stb.)

Ha ilyen a pályakezde, valószínűleg nem is olyan sokkoló az első találkozás az iskolával, s a képzés sima átmenettel alakul át felelős, önálló munkává. Nyilvánvaló, hogy egy ilyen, a képzéssel szoros egységben működő „beavató” szolgáltatás fenntartása központi feladat, egyetlen tanárképző egyetem sem vállalhatja magára. Kérdés azonban: miért kell kísérletet szervezni ahhoz, hogy néhány hallgatóval iskolai színhelyekre menjünk, s miért ér véget ez a tevékenység a „kutatás” végén?

A felsőoktatási intézmény által akkreditált, minőségbiztosított rezidensképző iskolák köre azonban kizárólag az oktatási kormányzat konzekvens, kiszámítható és tartós támogatása mellett jöhet létre. Ehhez pedig hosszú távra és kiszámíthatóan kell rendezni a pedagógusképzés anyagi hátterét. Az NFT II. az új képzési modell elindítását segítheti, de tartós működését nem oldja meg.

AZOK A HETVENES, NYOLCVANAS ÉVEK...

A hatvanharmadik évfolyamát „taposó” Pedagógusok Lapja folyamatosan tájékoztatta, tájékoztatja olvasóit a magyar oktatásügy aktuális kérdéseiről, az érdekvédelem helyzetéről és a szakszervezet tevékenységéről. Egy-egy korábbi évtizedben megjelent írások összeállításával időnként visszatekintünk múltunkra.

E visszatekintésnek sajnálatos aktualitást ad lapunk korábbi főszerkesztőjének, Szőke Andornak a halála. Úgy véljük, hogy a nekrológ mellett (lásd lapunk 2. oldalát) rá emlékezve, az ő írásai révén pillantunk vissza a hetvenes évekre, hiszen ő 1972-1983 között volt a főszerkesztőnk. Tisztelettel adózva emlékének, ajánljuk olvasóink figyelmébe írásait. Ma is tanulhatunk belőlük.

Nem szívesség, hanem kötelesség

Évekkel ezelőtt, egyetemi hallgatóként A közösségi nevelés című tételt húztam a szigorlaton. Örültem neki, lám – gondoltam – a nemrég megjelent Kairov-féle tankönyvről folytatott s gyakran az éjszakába nyúló vitáink nem lesznek haszontalanok. A felelethez még vázlatot sem készítettem, s miután jó félórát beszéltem, nyugodt szívvel nyújtottam át a leckeönnyemet. Vártam a megérdemelt jelest. A vizsgáztató tanár azonban csak jót írt be. Látván meglepetésemet, a következőket mondta: „Sok mindenről beszélt, de egy lényeges feladatról elfeledkezett: a jó tanárnak nemcsak arra kell nevelnie tanítványait, hogy mindenhez közik legyen, hanem arra is, hogy amibe beleszólnak, ahhoz értsenek.”

Emlékezetes lecke volt: azóta, amikor arról hallok, hogy a közvélemény politikát formáló ereje miként növekszik napról napra, óhatatlanul felidéződik bennem ennek a vizsgának az élménye. Ez történt november 24-én is, az elnökség ülésén, amikor a szakszervezet tájékoztató és információs munkájáról volt szó. Arról, hogy a mozgalom eleget fáradozik-e azon, hogy az embereket a politikát értő, a mind bonyolultabb viszonyaink között biztosan eligazodó állampolgárokká nevelje.

Amint a vitából kiderült, az elnökség tagjai gazdag tapasztalataik alapján egykori professzorommal értettek egyet. Többen is kiemelték, hogy a demokratizmus, a közéletiség mennyire elválaszthatatlan a hűséges és gyors tájékoztatástól, attól, hogy az információk a jelenleginél gyorsabban áramoljanak „felülről lefelé és alulról felfelé”. Az elhangzott példák is rendre azt bizonyították, hogy a szakszervezet nevelőmunkájának szerves része, az érdekvédelmi tevékenység elválaszthatatlan tartozéka a folyamatos, rendszeres tájékoztatás.

S hogy ez mindenütt valóban így legyen, ezért máris sokat tesz a szakszervezet – hangsúlyozták a résztvevők. A rendszeres szóbeli és írásos tájékoztatókon kívül megyei, járási pedagógiai napokat szervez, mind több alkalommal hívja össze a nevelőket, hogy az időszéri politikai, gazdaságpolitika és nemzetközi kérdésekről folytasson velük eszmecsere-t. Se szeri, se száma azoknak a továbbképzéseknek, melyeket a megyei, járási, alapszervezeti titkároknak, bizalmiaknak a pontos, a hűséges tájékoztatás érdekében tartanak. S hogy a szakszervezet vezető szervei, a központi vezetőség, az elnökség, valamint a mozgalom tisztségviselői gyors és megbízható hírekkel rendelkezzenek a „terület” gondjairól, az elmúlt évben a szakszervezet jól működő információs hálózatot hívott életre. Ennek tagjai közt éppúgy fellelhetők az ország legnagyobb egyetemeinek dolgozói, mint a tanyai tanítónők, óvónők. Mindezek ellenére – állapították meg az elnökség tagjai – ma még számos vezető ferde szemmel néz azokra, akik szívügyüknek tartják a közvélemény formálását, akik a tájékoztató munkájukat nem szívességnak, hanem kötelességnek tartják. (...)

(Pedagógusok Lapja, 1977. december 20.)

Együtt élni, lélegezni a társadalommal

(A pedagógiai lapok szerkesztőinek találkozója Berlinben)

A SZOCIALISTA ORSZÁGOK pedagógiai lapjainak főszerkesztői évenként egy alkalommal közös értekezleten vesznek részt. Az idei, tizennegyedik találkozó színhelye Berlin volt. Nem véletlenül. Német kollégánk, Wolfgang Kurth még a tavalyi, budapesti eszmecsere-n javasolta, hogy náluk találkozzunk, hiszen kettős jubileumra készülnek: a Német Demokratikus Köztársaság létrejöttének 30., valamint testvér lapunk, a Deutsche Lehrerzeitung első megjelenésének 25. évfordulójára.

A főszerkesztők találkozásáról szóló hírt ezzel be is lehetne fejezni. A német napilapokban például nem is jelent meg ennél jóval több az április

2-től 7-ig tartó eszmecsere-ről. Csupán a minisztériumi fogadást, a vidéki iskolalátogatást említették még, valamint örömmel üdvözölték, hogy első ízben vett részt közös értekezletünkön Vietnam küldötte, az ottani pedagóguslap főszerkesztője, Hoang Trong Hanh.

A német napilapok közéleti hírei között meghúzódo rövid közleményt minden bizonnyal követik majd a részt vevő tíz főszerkesztő részletesebb beszámolói, melyek felsorakoztatják a két és félmillió tanuló-ról és négyszázezer pedagógusról „gondoskodó” NDK közoktatásának imponáló adatait. S úgy vélem – ez így is lesz rendjén –, hogy a szerkesztők tollából számos írás lát majd napvilágot, visszaidézve a kis vend. falu, Laubsdorf tízosztályos iskolájában tett látogatás nehezen feledhető élményét. Csupán egyetlen példa a jöleső figyelmesség érzékeltetésére: a tanulók a két magyar vendégnek olyan maguk készítette naptárt ajándékoztak, amelyben az esztendő nem januárral, hanem április negyedikével kezdődött.

A RÉSZTVEVŐK SZÁMÁRA azonban nem csupán az „újságírókra szabott” feszes program, a három évtizedes fejlődés adatainak meggyőző ereje tette emlékezetessé a találkozót, hanem mindenekelőtt az a pezsgő, tartalmas vita, mely akörül zajlott, hogy valóban olyanak ismerik-e meg a felnövekvő fiatalok a világot, mint amilyen – se jobbnak, se rosszabbnak a valóságnál –, s megtanulják-e ebben a bonyolult, ellentmondásokkal terhes korban megkülönböztetni a látszatot a mögötte mélyen húzódo lényegtől. De nem kevés szó esett arról is, hogy tanítványaink szembesíthetik-e mindazt, amit tőlünk hallanak, a saját tapasztalataikkal.

Ilyen és számos ehhez hasonló kérdésre kerestük nyugtalanul a választ, s bár a szerkesztőségek több száz vagy több ezer kilométer távolságban dolgoznak egymástól, mégis volt fegyelmező korlátja a gyakorta szenvedélyes véleményeknek. Ez az a körülmény volt, hogy a szocialista országok mindegyikében nagy erőfeszítéseket tesznek a közoktatás korszerűsítésére, s mindenütt a legkorszerűbb feltételeket szeretnék megteremteni a tanuláshoz, a képességek fejlesztéséhez, a neveléshez. E változásokban országhatároktól függetlenül kiemelt szerep jut a pedagógusoknak. Elengedhetetlen tehát, hogy mélyen, összefüggéseiben ismerjék meg a marxizmus-leninizmust, s ne legyenek bizonytalanok vagy tájékozatlanok a világnézeti kérdésekben. Ehhez viszont a többi közt arra is szükség van, hogy a pedagógiai lapok a korábbinál árnyaltabban és őszintebben tárják fel az ifjúság világnézeti nevelésének eredményeit, fogyatékososságait.

Nyilvánvaló, hogy mindezeket a feladatokat könnyebb célként kitűzni, mint megvalósítani. Különösen akkor, amikor a közoktatás átalakulásának felgyorsult szakaszában nagy a veszélye a kellően át nem gondolt, az általánosan „kötelező”, a mindenki által lemásolandó receptek szentesítésének. Ezt a veszélyt elkerülendő, abban kell segítenünk a pedagógusokat – hangzott el több ízben –, hogy felismerjék: sok út között választhatnak, de vegyék észre, ha valamelyik nem a közös cél felé vezet.

Igen ám – szölt közbe az egyik kolléga –, de vajon minden pedagógus külön tudja-e ma már választani azt, ami van, attól, aminek lennie kellene? Erre aztán felizzott s hirtelen „pedagógiai” fordulatot vett a vita. Ma, amikor számos szocialista országban semmi sem akadályozza a fiatalokat – még műholdak sem kellenek hozzá –, hogy egyet fordítsanak a tv csatornaváltóján vagy elforgassák a rádió hangoló gombját, s menten láthatják, hallhatják, minden elkövetett gyengeségünk, hibáink felületes, de annál mélyebben mérgező bírálatát, belenyugodhatunk-e abba, ha a pedagógus tájékozatlan, nem néz körül abban a világban, amelyben él? Aki sztereotíp szólamokkal tud csak válaszolni a fiatalok kérdéseire, csak azt érheti el, hogy kiül az unalom a tanítványai arcára. Sőt: egyikükben-másikukban még a kételyeket is felerősíti.

(Pedagógusok Lapja, 1979. április 20.)

AZOK A KILENCVENES ÉVEK

A sorozatunkban megjelenő régebbi írások szomorú aktualitását Thoma Lászlónak, a Pedagógusok Lapja korábbi (1992–98) főszerkesztőjének halála adja. Figyeljünk a ma is aktuális üzenetekre! E korban született írásai, amelyek az országos napilapokban is gyakran megjelentek, nem véletlenül önálló kötetben is napvilágot láttak (Alternatívák nélküli társadalom, 1995). Az alábbiakban közölt részletekkel tisztelettel emlékezünk rá.

Tisztulás

A magyar szakszervezeti mozgalmat ma pártpolitikai érdekek osztják meg. A kormány, a parlamenti pártok és a szakszervezeti csúcsok között kialakult s egyre keményedő viták nem egy radikalizálódásában is kiszámítható és következetes érdekvédelem kialakulásához vezettek, hanem olyan szóharcokhoz, amelyek a szakszervezeti mozgalom kiüresedésével fenyegetnek. Ma a pártok a szakszervezeteket saját, a hatalomért folytatott küzdelmeik részének tekintik. A tervbe vett szakszervezeti választások újabb alkalmat szolgáltatnak arra, hogy a kormányzat a szakszervezeti tömörüléseket egymással, illetve majdani választóikkal durva manipuláció útján szembeállítsa. Kíváncsok lennének tehát, hogy a Pedagógusok Szakszervezete nyíltan elutasítsa ezt a harcmodort, amelyben a szakszervezetek – miközben úgy hiszik, hogy a hatalom fegyver – maguk válnak a hatalom fegyvereivé.

A Pedagógusok Szakszervezetének világosan ki kell nyilvánítania, hogy tevékenységét az érdekvédelemre korlátozza. Ez természetesen magában foglalja azt is, hogy:

- nem mehet el szó nélkül amellett, ha a kormánykoalíció felelős vezetői a magyar pedagógustársadalomra a kollektív bűnösség bélyegét sütik rá, s ha a miniszter nem tudja eldönteni: kinek a minisztere;

- nem mehet el szó nélkül amellett, ha az iskolák egyházi visszaigénylését nem az egyházi szolgálat társadalmilag indokolt funkciói, hanem az egyházi vagyon intézményesült világi érdekei határozzák meg;

- nem mehet el szó nélkül amellett, ha a felekezeti iskolák sértik a gyermekek, a szülők, a tanárok lelkiismereti szabadságának és szabad szervezkedésének alkotmányos jogait;

- nem mehet el szó nélkül amellett, ha a készülő új közoktatási törvény megsérti a közoktatás teljes ingyenességének alkotmányos elvét;

- nem mehet el szó nélkül amellett, ha az oktatáspolitikai demográfiai apályt nem az oktatás feltételeinek javítására, hanem a költségvetés kiadásainak csökkentésére használja fel. Ennek csak eszköze és következménye a kötelező óraszámok változtatása, a pedagógus-munkanélküliség megjelenése s a szülőkre hárított kiadások növelése. S eredménye: a nemzet esélyeinek összeomlása s a társadalomban megjelenő új esélyegyenlőtlenség.

E követelésen nem az egyes pártok, hanem a józan ész hatalmát szolgálják. Ezért kell újra és újra megfogalmazni őket.

(Pedagógusok Lapja, 1992. augusztus 25.)

Esélyek és kompromisszumok

1993. augusztus 25-én megszületett a sztrájkbizottság és a kormány között a megállapodás, amelynek az egyik lényeges pontja az, hogy a sztrájkbizottságot alkotó szakszervezetek a parlament költségvetési vitáig felfüggesztik a sztrájkfenyegetést, noha a sztrájkbizottságot nem oszlatják fel. A megállapodás természetesen mindkét fél részéről kompromisszumkészséget és önmérsékletet követelt; ezzel magyarázható, hogy a megállapodást – többé-kevésbé jogos kérdéseket vetve fel – többen bírálják is.

Azonban nem feledhetjük el, hogy a tiltakozás, a tüntetés és a sztrájkfenyegetés célja az volt, hogy a közalkalmazotti bértáblát 1994. január 1-jétől bevezessék, és ezt a célt a megállapodásban elértük. Az, hogy az A1 kategória szorzószáma 8000 Ft, kétségkívül többekben csalódást kelthetett, de nyilvánvalóan ez volt a kompromisszum, amit viszont a szakszervezeteknek meg kellett kötniük, ha mindenfajta megegyezést nem akartak eleve lehetetlenné tenni.

A kormányzat és a kormánykoalíció sajtója természetesen mindent megtett, hogy megbontsa a sztrájkkal fenyegető szakszerve-

zetek egységét. Ennek egyik eszköze volt, hogy igyekezett a pedagógusok ellen fordítani más (jogosan elégedetlen) rétegek hangulatát, indulatait. Sikerült megvédeni a fellépés és a cselekvés egységét, annak ellenére, hogy a gerjesztett társadalmi nyomás nagy volt velünk szemben. Olvashattuk a munkások, a nyugdíjasok és a munkanélküliek olvasói leveleit, hogy „már megint a pedagógusok!...” Ne feledjük: a PSZ-nek már másodízben kellett sztrájkfenyegetőzéssel élnie, hogy a „0 dologi, 0 bér” költségvetési korlátai közül kitörjön. S a nyomás azért is volt nagy, mert a kormányzat világosan felismerte: az egységesen fellépő pedagógusok és közalkalmazottak erős érdekérvényesítő pozícióba kerülnek, amelyet nem tud megkerülni, hiszen vitathatatlanul ő a munkáltató. Mint ahogy az is vitathatatlan, hogy a kormányzat működési zavarairól árulkodik, ha a közalkalmazottak, elégedetlenségük miatt, szervezkedésbe és tiltakozásba kezdenek. Ez a jelentős munkavállalói réteg magas kvalifikációja ellenére anyagiilag koránt sincs megbecsült helyzetben. Ugyanakkor létfontosságú funkciót tölt be az állam és a társadalom működésének minden területén. Elégedetlensége a kormányzat egész munkáját minősíti. (...)

(Pedagógusok Lapja, 1993. október 12.)

A hatalom tükröre

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium 1993. november 2-án kiadott közleménye szerint Párizsban november 3-4-én ismertetik az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) Oktatási Bizottsága által a magyar oktatásügy egészéről összeállított felmérést. A bántóan oficiális stílusú bevezetés nem okoz meglepetést, annál inkább a folytatás: „Nagy jelentősége van annak, hogy az OECD ilyen intenzíven foglalkozik a magyar oktatásügygel és jó véleménynyel van róla, hiszen az általa közzétett adatokat és ajánlásokat országunk általános fejlettségi szintjének megítélésekor a világ legfontosabb nemzetközi szervezetei és döntéshozói szervei alapvetően fontos forrásnak tekintik.” (Kiemelés az eredetiben.)

Nem tudom, mikor hozzák nyilvánosságra magát a jelentést. (Vajon nem járunk-e úgy ezzel is, mint egy korábbi OECD-jelentéssel, amely 1993-ra több mint egymillió magyar munkanélkülit prognosztizált – nem is jutott túl szakmai körökön.) Mindenesetre az, hogy a Művelődési és Közoktatási Minisztérium a kiemelt mondattal summazza a jelentés lényegét, kevésbé számíthat hitelt. Nem csupán azért, mert a közlemény nem kontrollálható, hanem azért is, mert ellene mond a mindennapi tapasztalatoknak. Az OECD „jó véleménye” senkit nem téveszt meg: az OECD országtanulmányainak analitikus természetét ismerve nem gondolható, hogy véleményét „jó” vagy „rossz” formulákban kolportálná a nemzeti propaganda számára. A minisztériumi közlemény tökéletesen belesimul abba az „agitprop” igyekezetbe, ahogyan a kormányzat az uralkodó koalíció politikai bizonyítványát magyarázza, komoly erőfeszítés és szilárd meggyőződés nélkül felmondja a leckét, hogy ne kelljen megcsinálni a valódi számvetést.

Nem új dolog ez. A mára kampányfőnökké avanzsált helyettes államtitkárnak is csupán egyetlen érvre futotta, a közoktatási törvényt bíráló kritikusokkal szemben: „Nem olvasták a törvényt!” (Mintha nem azzal foglalkoztunk volna több mint két hosszú éven át, hogy a legalább nyolc változatban elkészült tervezetekhez különböző részletes kritikái jegyzeteket készítsunk, s különböző módosító javaslatokat dolgozzunk ki.)

Ez a parlamenti ciklus kétségtelenül rajta hagyja a nyomát a magyar oktatásügyön. Az, hogy ennek a keresztény-nemzeti kurzusnak nem volt iskolaépítő Klebelsberg Kunója, sem eötvösi formátumú törvényalkotója, csak nehezebbé teszi az örökösök dolgát, akik nem tekinthetnek el a rájuk hagyott örökségtől. Hiszen a közoktatásról nem lehet négyévenként újabb és újabb törvényeket alkotni, tetszőlegesen módosítani sem lehet, mivel a beavatkozásnak olyan következményei lehetnek a gyakorlatban, amelyeket a jelenlegi válságban nehéz előre kiszámítani.

(Pedagógusok Lapja, 1993. november 23.)

HAZAI MOZAIK

Múlt, jelen, jövő, oktatás

Az oktatás az egyik legfontosabb ügyünk lesz ebben a ciklusban, írja naplóbejegyzésében a miniszterelnök. A szavak szépek, miért is kételkednénk benne? Csak az a gondom az egésszel, hogy még nem látom az odavezető utat. Amit most tapasztalunk, az cseppet sem biztató. A végcél, a kiművelt ember sokaságának ígérete, lózung marad. Itt van szeptember, s már látszani kellene építő, konkrét elképzeléseknek, a „hogyan tovább?”-nak. Mert az építkezés helyett káosz, fejtelenség van, csak rombolás folyik. Reformot hirdetnek, csak közben „felszedik a síneket”.

A tanévkezdés átszervezésekkel, elbocsátásokkal köszöntött ránk. Az önkormányzatok a finanszírozási feltételeik változásával, a kötelező óraszám emelésével, a gyermeklétszám csökkenésével védekeznek. Az érv pedig minden esetben a pénz. Már régen nem az oktatásról, a gyermekről van szó. A pedagógusoknak a saját sorsukon túl nagyobb gondjuk az, hogy évszázados értékeket látnak veszendőbe menni, s mi több, nekik ehhez asszisztálni is kell. Ezt a hivatásaikat szerető pedagógusok nehezen élik meg. A tárca nyugodt tanévkezdést ígér, nem tudjuk, mire alapozza ezt. Most kapkodás van, még az utolsó pillanatban sem tudjuk pontosan, hogy hány óvoda és iskola zár be és hány pedagógust bocsátanak el. Az érv visszatérő: hogyha kevesebb a gyerek, akkor kevesebb tanár is kell. Ha ez így volna is, akkor miért képeznek évről évre több tanárt? Nem is olyan régen a várható gyereklétszámhoz alakultak a felsőoktatási felvételi keretszámok. Ma miért van túlképzés, miért nem készülnek számítások?

A szokásos év eleji szakmai viták helyett ma politikai, pénzügyi csatározások színhelye lett az iskola. Párhovatarozástól függően bocsátanak el kiváló pedagógusokat, s tartanak meg szubjektív okokból másokat. Nem számít a kor, a kiemelkedő szakmai teljesítmény, a szociális helyzet. Szembekerülnek egymással a pedagógusok, a falu népe, s ami a legszomorúbb: soraikban nincs szolidaritás sem. Egyik elbocsátott kolléga meséli, hogy lehajtott fejjel hallgatták a többiek, amikor közölték vele: neki kell mennie. Mindenki örült, hogy nem ő került lapátra.

S akit elbocsátottak, hová, merre forduljon? Mert szeptember elején nincsenek megbízható adatok arról, hogy melyik intézményeket érintették az átszervezések. Azt is tudom, hogy a rómaiak óta kell a cirkusz a népnek, de azért a költséges falunapok és tűzijátékok mellett egy-két pedagógusállás is megmenthető lett volna. Hiányzik egy központi nyilvántartás is, ahol talán álláshelyet is hirdetnek. Még nem szoltunk a sok egyéb gond mellett arról sem, hogy az iskolák kényszer integrációja szembeállítja azoknak a településeknek lakóit és pedagógusait, ahol sok a cigány gyerek. A feszültségek máris a pedagógusokon csattanak.

E sorok írója kis szabolcsi faluból indult. Kevesen voltunk egy osztályban, a tervezett normák szerint ma nem is működhetett volna. Ekkor volt egy oktatásügyi miniszter – *Klebersberg Kunó* –, aki azt mondta: „A kis iskolák fenntartását mindenképpen szükségesnek tartjuk, mert egy kis létszámú iskolában, ahol a tanítók alaposabban tudnak foglalkozni a gyerekekkel, az országos átlagnál is jobb tanulmányi eredmény érhető el.” (Mindez a gazdasági világválság idején hangzott el, s nem az oktatásügytől vontak el tízmilliárdokat.) Idézhetjük *Szent-Györgyi Albert* szavait is: „Nekünk csak diplomásaink vannak, de embereink alig, nem is szólva szakemberekről, ha e szóban a szaktudást és az embert egyaránt hangsúlyozzuk. Nemcsak a nagy vezetők hiányoznak, de hiányoznak a kisemberek százai és ezrei, akik kis munkakörüket önzetlenül, tudással és lélekkel töltve a nemzet épületét kellene, hogy alkossák.” (Köznevelés, 1945. aug. 1.)

A kis falusi és a hozzá tartozó tanyasi iskolákban tanultunk meg írni, olvasni, késsel, villával enni, viselkedni, köszönni, tisztelni az embert, a munkást. Innen vezetett az én utam is a NÉKOSZ-ba, ahol a szülők foglalkozása szerint 72%-a a gyermekeknek szegény paraszt, 12%-a munkás és 4%-a kisiparos volt. A tanítóinknak is köszönve, az átlagnál gyorsabban haladtunk előre, és messzebbre jutottunk a választott életpályánkon. Köreinkből egy negyedszázad múlva 19-en már kiemelkedő társadalmi, szakmai beosztásban dolgoztak. *Oláh Gábor*

Jubileumi elbocsátás

Ma, ha azt a szót halljuk, hogy *pedagóguselbocsátás*, már nem lepődünk meg. Arról viszont, ami Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, egy 1500 lakosú kis településen, *Tibolddarócon* lezajlott ez ügyben, már érdemes bővebben szólni.

Történt, hogy a helyi képviselő-testület 2007-ben két olyan meglepő határozatot hozott, amely jelentős változást eredményezett a község addigi oktatási és közművelődési tevékenységében.

Első döntése alapján az 1997 óta Kazinczy Ferenc Általános Művelődési Központként működő összevont intézményét visszaszervezte általános iskolává. Ez az intézmény látta el 10 éven keresztül a falu oktatási-nevelési, közművelődési, könyvtári és sporttevékenységét. Ma, amikor az intézményösszevonások idejét éljük (takarékosági okokból), akkor itt rombolunk, bontunk. Hol ebben az ésszerűség?

Természetesen a fenti döntés eredménye lett a képviselő-testület következő határozata, amelynek következtében a munkáltatónak létszámléépítést kellett végrehajtania. Így elbocsátottak egy napközis nevelőt, valamint két másik szakembert: egy 52 és egy 53 éves pedagógus házaspárt.

A *feleség*: magyar szakos tanár, aki diákjaival több éve számos megyei és országos tanulmányi versenyen ért el kiváló helyezést szakja minden egyes területén. Az indoklás szerint az igazgató nem tud számára megfelelő óraszámot biztosítani nemcsak egész, de még félállásban sem. Ez furcsa, hiszen így a 170 fős iskolában mindössze egy magyar-történelem szakos kollégánál maradt, ugyanakkor két matematika és két testnevelés szakos kollégát elbír az iskola. Érdekes, nem?

A *férj*: 1997-től az ÁMK közművelődési igazgatójaként dolgozott. Az átszervezés után az elbocsátás indoka az volt, hogy sem az általános iskolában, sem az önkormányzatnál a későbbiekben nem tudják foglalkoztatni, bár magyar-népművelés-könyvtár szakos végzettséggel rendelkezik, és eddig is ő irányította a községi-iskolai összevont könyvtárat, valamint a település közművelődési és sport munkáját. Ráadásul jelenleg a községben hasonló végzettséggel rendelkező személy nincs.

Ezekből a tényekből úgy tűnik fel, hogy a házaspár elbocsátása szakmailag nincs megalapozva, sőt emberileg is kétségsbe vonható. Azt hiszem, hogy itt sem a szakmáról, sem emberségről nem beszélhetünk, az egész mozgatórugója a bosszú, a visszavágás, az irigység, a „majd én megmutatom”. Ebben a történetben néhány személy, aki most fontosnak érzi és tartja magát, úgy gondolta, hogy vélt, de alaptalan és igazságtalan sérelmeiért elégtételt vesz, s ezzel tönkretesz, megvádol és megbélyegez egy 22 éve ott élő és munkáját becsületesen ellátó pedagógus házaspárt, családotul.

Végezetül még egy adalék. Ezt az így-úgy összehozott és véghezvitt „elbocsátó, szép üzenetet” egyazon napon postázták a 30 éves jubileumról szóló és további eredményes, sikeres munkát kívánó levéllel. Az időzítés kitűnő és nem véletlen. Egyszerre jubiláltattunk és lapátra tettünk.

Ezt hívják tragikomédiának!

Magasvári Károly, Magasvári Károlyné jubiláns elbocsátottak

„Tanévkezdés” Mátraszőlősen

Mátraszőlősen az előző tanévben még 93 tanuló járt az általános iskolába, s hat pedagógus oktatta őket. Az önkormányzat hosszú vajúdas után, augusztus végén döntött úgy, hogy megszünteti az iskolát. A pedagógusok augusztus 31-én kapták meg felmondólevelüket. A polgármester egy júniusi közmeghallgatáson kijelentette, hogy az önkormányzat anyagi okok miatt nem akarja az iskolát fenntartani. Az erről szóló határozatot a cigány kisebbségi képviselők aláírták, majd visszavonták. Véleményük szerint nem volt törvényes a határozathozatal, hiszen egyenként, hamis adatokat közölve, a lakásukon kereste fel őket a polgármester. A nyilvánvalóan jogszerűtlen döntéseket a helyi szakszervezeti vezető kezdeményezésére, a PSZ vezető jogtanácsosának közreműködésével támadtuk meg. A Nógrád Megyei Közigazgatási Hivatal is megállapította már a törvényteleniséget. A további fejleményekről a következő számban adunk tájékoztatást.

TANÉVNYITÓ – ÖTVEN ÉV MÚLTÁN

Ady Endre „nemes, küzdő, szabadlelkű” diákként üzent egykori iskolájába, Tóth Árpád verssel köszöntötte a hajdan „kedves udvart, a meghitt, régi termeket”, én egyszerűen csak elmentem a tanévnyitóra – fél évszázad után. Merthogy először éppen ötven éve léptem be kis elsősként az ELTE gyakorlóiskolájának, az Apáczaiak a kapuján. Egész pontosan a Cukor utcai három kapu közül a jobb oldalán. Az épület ugyanis négy bejáratral büszkélkedhet: három fel, az emeletekre visz, egy meg az udvarba. (Ma már a Papnövelde utca felől érkeztem az ismerős falak közé.)

A nekem óriási tanteremben sok ismeretlen fiú zsi bongott – 1957-ben még csak srácok járhattak ebbe a mintaiskolába. A fal menti padsor harmadik padjában foglaltam helyet, az ablak felőli oldalon (akkor még egy egység volt az asztal – közepén „beépített” tintatartóval (!) – és az ülőrész). Padtársammal rögvest be is mutatkoztunk egymásnak. Baross Gyuláról később kiderült, hogy nagy focibarátság és lelkes Fradi-drukker. Az idő tájt persze még lehetett kinek szurkolnia, hiszen olyanok kergették a labdát a zöld-fehér együttesben, mint Albert, Rákosi, Fenyvesi, Mátrai. A Ferencváros minden meccsére elment, ha kellett, még vidékre is. Ő lett aztán az osztály csapatszeretője, később serdülő, majd ifi labdarúgó az egyik neves-jeles fővárosi klubban.

De nemcsak nagyszerűen cselezett, nemcsak mesterien rúgtafejtette a labdát – pöckölte is! Hol náluk, hol nálunk óriási gombfocicsatákat rendeztünk tanítás után vagy előtt (amikor éppen délutánosok voltunk). Vajon a mai számítógépes ifjúságnak van-e fogalma, mekkora örömet tud nyújtani ez az időtöltés? A „játékosokat”, a kapukat, a szögletzászlókat és a többi nélkülözhetetlen kelléket a Cukor utca sarkán levő trafikban szereztük be, Balla A. Aladárnál, aki nagyon értette a módját: miként szabadítsa meg minden létező zsebpénzüinktől. (Egy gombfocicsapat árából akkor 125-ször ülhetett az ember villamosra!)

Az idén elhatároztam, hogy az 50 éves jubileum tiszteletére újra átélem a hajdani iskolai élményt. Gyuszival 42 (!) éve nem találkozunk, de sikerült meglegyelmem: nyolcadik után a Lengyel Gyula Kereskedelmi Szakközépiskolába járt, majd „közgáz”-diplomát szerzett, jelenleg az Országos Rádió és Televízió Testület költségvetési és üzemeltetési igazgatója. Ketten elmentünk tehát az alma mater 2007/2008-as tanévnyitójára. A mi időnkben még tizenkét évfolyamos iskola ma már csak gimnázium és kollégium: 640 diákkal, 80 tanárral, 8 nevelővel és 20 osztállyal.

Az ünnepséget hagyományosan a tetőteraszon rendezték. Munkácsy László igazgató beszédében kiemelte, hogy míg a ballagáson és a tanévzárón a közösséget elhagyó fiataloktól búcsúznak, ilyenkor, az új tanév kezdetén az „elsősöknek”, vagyis a hetedikeseeknek és a kilencedikeseeknek jár a megkülönböztetett figyelem. Ők az elmúlt héten a zamárdi gólyatáborban ismerkedtek egymással, osztályfőnökkel és a felsőbb évesekkel. Remélhetőleg az ott szerzett pozitív benyomások erősödni fognak az elkövetkező hetekben-hónapokban.

Külön köszöntötte az igazgató a kollégistákat, hangsúlyozva: mekkora bátorságra vall a vidéken élő diák és a család részéről egyaránt, ha valaki 14 éves korában vállalja Budapesten a teljesen önálló életet. A fővárosban egyébként az Apáczai az egyetlen ilyen típusú intézmény, és minden segítséget meg kíván adni, hogy az új lakók mihamarább beilleszkedjenek és igazi otthonra leljenek.

A beszédben szó esett a nyári nemzetközi versenyeken, diák-olimpiákon elért szép eredményekről, és arról, hogy az idén végeztek többsége bejutott az elsőként megjelölt felsőoktatási intézménybe: az ország legrangosabb egyetemére, főiskoláira. Az igazgató végül az előzőhöz hasonló sikereket kívánt az új tanévben is: minden apáczais diák találja meg örömét a tanulásban!

A ceremónia után felkerestük az általános iskolai 1. b-neknek megfelelő gimnáziumi kezdő évfolyam azonos betűjelű osztályát, a 9. b-t és osztályfőnökét, Czédulás Katalin tanárnőt (ő most az egyik igazgatóhelyettes is), aki egyébként szintén „apáczais” diák volt. Megtudtuk, hogy az osztályból 18-an biológia, 17-en pedig humán (magyar-történelem) tagozaton folytatják tanulmányaikat. Röviden bemutatkoztunk és előálltunk a kéréssel: hadd lehessünk az osztály

tiszteletbeli tagjai, és hadd ülhessünk vissza néhány percre ugyanabba a padba, ahol egykoron összeismerkedtünk. Gyuszinak Szabó Diána, nekem Bíró Enikő adta át készséggel a helyét, mi pedig 50 év után újra a fal menti padsor harmadik padjában (egész pontosan: az egyazon asztalhoz tartozó, egymás melletti két széken) újra bemutatkoztunk egymásnak. Majd, megköszönve a kedvességet, visszaadtuk a helyet és eredményes tanulást kívántunk az osztálynak.

Ezután tisztelgő látogatást tettünk az igazgató úrnál: felidéztük a múltat, de természetesen szó esett a jelen eredményeiről, gondjairól is. Búcsúzóul az iskola vezetője mindkettőnket megajándékozott azzal a jubileumi évkönyvvel, amely az intézmény 50 éves fennállása alkalmából látott napvilágot a 2005/06-os tanévben.

Elmenőben megálltunk a tanári melletti márványtáblánál, amelyen egy harangláb fölött a híres Horatius-idézet olvasható: Non omnis moriar. Két, tragikus körülmények közt elhunyt osztálytársunkra: Lukács Gyurira és Fülöp Lacira emlékeztünk, és az immár égi katedrán oktatókra, köztük Timár György tanár úrra, aki Gyuszi öccsének az osztályfőnöke volt, nekem pedig...

... Éppen annyi időskoromban, mint ahány évesek újdonsült „osztálytársaim”, már a kilencedik tanévetem kezdtem „a Cukorban”. Első gimnazistaként az újságíró szakkörben tevékenykedtem lelkesen. Fő produktumunk a tanévenként 4-5-ször megjelenő, A/4-es formátumú, 28-40 oldalas iskolai újság: a Tiszta Szívvvel papírra nyomott sajtótermék volt, nem ám „holmi” internetes portál. A borítóján ez állt: „Az Apáczai Csere János Gyakorló Iskola KISZ- és Úttörő Szervezetének lapja”. Belső oldalán, az impresszumban pedig: „Szerkeszti az iskola újságíró szakköre. Felelős szerkesztő: Timár György (ő vezette a szakkört). Diák-szerkesztők: Domány András (ma a Magyar Rádió Krónikájának állandó országgyűlési tudósítója) és Dalos Gábor (ma a Pedagógusok Lapjának olvasószerkesztője – azaz szerény személyem).” De már akkor olyanok írtak a lapba, mint Rékai Gábor, Keleti Miklós, Bächer Iván – ma híres riporterek, tudósítók.

Timár tanár úr 1964-től 1972-ig a Pedagógusok Lapját „főszerkesztette”, amelyben az első írásom – épp a rá emlékező nekrológ – 1980-ban jelent meg. Most én dolgozom itt, a szerkesztőségben: jelképes és valós értelemben egyaránt folytatója és beteljesítője mindannak, amit több mint négy évtizede az Apáczaiakban az újságíró szakkörben együtt elkezdtünk. Van ebben valami gyönyörű és végzetszerű. Most is, ahogy születik ez a cikk, József Attilát kicsit szabadon idézve úgy érzem: „én írok, ő fogja a ceruzámat”.

Megjelenik előttem a gondos, lelkiismeretes, nagy tudású, szelíd, kedves tanár alakja, amint zakóját csak úgy magára kanyarítva magyarázott, érvelt. Nem tanári tekintéllyel, hanem okos szóval győzött meg egy-egy mondatom sutaságáról, egy-egy bekezdés frappánsabbá tételének lehetőségéről, a bevezetés és a slusszpoén fontosságáról. Vagy éppen arról, miként kerülhetők el a sablonos fordulatok, és arról, hogy nem tölti be feladatát az a cikk, amely nem eléggé olvasmányos, hiszen nem érnek a legremekebb gondolatok is, ha az olvasó, meguntán, félreteszi az írást.

Íróasztala ott állt a tanárban, közvetlenül a bejáratától balra. Pontosan emlékszem, hiszen sokszor kerestem szünetben, megbeszélni, megvitatni a lapot. Még most is remélem, hátha odajön hozzám... Az újságíró szakköri foglalkozásokon valóságos kis szerkesztőségi életet éltünk, lelkesedéssel, lázzal, hittel, bizalommal, akarással, tisztelve a jót, a szépet, az értéket. Az Almásy téri nyomdában is szinte már a nagy újságírók módjára böngésztek a korrektúrákat, ha lehet, kigyomlálva belőlük minden sajtóhibát.

Most, hogy hazajöttem a tanévnyitóról, újra végiglapoztam a Tiszta Szívvvel féltve őrzött, bekötött példányait. Első tudósításomat, riportomat, interjúmat, novellámat. S ahogy böngészem a hajdani cikkeket, eszembe jut: mennyit segített Timár tanár úr „tisztába tenni” a gondolatokat, hogy aztán „a Tisztában” írástestet öltve megjelenjenek.

Ami akkor játék és tanulás volt számomra, az most munka és hivatás. De hála első iskolámnak és első mesteremnek, mindmáig őrzöm az útravalót: ez a szolgálat a maga tisztaságában és őszinteségében maradjon örökké játék és tanulás is... Dalos Gábor

Továbbtanulás, 2007

2007-ben összesen 108.849-en jelentkeztek felsőoktatási intézményekbe. Több mint 400 szakon nem volt elég a kitűnő érettségi bizonyítvány. A 2005-ös évhez képest ez jelentős növekedést jelent, hiszen akkor még csak 300 ilyen szakról adott hírt a statisztika. A társadalmilag jobban elismert és a jelentkezők által is támogatott felsőfokú oktatási intézményekben a kitűnő érettségi mellett emelt szintű érettségire vagy nyelvvizsgára is szükség volt a bejutáshoz. A legmagasabb ponthatárok közé tartozik az ELTE-BTK kommunikáció és médiatudomány szak és a Corvinus Egyetem nemzetközi gazdálkodás szak, ahol a maximálisan elérhető 144 pontot kellett teljesíteni a felvételihez.

2007-ben négy államilag finanszírozott és két költségtérítési képzésre csak a maximális 144 ponttal lehetett bejutni. Az államilag finanszírozott 56 ezer fős keretből a felsőfokú oktatási intézmények most 50 ezret töltöttek be. A felsőfokú szakképzés keretszámából, a 12 ezer férőhelyből csak ötezret sikerült betölteni.

Költségtérítési képzésre 25 ezer diák juthatott be. 2007-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem volt az egyetlen, amely hétezerrel is több diákot vett fel.

Az idén is a nagy hagyományokkal rendelkező, klasszikus tudományegyetemek vonzották leginkább a hallgatókat: az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Pécsi Tudományegyetem, a Szegedi Tudományegyetem és a Debreceni Egyetem. A három nagy vidéki egyetem a következő tanévben 6-7 ezer közötti diákot fogad. Még a Miskolci Egyetem az, ahová a különböző szakok esetében igen nagy létszámú a jelentkező.

Az ELTE iránti nagy érdeklődést mutatja az is, hogy a jelentkezők által megjelölt első helyek rangsorában, minden tizedik pályázó a fővárosi intézménybe szeretné megkezdeni tanulmányait.

A 2008-ban érettségiző diákoknak már nem 144-et, hanem 480 felvételi pontot kell összegyűjteniük ahhoz, hogy a leginkább frekvenciált szakokra bekerüljenek. Ez persze már egy másik történet...

Dr. Pataki Mihály

SEGÍTSÜNK, SEGÍTSÜNK!

Az egész országot bejárta az a sajtóhír, hogy **Virág Zsolt** 11. osztályos tanuló 2007 márciusában a makói diákolimpián tragikus balesetet szenvedett. Zsolt, aki tehetséges ígérete volt a magyar tornasportnak, fiatal kora ellenére többször nyert magyar bajnokságot, kerettagja volt az ifi válogatottnak, és részt vett a junior Európa-bajnokságon is. Balesete következtében két csigolyája között megszakadt a gerincvelő, ezért teljesen mozgásképtelenné vált. Kizárólag összejtűtéstés segíthet rajta. A műtétet Kínában tudnák elvégezni. Költsége 5 millió forint – elérhetetlen a számukra.

Édesanyja, **Pál Stefánia** a győri Móra Ferenc Általános és Középiskola postázója, 20 éve tagja a PSZ-nek. A család nagyon szerény körülmények között élt eddig is, mert alacsony keresetű gyűlő-nevelnek két gyermeket. Az édesanyja másik gyermekével jelenleg SZYED-en van.

Virág Zsolt rehabilitációs kezelése után hamarosan hazajöhetne. Az is nagy gond a családnak, hogy miképp tudják otthon ápolni, mivel csupán egy 42 m²-es lakásban élnek. Nagyobb területű lakásra volna szükségük, mert, a betegségből adódóan, a fiú sajátos elhelyezést kíván. Ez újabb nagy megterhelés a család számára.

Győrött hónapok óta gyűjtenek a gyógykezelésre, de sajnos még az összejtűtéstéshez szükséges pénz sem gyűlt össze. Az orvosok szerint a műtétet sürgősen el kellene végezni, mert minél hosszabb idő telik el a baleset és a beültetés között, annál kisebb a remény a gyógyulására.

Ezért kérjük a PSZ Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezete nevében, hogy, lehetőség szerint, segítsünk a beteg fiún és családján: többszörösen is nehéz helyzetbe kerültek, és önállóan nem tudják megoldani a problémákat.

A gyűjtés a következő számlán folyik: Győr Tornasportért Alapítvány, Virág Zsolt; Számlaszám: 58600300-11123868

Kérjük, aki együtt érez a családdal, a megjelölt számlaszámra utalja át felajánlását. Minden segítséget, segítő szándékot köszönünk a család nevében:

Dr. Jáki Katalin, a PSZ megyei titkára

10 % PSZ-KEDVEZMÉNY PSZ – MAKASZ KÁRTYÁRA

A PSZ–MAKASZ-tagkártyákat e tanévre új matrica felragasztásával érvényesíteni kellett. (Erről lapunk előző számában részletesen írtunk.)

A matrica újdonsága, hogy a szokásos vonalkód mellett kiegészítésként egy Libri-vonalkód is rákerült, amely 2007. december 31-ig 10%-os kedvezményre jogosítja tagjainkat a Libri 43 vidéki és budapesti könyvesboltjában, valamint a www.libri.hu web-áruházban. A Libri-üzletekről bővebb információ (cím, nyitvatartás, telefonszám) a www.libri.hu oldalon található.

További engedmények, kedvezmények:

- 5% kedvezmény internetes vásárláskor;
- 10.000 Ft feletti vásárlás esetén vagy legalább három termék vásárlásánál ingyenes kiszállítás;
- a www.libri.hu oldalon leadott rendelést az ország bármelyik Libri-boltjában át lehet venni, így postaköltség nem terheli;
- 10%-os kedvezmény egyes koncertekre (bővebb információ: <http://www.libri.hu/hu/fooldal/esemenyek/koncertjegy/>);
- vásárlás esetén nyerési lehetőség: Kia cee'd személygépkocsi, iPod-ok, Wellnes-hétvégék (bővebb információ: <http://www.libri.hu/hu/kiemelt/nyeremenyjatek/>);
- rendszeres akciók és kedvezmények;
- amennyiben feliratkozott a Libri hírlevelére, további egyedi akciók.

HASZNÁLJA KI A KEDVEZŐ LEHETŐSÉGET,
PSZ-TAGKÁRTYÁVAL VÁSÁROLJON KÖNYVEKET!

Animációsfilm-rajzoló tanfolyam

A Pannónia Filmstúdió animációsfilm-rajzolókat képző tanfolyamot indít azoknak, akik nem csak nézni szeretik a rajzfilmeket.

Tantárgyak: animáció, filmtörténet vetítéssel, filmtéchnika, számítógépes program használata. A 8 hónapos oktatás vizsgával zárul. Ekkor a hallgató államilag elismert „Animációsfilm-rajzoló” szakmai bizonyítványt kap. Telefonos egyeztetés után az érdeklődő betekinthez a most folyó képzésbe.

További felvilágosítás, időpontmegbeszélés a 06-1/250-1355, vagy a 06-1/250-0432-es telefonszámokon kérhető.

Gyerekeknek ősszel rajzfilmkészítő szakkört indítunk ugyanitt!

PSZ-tagok kedvezménye a Hotel Benczúrban

A Hotel Benczúr Pedagógus Vendégházában a szállodai szolgáltatást a PSZ-tagok, valamint a velük együtt érkező házastársak és gyermekek a tagkártya felmutatásával kedvezményes, önköltséges áron vehetik igénybe az alábbiak szerint:

1 férőhely 3 ágyas zuhanyozós szobában **4000 Ft**; 2 ágyas zuhanyozós szoba **9000 Ft**; 1 ágyas zuhanyozós szoba **6000 Ft**; 3 ágyas zuhanyozós szoba **11000 Ft**.

Kedvezmény nélküli árak zuhanyozós szobákban *elő- és utószezonban*: egyágyas – **45 euró**; kétágyas – **55 euró**; háromágyas – **65 euró**. *Főszezonban*: egyágyas – **65 euró**; kétágyas – **75 euró**; háromágyas – **85 euró**.

Országos Pedagógus Teniszbajnokság Balatonalmádiban

A Balatonalmádi TENNIS CLUB 1925 sportegyesület és a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hagyományosan e tanév végén is, 2007. július 6. és 8. között megrendezte az Országos Pedagógus Teniszbajnokságot. Ezúttal nyolcadszor került sor erre a sportversenyre. Ismét sikeres és jó hangulatú rendezvény tanúi lehettünk. A TENNIS CLUB balatonparti pályáin, ahol a mérkőzéseket tartották, és a klubházban megfelelő feltételeket teremtek a nemes vetélkedőhöz. A szomszédos strand pedig jó lehetőséget nyújtott a fürdőzésre. A teniszbajnokság eredményes lebonyolításáért köszönet illeti a klub vezetőit, munkatársait. A versenyzők elhelyezésére szolgáló Győr városi-körzeti PSZ-üdülő nyugodt és kulturált környezettel járult hozzá a versenyzők jó közérzetéhez. A bajnokságot Árok Antal, a PSZ alelnöke nyitotta meg és ő adta át az érmeket, díjakat is.

A teniszbajnokság eredménylistája

NŐK 40 ÉV ALATT: **1. Pestuka Szilvia** (Baja); **2. Pataki Henriett** (Budapest); **3. Gombásné Kada Tímea** (Mór)

NŐK 40 ÉV FELETT: **1. Csiziné Magyar Ildikó** (Szentes); **2. Kissné Katona Ágnes** (Baja); **3. Lőrincz Mónika** (Nyíregyháza)

FÉRFIAK 40 ÉV ALATT: **1. Tamás János** (Sopron); **2. Dudás Zsolt** (Balatonalmádi); **3. Ifj. Németh István** (Orosháza)

FÉRFIAK 40-55 ÉV KÖZÖTT: **1. Kovács Pál** (Békéscsaba); **2. Franke László** (Budaörs); **3. Csátaljai István** (Szolnok)

FÉRFIAK 55 ÉV FELETT: **1. Bocz Árpád** (Eger); **2. Szoó László** (Szombathely); **3. Németh István** (Orosháza)

NŐI PÁROS: **1. Csiziné Magyar Ildikó** (Szentes) - **Kissné Katona Ági** (Baja); **2. Csátaljai Anita** (Szolnok) - **Hal Viktorné** (Baja); **3. Pataki Henriett** (Budapest) - **Gombásné Kada Tímea** (Mór)

FÉRFI PÁROS: **1. Pestuka Szilvia** (Baja) - **Csátaljai István** (Szolnok); **2. Németh István** (Orosháza) - **Ifj. Németh István** (Orosháza); **3. Kovács Pál** (Békéscsaba) - **Hidasi László** (Mezőberény)

Országos Pedagógus Sportnapok Hajdúszoboszlón

Ez évben, 2007. június 30. és július 1. között Hajdúszoboszlón került sor az Országos Pedagógus Sportnapokra (OPS). A hetedszer lebonyolított sporttalálkozóznak a *Városi Sportház*, a *Högyes Endre Gimnázium sportpályái*, valamint az *Árpád uszoda* adtak otthont, méltó feltételeket kínálva a versenyeknek. A versenyzők színvonalas szállásáról, ellátásáról pedig a *Szép Ernő Kollégium* gondoskodott.

Külön elismerés illeti a szervezésben közreműködő kollégáinkat, mindenekelőtt *Szikszai Miklóst*, a PSZ Hajdú-Bihar megyei elnökét és a sportpályákat ingyenesen a rendelkezésükre bocsátó Hajdúszoboszló város önkormányzatát.

A találkozót *Varga László*, a PSZ elnöke nyitotta meg, a díjakat pedig *Molnár Tibor*, a PSZ Elnökségének tagja adta át.

Az eredmények listája a következők:

Kispályás labdarúgás (férfi): **1. Hajdúszoboszló**; **2. Dunaújváros**; **3. Szigetvár**; **4. Vásárosnamény**; **5. Vác**; **6. Putnok**; **7. Győr**.

Kosárlabda (női): **1. Vác**; **2. Hajdúszoboszló**; **3. Győr**.

Asztalitenisz: **1. Szigetvár**; **2. Vác**; **3. Győr**.

Asztalitenisz, vegyes páros: **1. Jakucsné Herczeg Anna** - **Csorny Péter**; **2. Böhmé Nagy Hajnalka** - **Illés Antal**; **3. Boross Anikó** - **Kiss János**.

Úszás (férfi): **1. Molnár Tibor** (Vác); **2. Szikszai Miklós** (Hajdúszoboszló). Úszás (női): **1. Kovács Lukácsné** (Debrecen).

Országos Pedagógus Természetbarát Találkozó Komárom megyében

Találkoztunk, barátkoztunk egymással, a tájjal és sok-sok új ismerettel. Az agostyáni arborétumban megtudtuk egyebek között, hogy a gesztenyefa – szépen névén bokrétafa Tatabányán, hogy a Szelim-barlang neve Szelim szultán cseppet sem barátságos tettéhez (a barlangba menekült környékbelieket a bejáráshoz rakott máglya füstjével megfojtotta) kötődik, hogy mi a Turul- emlékmű felállításához fűződő legenda, Komáromban azt, hogy az 1850 körül épült erdő a huszadik század legvégéig lakott volt, s láttuk a szépséges vizek és malmok városát: Tatát sok-sok műemlékkel, Révkomárom bájos belvárosát, az „Európa-teret”, *Feszty Árpád* szülőfaluját: Ógyallát, Majkpusztán a Kamanduli Remeteséget és kóstoltuk a neszmélyi borvidék nedűjét.

A 48. Országos Pedagógus Természetjáró Találkozó 120 résztvevője július első hetében, még a rekkenő hőség előtt barangolt a Gerecse és Vértes lankáin, gyönyörködve a természet szépségében, élvezve a fák susogását, pihentető zöldjét, az erdő illatát és nem utolsósorban egymás társaságát.

A túrák közül mindenki izlésének, kíváncsiságának és természetesen „fittségének” megfelelően választhatott. A legkevesebb gyaloglást vállalók az agostyáni arborétumi séta után Vértestől szét nézve, busszal érkeztek Héregre, a vállalkozó kedvű társaság pedig kb. hat kilométeres gyaloglás után ültetett asztalhoz a héregi étteremben, miután Tardoson a vörösmárvány-bányában „kibányászták” az

izlésének leginkább megfelelő szuvenír márványtöredéket. A legbátrabbak – a résztvevők közel fele – tizenhat kilométert megtéve fogtak hozzá a jól megérdemelt ebédhez. Ez részben a találkozó résztvevőinek ifjodását is jelzi, reményt adva arra, hogy újabb lendületet kap ez az igencsak „felöltött-korát” élő szép mozgalom. Életben tartásáért és hosszú évek óta a találkozók megszervezéséért köszönet illeti három szegedi kollégánkat *Tóth Imrénét* (Katit), *Feketi Józsefet* és *Tóth Imrét*.

A tervek szerint jövőre az Őrségben találkozunk régi és új barátainkkal, amihez, reményeink szerint, a PSZ-tagok számára szakszervezetünk – hasonlóan az eddigiekhez – anyagi támogatást nyújt. *Juhász Olga*

Országos Pedagógus Szavalóverseny, 2007

A *Pedagógusok Szakszervezete* és a *Pro Lingua Hungariae Alapítvány* a Magyar Köznevelés Napja alkalmából pedagógus szavalóversenyt rendez a magyar és a világirodalom alkotásaiból aktív és nyugdíjas pedagógusok részére. A szavalóverseny döntőjére **2007. november 17-én (szombaton)** Budapesten kerül sor.

Jelentkezés: levélben, faxon vagy e-mailen a PSZ Országos Irodáján (1068 Budapest, Városligeti fasor 10., telefon/fax: 06/1/322-8464; e-mail: psz@enternet.hu), illetve a PSZ megyei, területi irodáinál. **A jelentkezés határideje: 2007. október 15.**

A részvétel feltétele: érvényes pedagógusigazolvány vagy PSZ-

tagkártya. Felkészülés három, a magyar és a világirodalomból szabadon választott versből, melyeket a jelentkezés alkalmával fel kell tüntetni, és amelyekből a verseny idején a zsűri választja ki az előadandót.

A rendezés költségeit és a díjakat a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája biztosítja. A szavalóverseny szakmai feltételeiről a Pro Lingua Hungariae Alapítvány gondoskodik. A három első helyezett a tárgyjutalmak mellett egy-egy hetes ingyenes üdülési lehetőséget kap 2008 nyarán a PSZ balatonföldvári üdülőjében, a háromcsillagos szállodai szolgáltatást nyújtó Hotel Kiss Family-ben.

Ezzel a címmel a sajtóorgánumban tallózva a velünk vagy rólunk készült írásokból közlünk összeállítást. Így egyrészt – csokorba gyűjtve – áttekintést kaphatunk arról, hogy milyen információk jutottak el gondjainkról, eredményeinkről a társadalomhoz, másrészt azt is láthatjuk, melyek azok a lényeges problémák, törekvések, amelyek még nem vagy nem kellő módon váltak ismertté. Egyszerre célunk tehát a tájékoztatás és tájékozódás.

NÉPSZABADSÁG

(2007. IX. 4.)

Pedagóguselbocsátások: csak nézőpont kérdése?

(...) A legutóbbi adatok szerint 456-tal kevesebb közoktatási intézmény van most, mint tavaly, ebből 423 tagintézményként, vagy másik épületben működik tovább. Jogutód nélkül, azaz véglegesen 33 intézmény szűnt meg.

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) ezen számok alapján úgy látja: régen volt ilyen nehéz tanévkezdés a közoktatásban. Hiszen – mint arra Varga László elnök rámutatott – kevesebb pedagógus kevesebb intézményben, kevesebb pénzből tanít majd. Közölte: az Országos Választási Bizottság döntése értelmében – a PSZ kezdeményezésére – az Országgyűlés napirendjére tűzi a pedagógus-bérendszert átalakítását. Az új illetményrendszernek figyelembe kell vennie a képzettséget és a szolgálati időt, a végzett munka minőségét. (...)

NÉPSZAVA

(2007. VI. 16.)

Párbeszéddel kezdődött a vakáció

(...) A tanév az általános iskolákban 83 606, a középiskolákban 50 864 pedagógus számára is véget ért. Közülük azonban lesznek olyanok, akik az iskolaösszevonások és a plusz kötelező két tanóra bevezetése miatt összességében már nem térnek vissza a katedrára. Lesz, aki nyugdíjba vonul, és lesznek olyanok is, akiket másféle munka vár majd.

Nekik talán megnyugvást és vigaszt is jelent majd a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) tegnapi tanévzáró konferenciáján elhangzott miniszteri kijelentés: az Új Magyarország Fejlesztési Tervben 16 milliárd forint áll rendelkezésre pedagógusok átképzésére. *Hiller István* azonban más meglepetéssel is szolgált: elmondta, hétfőn kerül a parlament elé a közoktatási törvény módosító javaslata, amely a pedagógusok számára pluszdíjazás nélkül elrendelhető két órát érinti, a heti 22 óra kötelező óraszámot rögzíti. A kormány támogatását is élvező módosítás célja, hogy csökkenjen a pedagógusok bürokratikus terhelése. *Varga László*, a PSZ elnöke biztosította a minisztert arról, ez ügyben a módosítás a szakszervezet támogatására is számíthat. A konferencián a PSZ elnöke átnyújtotta a miniszternek a közoktatási akcióhét tapasztalataiból összeállított, a pedagógusok panaszait összegző dossziét. *Martin Rómer*, az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Bizottságának (ETUCE) meghívott főtárgyalójának felszólalásában arra hívta fel a figyelmet: bármilyen változás történik is az oktatásban, a párbeszéd a legfontosabb az érintett felek között.

(2007. VI. ...)

Csak 22 órát kell tanítani hetente

(...) *Árok Antal*, a PSZ alelnöke lapunknak elmondta: az érdekvédelmi szervezet már 2006-ban megfogalmazta erről szóló követelését. Azóta is napirenden tartották a szocialista frakció oktatási csoportjával és a kormánnyal folytatott tárgyalásokon. Azzal, hogy a közoktatási törvény parlamenti vitájában a szocialista frakció olyan módosító indítványt nyújtott be, amely eltörli a pedagógusok számára megalázó, ellenszolgáltatás nélkül elrendelt két órát, és ezt a javaslatot a parlament a múlt héten el is fogadta – csak a végzavazás van hátra –, a PSZ elérte célját. S bár szeptembertől 22 órára emelkedik a pedagógusok kötelező órásszáma, de további ingyenes két óra nem terheli őket.

Tatai-Tóth András, az MSZP oktatási csoportjának vezetője szerint mindez nem visszavonulás a részükről. A plusz elrendelhető két órát az iskolaintegrációk és a velük együtt járó pedagóguslétszám-csökkenés feleslegessé tették. Ráadásul az iskoláknak sem kell az elrendelhető plusz két órával járó súlyos adminisztrációs tehernek eleget tenniük. (...)

(2007. VIII. 14.)

Átképzés után pályázatió lehet az elbocsátott pedagógusból

Azt, hogy a kötelező óraszámemelés, a szakképzési integráció, a kistérségi összevonások, a finanszírozás változásai következtében hány pedagógust bocsátanak el, pontosan majd csak szeptember közepén tudhatjuk meg. *Varga László*, a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) (...) elnöke körülbelül tízezerre teszi a számukat. Az érdekvédelmi szervezetnél kértek már segítséget olyan tanítók, tanárok, akik tudják, hogy eddigi munkájukat szeptemberben nem kezdhetik meg. (...) *Árok Antal*, a PSZ alelnöke arról számolt be, az oktatási tárcával és a Szociális és Munkaügyi Minisztériummal közösen átképzési lehetőségeket keresnek az állásukat veszítő pedagógusoknak. Ezek egy része a pedagógiai és a pedagógiai tevékenységgel összefüggő hiányszakmákba irányítja az arra vállalkozókat, másik része a biztos elhelyezkedés ígérteben piacképes szakmát kínál például valamilyen idegennyelv-tudást kívánó területen. (...) Ezenkívül a távmunkát és a közszolgáltatásból való fokozatos és méltányos kivonulást is lehetővé kívánják tenni számukra. A PSZ a Budapesti Kommunikációs Főiskolával megkötött szerződés keretében Miskolcon és Szolnokon már szerveződik a projekt-menedzseri és pályázatió átképzés. Ezt a területi munkaügyi központok 300 ezer forintos átképzési kerettel támogatják. Minden felmentését töltő közalkalmazott pályázat útján kérheti az összeget. (...)

MAGYAR HÍRLAP

(2007. IX. 4.)

Becsengetés utáni meglepetések

(...) Az oktatási reform közvetlenül a tanévkezdés előtt is okozott meglepetéseket: a mátraszőlősi általános iskola tanárai és diákjai például alig egy hete tudták meg, hogy az önkormányzat pénz hiányában bezárja az intézményt. (...) Az Országos Választási Bizottság a Pedagógusok Szakszervezetének kezdeményezésére úgy döntött, hogy az Országgyűlésnek tárgyalnia kell a pedagógusok bérendszereinek átalakításáról. „Az új illetményrendszer figyelembe kell vennie a képzettséget és a szolgálati időt, továbbá a végzett munka minőségét, a béreknek a költségvetési törvényben meghatározott inflációval és a GDP-növekedéssel összhangban kell emelkedniük” – mondta *Árok Antal* alelnök. (...)

MAGYAR NEMZET

(2007. IX. 4.)

A parlament előtt a tanári bérendszert

Az Országgyűlés napirendjére tűzi és tárgyalni fogja a pedagógusi bérendszert átalakítását, mivel a Pedagógusok Szakszervezetének népi kezdeményezését jóváhagyta az Országos Választási Bizottság. A Pedagógusok Szakszervezete azt szeretné elérni, hogy az új illetményrendszer vegye figyelembe a képzettséget és a szolgálati időt, továbbá a végzett munka minőségét – hangsúlyozta *Árok Antal*. A Pedagógusok Szakszervezetének alelnöke kiemelte, hogy a tanárok keresetének reálértéke csökkent az elmúlt időszakban, ezért a béreknek a költségvetési törvényben meghatározott inflációval és a GDP-növekedéssel összhangban kell emelkedniük.

A Pedagógusok Szakszervezetének elnöke, *Varga László* elmondta: ilyen nehéz tanévkezdés régen volt a magyar közoktatásban.

Varga László kifejtette, hogy a reformnak nevezett átalakítási folyamatok most értek el arra a pontra, hogy kevesebb pedagógus kevesebb oktatási intézményben kevesebb pénzért fogja tanítani gyermekeinket. A ténylegesen munkanélkülivé váló kollégák számát még nem lehet tudni, mivel a felmérési idejüket letöltve számszerű adat arról csak a jövő év elején fog hű képet

adni – mondta *Varga László* a csaknem tízezer pedagógust érintő elbocsátások kapcsán.

A Pedagógusok Szakszervezetének elnöke a szervezet véleményét összegezve nyomatékosította, hogy amennyiben az állam jogot formál arra, hogy tankötelessé teszi az oktatást, akkor kötelessége biztosítani az ehhez szükséges feltételeket is. – Ezt a felelősséget azonban a jelenlegi kormány nem vállalja fel – tette hozzá.

MUNKAÜGYI SZEMLE

(2007/7-8.)

Tanulatlan ifjú koldustársisznyát hord

(*Árok Antal PSZ-alelnök írásából*)

(...) Az oktatás egészének eredményessége, illetve sikertelensége markáns társadalmi kérdés. Hiszen az oktatás nem csupán egy ágazat a sok közül, hanem a társadalmi-gazdasági felemelkedés fontos tényezője. Sokféle nemzetközi vizsgálat azt igazolja, hogy az oktatás minősége, időtartama és a gazdasági teljesítmény között szoros ok-okozati összefüggés van. Nem véletlenül hirdeti a bölcsesség, hogy „nemzetként nem fejlődhetünk gyorsabban, mint ahogyan az oktatásunk fejlődik.” (...) Világviszonylatban nálunk a legnagyobb az iskolák közötti egyenlőtlenség, és az országok azon csoportjába tartozunk, ahol a szülők társadalmi helyzete a legerősebben befolyásolja a gyermekek iskolai teljesítményét. Az átlagos teljesítmény romlása és a leggyengébbek hatalmas lemaradása miatt azzal a veszéllyel nézünk szembe, hogy gyermekeink nem lesznek képesek helytállni a mindenkit érintő nemzetközi versenyben.

Magyarországon nem vert gyökeret az a fontos felismerés, hogy az iskolai kudarcok megelőzésének legmegfelelőbb eszköze a lemaradással küszködő gyermekek kora gyermekkori – iskoláskor előtti vagy az iskola kezdő szakaszára eső – fejlesztése. Alig esik szó azokról a számításonkról, amelyek egyértelműen bizonyították, hogy a kora gyermekkori fejlesztés a jelenleg elgondolható leghatékonyabb közösségi beruházás: társadalmi megtérülési rátája messze felülmúlja a több mint egy évtizede a politika fókuszában lévő infrastruktúra-fejlesztési programokét (az autópálya-építésekét, a kis- és középvállalatok támogatásait, a mezőgazdasági programokét és egyebekét). (...)

A jelenlegi közoktatás-finanszírozási, intézményfenntartási rendszer lehetetlenné teszi, hogy a szegény családok gyermekei minőségi oktatásban részesüljenek. A hátrányos helyzetű diákok jellemzően olyan iskolákba járnak, ahol az iskolafenntartó önkormányzatok jövedelme, jövedelemterhelő képessége az átlagnál alacsonyabb.

Az oktatási kerekasztal – egyebek között ezekről a kérdésekről vitatkozva – áprilisban kezdte meg a munkát, és várhatóan év végére készülnek el javaslatai.

VESZPRÉM MEGYEI NAPLÓ

(2007. VI. 22.)

Fékezhetetlen gyerekek

Az agresszív, fékezhetetlen gyerekek magatartásának megfordítására *Bán Mihály*, a Pedagógusok Szakszervezete veszprémi közéleti bizottságának titkára azt javasolja: együttműködővé kell nevelni az ifjúságot.

Egy szeg miatti a patkó elvesztett című tanulmányában írja: határozottabban kell építeni saját érdekeikre, érdekeltté kell tenni őket a saját nevelésükben, oktatásukban. Változtatni kell a megközelítési módon, hogy az összetartozás, egymásra utaltság, magunk, mások és a világ iránti felelősség érzése tevékenység közben átvélve és átérzve váljon magától értetődővé. Ehhez kell a világ működésének megismerése és megértése. Ma még a középiskolásaink is úgy gondolják: nincs közük ahhoz, milyen világban élnek. Tudniuk kell, hogy minden döntésük felelősséggel jár: rajtuk áll, hogy egy lassan de biztosan pusztuló, vagy egy lassan, de biztosan épülő világban fognak élni. A. A.

Kürtszó – végig a Dunán

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumból még a nyár elején meghívó érkezett szerkesztőségünkhez. Tudtunkra adta, hogy a Duna napját közös kürtszóval jelzik a hajók a Fekete Erdőtől (sic!) a Fekete Tengerig (sic!), a folyó teljes hosszán, június 29-én, délután 14 órakor. A minisztérium is ezt az időpontot választotta sajtótájékoztatójához, amelyen a jeles nap magyarországi programjairól, valamint a folyó vízének tisztaságát és a rehabilitációt célzó beruházásokról hallhatnak majd az újságírók a Roosevelt téri kikötőhelyen horgonyzó Kossuth állóhajón. Az előadók közt lesz minisztériumi államtitkár, az esztergomi Duna Múzeum igazgatója, a Nemzeti Galéria főigazgatója és a Global Water Partnership magyarországi kuratóriumának az elnöke.

Nem értjük: vajon miért nem tudják a minisztériumban a meghívó megszövegezői azt, amit már a kisiskolások is kívülről fújnak, hogy a Duna a Fekete-erdőben (így kell helyesen írni!) ered és a Fekete-tengerbe (ez is kötőjellel írandó, és nem két külön szóban, nagy kezdőbetűkkel!) ömlik. Szintén a meghívóban olvasható: „*A negyedik alkalommal megrendezésre kerülő esemény – melyet idén a dunai kultúrák ünnepe jegyében rendeznek meg – célja, hogy egyfajta dunai szolidaritást alakítson ki.*” A mondat első felében fölöslegesek a terpeszkedő kifejezések, a második feléből viszont kimaradt néhány fontos betű, a szóismétléseket pedig semmi sem indokolja, így nem erősítik a hatást, épp ellenkezőleg! A magyar „fordítás” kb. így hangzik: A negyedszer megrendezendő esemény –, amelyet az idén a folyó menti kultúrák jegyében tartanak – célja, hogy egyfajta dunai szolidaritást alakítson ki.

Illene azt is tudni, hogy a január 15-én névnapját ünneplő férfi vagy **Loránd**, vagy **Lóránt** – harmadik változat (**Lóránd**) nincs! („Mellesleg”: igen nagyfokú tiszteletlenség bárkivel szemben, ha az illető nevét hibásan írjuk le.)

Az pedig már kifejezetten tragikomikus, hogy az esemény neve (*nemzetközi Duna-nap*) összesen ötször szerepel a meghívóban – valamennyiszer hibásan!

Jó lenne, ha ebben a minisztériumban a környezetvédelem mellett a nyelvvédelemmel is törődnének egy csöppet. Ám az a gyanúnk, hogy addig még – kürtszóval vagy kürtszó nélkül – sok víz lefolyik a Dunán...

(dal-bor)

A hónap (a nyár) névnapja: Ibolya

Eredete: viola (latin-magyar). Névnap: augusztus 7.

Mindig is szokás volt virágok nevével becézni a lányokat, népdalainkban sürün fordul elő a „rózsám”, „gyöngyvirágom”, „violám” megszólítás. Ami a *violát* illeti: latin eredetű szó, s eredetileg „ibolyát” jelentett; a középkor óta használják ezt is női névül nálunk, akárcsak magyarosabb alakját, az *ibolyát*. A *viola* – úgynevezett hangátvetéssel – *ivola*, *ivolya*, majd *ibolya* lett; vagyis a latin szó két külön szóvá hasadva két külön virág nevévé alakult, mint ahogy az *Ibolya* és a *Viola* is külön-külön hangalakú és hangulatú női névvé.

Ibolya egy lapra tesz fel mindent életében. Ahhoz, hogy célját elérje, végtelenül sok munkát és energiát hajlandó befektetni. Vezető típus, annak is tartják, mivel azonban nem az a fajta rendkívüli egyéniség, aki szakmai feltékenységet ébresztve akadályokat gördít az érvényesülés útjába, könnyen az élre is kerül. Mindemellett kompromisszum- és áldozatkész, nem kíván harcolni. Ha korlátokba ütközik, nem ostromolja, hanem megkerüli őket, vagy csendben kivárja a maga idejét. Igényli a sikert és a megbecsülést, ugyanakkor a szolid, izgalmtól és botrányoktól mentes élet híve. Magánéletét illetően szemérmes és zárkózott, nem beszélget szexről a barátnőivel, sőt kapcsolatairól is hallgat, amíg férjhez nem megy. Néha úgy érzi, túl nagy fába vágta a fejszéjét, ilyenkor vívódás gyötri: szíve szerint visszalépne, egyszersmind sejti, hogy a dolgok állása már túl van azon a stádiumon, amikor még megtehetné volna. Kínzó kétségei hosszabb időszakra is boldogtalanná tehetik, különösen asszonykorában, amikor családanyaként éppoly lelkiismeretesen igyekszik helytállni, mint hivatásában.

A hónap vice

Két tanárnő beszélget a tanári szobában.

- Szépen fejlődik az osztályod, Gizi – újságolja egyikük. – Arra a kérdésre, hogy melyik volt a legnagyobb királyunk, már csak nyolcan írták, hogy Burger King.

Álom és lélek

Százhusz évvel ezelőtt, 1887-ben Szabadkán született Csáth Géza, Kosztolányi Dezső unokaöccse. Orvostudományi egyetemet végzett. Ezáltal nemcsak íróként, esztétaként, hanem orvosként is foglalkozott az emberi lélek rejtelseivel. Álom és valóság, racionalitás és irracionális keveredik műveiben, megdöbbentő alkotásaiban.

Összeállításunkban, az új tanévre is gondolva, az ő „pszichológiáját” mutatjuk be. Hagyományainkhoz híven magyar szólásokat, mondásokat is bemutatunk az álomról, lélekről.

- Sohase szabad átadni magunkat az unalomnak, a rosszkedvnek és az érzéketlenségnek, hanem ... *gyógyítani kell a testet*, mert csak ennek a betegsége lehet oka a szellem szenvedésének.
- Mily rossz, hogy nem tudunk azt álmodni, amit akarunk. Nem ismerjük az álom előidézésének feltételeit.
- Az ember, ugyebár, amikor kilépett az óvilági majmok sorából, otthagya a természetet. Az agyveleje erős fejlődésnek indult. Ismeretlen módon olyan diszpozíciókat szerzett, melyekkel az énné és a világnak a szemléletét egész új, mondjuk, magasabb dimenziókból végezhetette, mint azelőtt. Talán ez az új nézőpont rontotta meg az embernek a pszichikai boldogságát.
- Az álomban a lelkünk nem alszik. Tovább működik, és a *személyünk legfontosabb ügyeivel foglalkozik*.
- A lelki épség! Rendkívül fontos, nagy dolog ez. És rendesen a szülők azok, akik elsősorban és először veszélyeztetik. Nem tudják, hogy minden durva szó, amit a gyermeknek mondanak, minden ütleget, amit neki kiosztanak, más lelket, tehát más embert farag abból, aki elszenvedi.
- Az ember nem akarja és nem szereti elhinni, hogy valóban olyan, amilyen. Az őszinteség magunkkal szemben a legnehezebb dolog.
- Művészetben, természetben, szép nőben gyönyörködni, nagyszerű megelégedettséget, nyugalmat, boldogságot érezni igazán csak neurastheniások arcán figyelhetünk meg. A szerelmi örömökkal és fájdalommal is hasonlóan van a mai, érzékenyebb idegrendszerű ember. Finnyás és válogatós. Általában hamar érdeklődik. A szépség mindig hatással van rá. Ez elől nem tud elzárkózni. Amellett azonban, hogy általában lobbanékony, nehezen határozza el magát a komoly szerelemre. Védekezik, küzd ellene, mint egy olyan állapot ellen, amely még a legjobb esetben is megsokszorozza számára az élet által amúgy is bőven szolgáltatott konfliktusok eshetőségeit és kombinációit.
- Elméneknek a legmagasabb rendű és legtöbb élvezetet adó működése a képzelet munkája, a fantáziálás.
- Míg a kezdő vívó vagy úszó az izomlázat kiheveri pár nap alatt, addig a mi nemzedékünk szellemi izomlázatát, a neurastheniát valószínűleg csak a dedunokánk fogja kiheverni. (...)
- Az izmoké a múltunk; jelenünk és jövőnk pedig ezé a csodálatos szervé: az agyvelő!
- Minekünk, embereknek, akik nagy garral a természet gyermekeinek valljuk magunkat, a természet már csak mostohaanyánk; ő szült, de ki is tagadott bennünket, mert otthagytuk. A mi édesanyánk a kultúra, a mi ringató bölcsőnk a fantáziánk, a mi morálunk a perverzitás, s ezért vagyunk mi abnormalis fajta.
- Tényleg helyes az, hogy a középiskolákban a nevelés a *művészi* körül forog. A gyermek, az ifjú jobban megérti és szereti a művészi igazságokat, mint a természetieket. Legalább a mai európai ember így van.

Magyar szólások, mondások: Álom után jó a nyugalom. Álomban, szerelemben nincs lehetetlenség. Álomból még senki sem gazdagodott meg. Alvónak álom, kelőnek kalács. Amint veted ágyadat, úgy aluszd álmodat. Egy jó álom minden fáradtságot helyrehoz. Étel, ital, álom, szükséges e három. Kinyílt szemmel aludd minden álmodat. Új le nálunk, ne vidd el álmodat. Álom, esős idő magától elmúlnak.

Addig remél az ember, míg benne a lélek. A szép asszony a szemnek paracicsoma, az erszénynek purgatóriuma, a léleknek pokla. Bíz a papra lelket, doktorra testedet, prókátorra peredet: pokolba leled helyedet. Ép testben ép lélek. Egy szív, egy lélek. Járkel, mint az Orbán lelke. Nehéz abba lelket önteni, kinek szíve elveszett. Se hite, se lelke (se istene, se lelke). Úgy ütlek mellbe, hogy lelked repül Cellbe. Bolyong, mint az elátkozott lélek. Szegény az ördög, mert nincs lelke. A szem a lélek tükre. Testi, lelki jóbarátok. Markában hordozza a lelkét (*erős*). Á. A.

Az Országos Választási Bizottság 175/2007. (VII. 18.) határozata

Az Országos Választási Bizottság az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 4. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva a Pedagógusok Szakszervezete (1068 Budapest, Városligeti fasor 10.) országos népi kezdeményezésének tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság megállapítja, hogy a Pedagógusok Szakszervezete 97/2007. (III. 19.) OVB határozattal hitelesített országos népi kezdeményezésének – „A Magyar Köztársaság Alkotmányának 28/D. §-a alapján, alulírottak kezdeményezzük, hogy az Országgyűlés tűzze napirendjére és tárgyalja meg azt a közalkalmazotti előmeneteli rendszert, amely igazodik a minimálbérhez, és biztosítja az Alkotmány 70/B. § (3) bekezdésében megfogalmazott, a végzett munka mennyiségével és minőségével arányos jövedelemhez való jog érvényesülését az Országgyűlés 63/2002. (X. 4.) OGY határozatának megfelelően” – támogatására összegyűjtött érvényes aláírások száma meghaladja az Alkotmány 28/D. §-ában az országos népi kezdeményezés érvényességéhez meghatározott számot. Ezért a népi kezdeményezés érvényes.

A határozat jogerőre emelkedését követően az Országos Választási Bizottság elnöke a sikeres kezdeményezésről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét.

Az Országos Választási Bizottság felhívja az Országos Választási Irodát, hogy a benyújtott aláírásgyűjtő íveket – a határozat jogerőre emelkedését követő 30 nap elteltével – semmisítse meg.

A határozat ellen a meghozatalától számított 3 napon belül a Legfelsőbb Bírósághoz címzett bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314.; fax: 06-1-441-1729). A bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb 2007. július 21-én 16.00 óráig megérkezzen. A bírósági eljárásban az ügyvédi képviselet kötelező. A jogi szakvizsgálóval rendelkező személy saját ügyében ügyvédi képviselet nélkül is eljárhat.

* * *

Országos népi kezdeményezésünk, akárcsak 2001–2002-ben, most is eredményes volt. Köszönjük mindazoknak, akik szervezőmunkájukkal, aláírásukkal támogatták akciónkat. Ennek eredményeként a parlament két hónapon belül köteles megtárgyalni a megnevezett alkotmányos jog érvényesülését és határozatot hozni erről.

A realitások talaján állva jól tudjuk, hogy kezdeményezésünk nyomán 2007-ben nem fog olyan döntés születni, mint amilyen 2002-ben, a közalkalmazotti bértábla 50%-os emelésével történt. Ugyanakkor a bérrendszer közelgő átalakítása szempontjából kellő nyomatókat jelenthet a sikeres akció. A koalíciós pártok legutóbbi megállapodása ugyanis egyértelművé teszi a korábbi szándékot, miszerint „a bértömeg 20%-ának mértékéig lehetővé kell tenni a teljesítményalapú differenciálást az oktatók között”. *A PSZ Országos Vezetősége éppen ezért fogalmazta meg alapvető elvárásait, amelyeket egyaránt ajánlunk a kormány és a parlament figyelmébe.* Reméljük, hogy az eredményes népi kezdeményezéssel és az állásfoglalással egyaránt az ésszerűség és az elfogadhatóság irányába tereljük a döntést.

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) Országos Vezetőségének állásfoglalása az illetményrendszer átalakításával, a teljesítményalapú bérezés bevezetésével kapcsolatban

A PSZ OV egy lehetséges illetményrendszeri reformnál alapkövetelménynek tekinti a következőket:

- az új illetményrendszernek legyen olyan eleme, amely biztosítja a képzettségkülönbségeken és a szolgálati időn alapuló automatikus előmenetelt;
- az új illetményrendszernek ez az eleme senki számára nem állapíthat meg kisebb illetményt, mint a jelenlegi;
- ez az új illetményrendszer-elem minden évben az éves költségvetési törvényben meghatározott inflációval és a GDP-növekedéssel összhangban levő felzárkóztatási résszel emelkedjen;
- az így kialakuló illetménytömegben felüli finanszírozás esetén készek vagyunk tárgyalni a pluszforrások teljesítményalapú elosztásáról;
- ehhez ki kell dolgozni a teljesítménymérés olyan objektív rendszerét, amely – a mérés költségeit is figyelembe véve – összhangban áll az elosztandó keresetösszeggel;
- a mérési módszer kialakításába és az ennek alapján történő fenntartói és intézményi szintű differenciálásba be kell vonni a szociális párbeszéd intézményeit, az érintett szakszervezeteket.

A PSZ Országos Vezetősége

A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény (Kjt.) és e törvénynek az oktatási-nevelési intézményekben történő végrehajtásáról rendelkező kormányrendelet (Vhr.) módosításáról – a teljesség igénye nélkül

(Folytatás a következő számban)

Kihirdetve:

– az 1992. évi XXXIII. számú törvény (Kjt.) módosítása 2007. 09. 09-én a Magyar Közlöny 91. számában.

– a 138/1992. (X. 8.) kormányrendelet (Vhr.) 2007. 08. 07-én a Magyar Közlöny 105. számában.

Pályáztatási kötelezettség [Kjt. 20/A. §-20/B. §, Vhr. 17. § (1)-(4)] Általános szabály:

„20/A. § (1) Közalkalmazotti jogviszony pályázat alapján létesíthető. Csak olyan közalkalmazottat lehet kinevezni, aki a pályázaton részt vett és a pályázati feltételeknek megfelelt.

(2) A 30/C. § (3) bekezdése szerinti áthelyezés esetén pályázat kiírása nélkül létesíthető közalkalmazotti jogviszony akkor is, ha egyébként a munkakör betöltéséhez pályázat kiírása kötelező.

(3) A pályázati felhívásban meg kell jelölni:

a) a munkáltató és a betöltendő munkakör, vezetői megbízás megnevezését,

b) a munkakörbe tartozó, illetve a vezetői megbízással (a továbbiakban együtt: munkakör) járó lényeges feladatokat,

c) a pályázat elnyerésének valamennyi feltételét,

d) a pályázat részeként benyújtandó iratokat, igazolásokat, továbbá

e) a pályázat benyújtásának feltételeit és elbírálásának határidejét.

(4) A pályázati felhívást a Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ (a továbbiakban: Személyügyi Központ) internetes oldalán kell közzétenni. Ezen túlmenően a pályázati felhívást, valamint a munkáltatónál közalkalmazotti jogviszony keretében pályázat nélkül betölthető munkakört és a kinevezés feltételeit

a) a fenntartó az internetes oldalán, ezen túlmenően, ha a fenntartó

aa) önkormányzat, a székhelyén,

ab) önkormányzati társulás, a társulásban részt vevő önkormányzatok székhelyén is, továbbá

b) a munkáltató a székhelye és telephelye szerinti településen a helyben szokásos módon köteles közzétenni. A pályázat benyújtásának határideje legkorábban a közzétételtől számított tizenöt nap lehet. Felhatalmazást kap a kormány arra, hogy a pályázatnak a Személyügyi Központ internetes oldalán való közzétételére vonatkozó részletes szabályokat rendeletben állapítsa meg.

(5) A pályázat elbírálásának rendjét a munkáltató határozza meg.

(6) A benyújtott pályázat tartalma – a törvény eltérő rendelkezése hiányában – csak a pályázó beleegyezésével közölhető harmadik személlyel.

20/B. § (1) A miniszter – különösen az ellátandó feladatokra és a felelősség terjedelmére tekintettel – meghatározhatja munkakörönként, illetőleg magasabb vezetői vagy vezetői beosztásonként a pályázati eljárás egyes szabályait, valamint a 20/A. § (3) bekezdésében foglaltakon túlmenően a pályázati felhívást tekintetében további feltételeket írhat elő.

(2) A 20/A. § (1) bekezdésétől eltérően, a miniszter meghatározhatja azt a munkakört, vezetői beosztást, amelyben nem kötelező pályázat kiírása a közalkalmazotti jogviszony létesítéséhez, illetve vezetői beosztással történő megbízáshoz.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján; a 20/A. § (4) bekezdése 2008. 01. 01. napján.

Eltérő rendelkezések:

Vhr. 17. § (1)-(2) és (4)

„(1) A közoktatási intézményben az e rendelet 6. §-ának (1) bekezdésében fel nem sorolt munkakörökre nem kell nyilvános pályázatot kiírni.”

„(2) Az e rendelet 6. § (1) bekezdésében meghatározott alaptevékenység ellátására létesített munkakörök betöltésére

meghirdetett pályázati felhívásokat – a Kjt. 20/A. §-ának (4) bekezdésében meghatározottakon túl – az Oktatási és Kulturális Minisztérium hivatalos lapjában is közzé kell tenni. A pályázati felhívásra és a pályázat benyújtásának határidejére a magasabb vezető beosztásra vonatkozó pályázati eljárás szabályait kell alkalmazni.”

„(4) Nem kötelező nyilvános pályázat meghirdetése, ha a munkakör betöltésére a helyi önkormányzati munkaerő-gazdálkodási rendszer keretében kerül sor.”

A hivatkozott Vhr. 6. § (1) bekezdése az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

„6. § (1) Munkaerő-kölcsönzés szempontjából alaptevékenységnek minősül minden olyan tevékenység, amelynek ellátására – az e rendelet mellékletében meghatározottak szerint – **pedagógus-munkakörben, nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben, továbbá a pedagógiai-szakmai szolgáltatások ellátására létesített ügyintéző-szakértő, pedagógiai szakértő, pedagógiai előadó, ügyintéző munkakörben foglalkoztatják a közalkalmazottat.**”

Összefoglalva :

Oktatási-nevelési intézményekben csak pedagógus-munkakörben, nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben, továbbá a pedagógiai-szakmai szolgáltatások ellátására létesített ügyintéző-szakértő, pedagógiai szakértő, pedagógiai előadó, ügyintéző munkakört kell pályáztatni.

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján; a 17. § (2)-(3) bekezdése 2008. 01. 01. napján.

Próbaidő (Kjt. 21/A. §, Vhr. 3/A. §)

Általános szabály:

„21/A. § (1) A kinevezésben a közalkalmazotti jogviszony létesítésekor – a (4)-(5) bekezdésben foglalt kivétellel – három hónap próbaidő megállapítása kötelező.

(2) A kinevezésben a közalkalmazotti jogviszony létesítésekor három hónapot meghaladó próbaidő köthető ki, melynek tartama legfeljebb négy hónapig terjedhet.

(3) A próbaidő meghosszabbítása tilos. A próbaidő tartama alatt a közalkalmazotti jogviszonyt bármelyik fél azonnali hatállyal indokolás nélkül megszüntetheti.

(4) Áthelyezés, illetve meghatározott munka elvégzésére vagy feladat ellátására szóló határozott idejű kinevezés esetén az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem alkalmazható. Azonos felek közötti újabb kinevezés esetén nem lehet próbaidőt megállapítani. Ettől eltérően próbaidőt kell megállapítani, ha

a) a közalkalmazotti jogviszony a 22. § (12) bekezdése szerint szűnt meg, és az újabb közalkalmazotti jogviszony létesítésekor a gyakornoki idő kikötése kötelező, vagy

b) a kinevezést megelőző közalkalmazotti, közszolgálati, ügyészségi, illetve bírói szolgálati, igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszony, a fegyveres szervek hivatásos állományának, továbbá a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak szolgálati jogviszonya fegyelmi büntetéssel vagy – ide nem értve az egészségügyi alkalmatlanságot – tartós alkalmatlanság, illetve nem megfelelő munkavégzés miatt felmentéssel kerül megszüntetésre.

(5) A miniszter megállapíthatja munkakörönként azt a szakmai gyakorlatot, amelynek megléte esetén az (1) bekezdés szerinti próbaidőt nem lehet megállapítani.”

Eltérő rendelkezések:

Vhr. 3/A. §

„[A Kjt. 21/A. §-ának (5) bekezdéséhez]

3/A. § Ha a közalkalmazotti jogviszonyt pedagógus-munkakörre létesítik, nem állapítható meg próbaidő annak, akinek

a) az oklevélszerzését (záróvizsgát) követő egy éven belüli alkalmazására abban a közoktatási intézményben kerül sor, amelyben

pedagógusképzést folytató felsőoktatási intézmény hallgatójaként az óvodai gyakorlati foglalkozását, illetve pedagógiai gyakorlatát részben vagy egészben teljesítette,

b) határozatlan idejű kinevezésére abban az intézményben kerül sor, amelyben a Kt. 127. §-a (10) bekezdése alapján felsőoktatási intézmény utolsó éves hallgatójaként határozott idejű kinevezéssel, munkaszerződéssel, óraadói megbízással foglalkoztatták,

c) határozatlan idejű kinevezésére abban az intézményben kerül sor, amelyben a kinevezése előtt az e rendelet 3. §-a alapján már határozott időre foglalkoztatták, feltéve, hogy az a)–c) pontok szerinti foglalkoztatás ideje elérte a négy hónapot.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően létesített közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

Gyakornoki idő (Kjt. 22. §-22/A. §, Vhr. 4. §-4/A. §-4/C §)

Általános szabály:

„22. § (1) Az E–H fizetési osztályba sorolt, a munkáltató alaptevékenységének ellátásával összefüggő munkakörbe történő határozatlan időre szóló kinevezés esetén – ideértve az ilyen tartalmú áthelyezést is – a gyakornoki idő kikötése kötelező, ha a közalkalmazott nem rendelkezik a munkaköréhez szükséges iskolai végzettséget és szakképzettséget, szakképesítést igénylő, a három évet meghaladó időtartamú szakmai gyakorlattal.

(2) A gyakornoki idő folyamatosságát nem érinti a 25. § (2) bekezdés b) pont 1. alpontja szerinti áthelyezés. Ha a közalkalmazotti jogviszony a gyakornoki idő alatt megszűnt, annak tartamát a szakmai gyakorlat megállapításakor abban az esetben kell figyelembe venni, ha a közalkalmazotti jogviszonya megszűnését követően a korábbival azonos vagy – a (4) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazása alapján – azzal egyenlő értékű munkakörre közalkalmazotti jogviszonyt létesít. Ettől eltérően nem lehet a szakmai gyakorlat megállapításakor beszámítani a közalkalmazotti jogviszony időtartamát, ha az a gyakornoki idő alatt

a) a (12) bekezdésben foglaltak szerint megszűnik, vagy

b) rendkívüli felmentéssel, illetve a közalkalmazott munkaköri feladatainak ellátására való – az egészségügyi alkalmatlanság kivételével – tartós alkalmatlansága vagy nem megfelelő munkavégzése miatt felmentéssel megszüntetésre került.

(3) A szakmai gyakorlat

a) a 87/A. § (1) bekezdésében és (3) bekezdése a) pontjában felsorolt jogviszonyok, valamint

b) munkavégzésre irányuló további jogviszonyban, így különösen vállalkozási és megbízási szerződésen alapuló jogviszonyban, személyes közreműködéssel járó gazdasági és polgári jogi társasági viszonyban, továbbá ügyvédi és egyéni vállalkozói tevékenység során szerezhető meg. Az a)–b) pont szerinti, több jogviszonyban megszerzett szakmai gyakorlat időtartamát össze kell számítani. Az összeszámításkor egy évnek 365 nap felel meg.

(4) Az (1)–(2) bekezdés alkalmazásával kapcsolatban a miniszter állapítja meg a munkáltató alaptevékenységének ellátásával összefüggő munkakört, továbbá meghatározhatja munkakörönként azt az iskolai végzettséget és szakképzettséget, szakképesítést, amely a szakmai gyakorlat tekintetében az (1)–(2) bekezdés alkalmazása esetén a kinevezéshez szükséges végzettséggel, illetve képesítéssel egyenlő értékűnek tekinthető. A szakmai gyakorlat meglétét a közalkalmazott köteles igazolni.

(5) A gyakornoki idő az E fizetési osztályba tartozó munkakörben két, az F–H fizetési osztályba tartozó munkakörökben három év. A miniszter meghatározhatja azokat a munkaköröket, ahol – az egyenértékű követelményrendszer, vizsga, illetőleg továbbképzések miatt – nem kell gyakornoki időt kikötni.

(6) A gyakornoki idő tartamát a kinevezéskor kell előírni. A gyakornoki idő kikötésekor a munkáltató köteles tájékoztatni a közalkalmazottat a gyakornoki idő alatti szakmai vezető személyéről.

(7) Ha a kinevezés módosításakor vagy az áthelyezés időpontjában a közalkalmazott megváltozott munkaköre tekintetében nem rendelkezik az (1)–(4) bekezdés szerinti feltételekkel, a gyakornoki idő kikötését mellőzni kell, amennyiben a 87/A. § (1) bekezdése szerinti közalkalmazotti jogviszonyban töltött idő tartama a tíz évet

meghaladja. Ekkor a közalkalmazott és a munkáltató köteles a (6) bekezdés második mondatában, valamint a (8)–(11) bekezdésben foglaltakat teljesíteni azzal, hogy a „nem megfelelő” minősítés a közalkalmazotti jogviszony fennállását nem érinti.

(8) A gyakornoki idő tartamába nem számít be:

a) a harminc napot meghaladó keresőképtelenséggel járó betegség,

b) a harminc napot meghaladó fizetés nélküli szabadság, valamint

c) a szabadságvesztés, a szigorított javító-nevelő munka, a javító-nevelő munka, valamint a közérdekű munka tartama.

(9) A miniszter által meghatározott követelmények alapján a munkáltató állapítja meg a gyakornoki idővel kapcsolatos szakmai kötelezettségeket, a gyakornoki idő alatti számonkérés feltételeit, a gyakornok szakmai vezetőjének feladatait, valamint a gyakornoki minősítés különös szabályait.

(10) A gyakornoknak és szakmai segítőjének munkavégzési kötelezettségét úgy kell megállapítani, hogy ennek teljesítése mellett rendes munkaidőben a gyakornoki idővel kapcsolatos kötelezettségének is eleget tehesen.

(11) A gyakornoki idő lejártának hónapjában a közalkalmazottat minősíteni kell. A minősítés során a 40. §-t azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

a) a munkáltatói jogkör gyakorlója a közalkalmazott közvetlen felettese mellett – ha személyük nem azonos – a szakmai segítő javaslatát is köteles meghallgatni, valamint

b) a minősítés eredményeként „megfelelt” és „nem megfelelt” eredmény adható.

(12) A közalkalmazotti jogviszony e törvény erejénél fogva megszűnik, ha a közalkalmazott „nem megfelelt” minősítést kap. A közalkalmazotti jogviszony a minősítés eredményének 40. § (5) bekezdés szerinti ismertetését követő tizedik napon szűnik meg.”

„22/A. § A közalkalmazottra a gyakornoki idő tartama alatt a 30/A–30/D. §-ban, valamint a 45-53. és az 54/A. §-ban foglalt szabályok nem alkalmazhatók.

Eltérő rendelkezések:

„[A Kjt. 22. §-ának (9) bekezdéséhez, a Kt. 118. §-ának (10) bekezdéséhez]

4/A. § (1) A gyakornoki idővel kapcsolatos szakmai követelmények két részből állnak: az általános követelményekből és a munkakörhöz kapcsolódó követelményekből. Az általános követelmények teljesítését minden gyakornok részére elő kell írni. A munkakörhöz kapcsolódó szakmai kötelezettségek megállapításának alapja a kinevezésében meghatározott munkakör, illetőleg az ahhoz kapcsolódó munkaköri leírás.

(2) Az általános követelményeknek biztosítaniuk kell, hogy a gyakornok megismerje

a) az intézmény nevelési programját, pedagógiai programját, szervezeti és működési szabályzatát, házirendjét, minőségirányítási programját, kollektív szerződését,

b) az intézmény pedagógiai célkitűzéseit, azok gyakorlati megvalósulását,

c) a gyermekek, a tanulók, a szülők, a pedagógusok – Kt.-ban meghatározott – jogait és kötelezettségeit,

d) a fenntartói irányítással kapcsolatos általános rendelkezéseket,

e) a tanügyigazgatási dokumentumok alkalmazását.

(3) A munkakörhöz kapcsolódó követelményeknek biztosítaniuk kell, hogy a gyakornok

a) megismerje a munkakörére vonatkozó foglalkoztatási alapelveket, az oktatásszervezés gyakorlati feladatait,

b) megismerje az intézménybe járó gyermekek, tanulók sajátos felkészítésének problémáit,

c) alkalmassá váljon a különleges gondozást igénylő gyermekek, tanulók egyéni fejlesztésére (hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, tehetséges tanulókkal való foglalkozás),

d) elmélyítse az oktatáshoz kapcsolódó eszközök használatához szükséges ismereteket (a továbbiakban a (2)–(3) bekezdésben felsoroltak: szakterületek).

(4) Közoktatási intézményen belül történő munkakör változás esetén a gyakornoktól nem lehet megkövetelni a már teljesített általános követelmények elsajátításának megismétlését.

(5) A számonkérés feltételeit, a gyakornoki minősítés különös szabályait a közoktatási intézmény gyakornoki szabályzata tartalmazza. A gyakornoki szabályzatban kell meghatározni továbbá a szakmai követelményrendszert, valamint a gyakornoki követelmények teljesítésével és a teljesítmény mérésével összefüggő eljárási rendet.

(6) A munkáltató szakterületenként szakmai vezetőt (segítőt) jelöl ki, aki a gyakornoki szabályzatban meghatározottak szerint segíti a gyakornok felkészülését. A szakmai vezető (segítő) a gyakornoki szabályzatban meghatározottak szerint – szövegesen – értékeli a gyakornok teljesítményét. A gyakornok minősítéséről az intézmény vezetője dönt. Az intézmény vezetője döntése előtt beszerzi a szakmai vezetők (segítők) együttesen kialakított véleményét.

(7) A szakmai vezető (segítő) felkészíti a gyakornokot az általa ellátott pedagógus-munkakörrel kapcsolatos tervező munkára, e körben

a) az iskola helyi tantervében, az óvoda nevelési programjában a munkaköri feladataira, a vonatkozó előírások értelmezésére és szakszerű alkalmazására,

b) a tanítási (foglalkozási) órák felépítésének, az alkalmazott módszereknek, tanulmányi segédleteknek, taneszközöknek (foglalkozási eszközöknek) célszerű megválasztására,

c) a tanítási (foglalkozási) órák előkészítésével, megtervezésével és eredményes megtartásával kapcsolatos írásbeli teendők ellátására,

d) a gyakornoki szabályzatban meghatározott feladatok ellátására.

(8) A szakmai vezető (segítő) szükség szerint, negyedévenként legalább egy, legfeljebb négy alkalommal látogatja a gyakornok tanítási (foglalkozási) óráját, továbbá – ha igényli – konzultációs lehetőséget biztosít számára.

(9) A szakmai vezetőt (segítőt) a (7)–(8) bekezdésben rögzített feladatok ellátásáért kiemelt munkavégzésért járó kereset-kiegészítésként a 88) bekezdés szerint megtartott órákra számított óradíjának megfelelő díjazás illeti meg.

4/B. § (1) A gyakornoki szabályzatot az intézmény vezetője adja ki. A gyakornoki szabályzat kialakítása során egyeztetni kell az érintett szakmai munkaközösségekkel. A gyakornoki szabályzatban kiadása előtt az intézmény vezetője kikéri a nevelőtestület véleményét.

(2) A gyakornoki szabályzatot az intézmény honlapján, ennek hiányában, a helyben szokásos módon közzé kell tenni.

4/C. § (1) A gyakornok részére a gyakornoki idő alatt a heti kötelező óraszám felett tanítás, foglalkozás megtartása csak e rendelet 11/A. §-ának (2) bekezdése c) pontjában meghatározott okból rendelhető el. A munkaidő kötelező órákkal le nem kötött részében a gyakornok munkaköri feladatként csak a következők teljesítésére köteles: részt vesz a nevelőtestület munkájában, és ellátja a munkaköréhez kapcsolódó előkészítő és befejező feladatokat.

(2) A munkáltató az e rendelet 11/B. §-ában meghatározott feladatellátási terv készítésénél a szakmai vezető (segítő) tevékenységét a nevelő és oktató munkával összefüggő egyéb feladatok elosztásánál köteles figyelembe venni.

(3) A gyakornok részére osztályfőnöki megbízás csak írásban adott hozzájárulásával adható.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően létesített közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

A Gyakornoki Szabályzatot 2007. december 31-ig kell elkészíteni.

A közalkalmazotti jogviszony megszűnése [Kjt. 25. § (1) bek. d), 25. § (2) bek. g)-h) pontja, 25/B. § (3) bek., 25/C. §, 26. § (4) bek., 27. § (2) bek. 30. §]

A Kjt. 25. §-a (1) bekezdésének d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[(1) A közalkalmazotti jogviszony megszűnik:]

„d) a 22. § (12) bekezdésében és a 25/A. § (1) bekezdésében meghatározott esetben,”

A Kjt. 25. §-a (2) bekezdésének g) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, egyúttal a (2) bekezdés a következő h) ponttal egészül ki:

[(2) A közalkalmazotti jogviszony megszüntethető:]

„g) elbocsátással, továbbá

h) rendkívüli felmentéssel a gyakornoki idő alatt.”

A Kjt. 25/B. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha az átvevő munkáltatónál közszolgálati jogviszony létesül, a közalkalmazottat a közszolgálati jogviszonyra vonatkozó szabályok szerint kell besorolni. Ha a közalkalmazott az átadást közvetlenül megelőző illetményének összege meghaladja a jogszabály alapján megállapítható alapilletmény, illetménykiegészítés és vezetői pótlék együttes összegét, az alapilletményt oly módon kell megnövelni, hogy a köztisztviselői alapilletmény, illetménykiegészítés és vezetői pótlék együttes összege elérje a közalkalmazotti illetmény összegét. E rendelkezés alkalmazása során a köztisztviselői alapilletmény eltérítése nem haladhatja meg a közszolgálati jogviszonyra vonatkozó szabályban erre vonatkozóan előírt legmagasabb mértéket.”

A Kjt. a következő 25/C. §-sal egészül ki:

„25/C. § (1) A 25/A–25/B. §-t nem kell alkalmazni, ha a 25/A. § (2) bekezdése szerinti időpont előtt

a) tett munkáltatói vagy közalkalmazotti egyoldalú jognyilatkozat, illetve

b) megkötött megállapodás – ideértve az áthelyezést is – alapján a közalkalmazotti jogviszony a 25/A. § (2) bekezdése szerinti időpontot követően megszűnik. Az a)–b) pont szerinti, a 25/A. § (1) bekezdésében foglalt időpont előtti jognyilatkozattal vagy megállapodással kapcsolatban a közalkalmazott által kezdeményezett munkaügyi jogvita esetén a 25/A. § (1) bekezdésében foglalt időpontot követően az átadó helyébe az átvevő munkáltató lép, illetőleg ezen időpont után a keresetlevelet az átvevő munkáltató ellen kell előterjeszteni.

(2) Az átadás 25/A. § (1) bekezdésben meghatározott időpontját követően a közalkalmazottat az átvevő munkáltatónál munkavégzési kötelezettség nem terheli. Ekkor a korábbi megszüntető nyilatkozat vagy megállapodás alapján az átadás és a jogviszony megszűnésének időpontja közötti időtartam alatt esedékes díjazást, illetőleg juttatást az átadó munkáltatónak – a jogviszony megszűnésével összefüggő juttatások kifizetésére vonatkozó szabályok alkalmazásával – legkésőbb az átadás időpontjában ki kell fizetnie. Ezek összegét – a közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabály vagy a felek eltérő rendelkezése hiányában – a távolléti díj figyelembevételével kell meghatározni.

(3) A folyamatban lévő fegyelmi eljárást, illetve a munkáltató fegyelmi határozatával összefüggő munkaügyi pert – a (4) bekezdésben meghatározott kivétellel – meg kell szüntetni, ha a munkáltató egésze vagy a közalkalmazottat foglalkoztató része a Munka törvénykönyve hatálya alá tartozó munkáltató számára kerül átadásra. Ha a munkáltató egésze vagy a közalkalmazottat foglalkoztató része a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény hatálya alá tartozó munkáltató számára kerül átadásra, a fegyelmi eljárásban a 25/A. § (1) bekezdésében foglalt időpontot megelőzően kijelölt vizsgálóbíztos, illetve fegyelmi tanács tag személyén ezen időpontot követően is e törvény szabályait kell megfelelően alkalmazni.

(4) Ha a munkaügyi per fegyelmi elbocsátás tekintetében folyik, a munkavállalói kereset elbírálásánál

a) a rendkívüli felmondás szabályait kell megfelelően alkalmazni, ha a munkáltató egészének vagy a közalkalmazottat foglalkoztató részének a Munka törvénykönyve,

b) a hivatalvesztés fegyelmi büntetés szabályait kell megfelelően alkalmazni, ha a munkáltató egészének vagy a közalkalmazottat foglalkoztató részének a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozó munkáltató számára történő átadására kerül sor.

(5) A fegyelmi büntetés végrehajtását meg kell szüntetni, ha a munkáltató egészének vagy a közalkalmazottat foglalkoztató részének a Munka törvénykönyve hatálya alá tartozó munkáltató számára történő átadására kerül sor.

(6) A 34. § alkalmazásakor – amennyiben a közalkalmazottat eredeti munkakörében kell továbbfoglalkoztatni – az átvevő munkáltató köteles az ítélet jogerőre emelkedésekor a 25/A–25/B. §-ban foglaltak megfelelő alkalmazásával az állásfelajánlási és foglalkoztatási kötelezettséget teljesíteni. Az átvevő munkáltató a 25/A. § (2)–(3)

bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettséget a jogerő ítélet közlésétől számított tizenöt napon belül köteles teljesíteni.”

A Kjt. 26. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A munkáltató fenntartója – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az általa fenntartott, e törvény hatálya alá tartozó munkáltatók között kezdeményezheti a közalkalmazott határozatlan időre szóló áthelyezését. Erre rendkívül indokolt esetben, így különösen akkor kerülhet sor, ha annak a munkáltatónak, ahová az áthelyezés irányul, a feladatai – különösen a munka- és pihenőidő, illetőleg a rendes szabadság kiadása szabályaira tekintettel – munkaszervezési eszközök alkalmazásával sem teljesíthetők.”

A Kjt. 27. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyt a 30. § (1) bekezdésének a)–d) pontjában foglalt okok alapján a munkáltató – a 25. § (2) bekezdésétől eltérően – azonnali hatállyal megszüntetheti; a közalkalmazott részére azonban egyévi, ha a határozott időből még hátralévő idő egy évnél rövidebb, a hátralévő időre jutó átlagkeresetét köteles előre megfizetni.”

A Kjt. 30. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép.

„30. § (1) A munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt – a 30/A–30/B. §-ban foglalt korlátozással – felmentéssel akkor szüntetheti meg, ha

a) megszűnt a munkáltatónak az a tevékenysége, amelyben a közalkalmazottat foglalkoztatták;

b) az országgyűlés, a kormány, a költségvetési fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetője, a központi költségvetési szerv vezetője vagy az önkormányzati képviselő-testület döntése alapján a munkáltatónál létszámcsoökkentést, illetve átszervezést kell végrehajtani, és emiatt a közalkalmazott további foglalkoztatására nincs lehetőség;

c) a közalkalmazott munkaköri feladatainak ellátására tartósan alkalmatlanná vált vagy munkáját nem végzi megfelelően; továbbá

d) a közalkalmazott a felmentés közlésének, illetőleg legkésőbb a felmentési idő kezdetének napján nyugdíjasnak minősül (31/B. §).

(2) A munkáltató a felmentést köteles megindokolni. Az indokolásból a felmentés okának világosan ki kell tűnnie, és a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy a felmentés indoka valós és okszerű.

(3) Ha az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott alkalmatlanság a közalkalmazott munkavégzésével vagy magatartásával függ össze, a felmentés előtt lehetőséget kell adni számára a vele szemben felhozott kifogások elleni védekezésre, kivéve, ha az eset összes körülményeiből következően ez a munkáltatótól nem várható el.

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően megszüntetett közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

Állásfelajánlási kötelezettség (Kjt. 30/A. §–30/F. §)

30/A. § (1) A 30. § (1) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott esetben, valamint, ha a 30. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt alkalmatlanság egészségügyi ok következménye, a munkáltató a közalkalmazottat írásban tájékoztatja

a) a munkáltatón belül,

b) a munkáltató irányítása alatt álló másik munkáltatóhoz, illetve

c) a munkáltató fenntartója által fenntartott más, e törvény hatálya alá tartozó munkáltatóhoz

az iskolai végzettségének és szakképzettségének, szakképesítésének, továbbá – egészségügyi alkalmatlanság esetén – egészségi állapotának megfelelő másik betöltetlen munkakör felajánlásának lehetőségéről. A közalkalmazott a tájékoztatás közlésétől számított két munkanapon belül írásban nyilatkozik a munkakör-felajánlási lehetőség igénybevételéről. Ha a közalkalmazott a határidő leteltéig a nyilatkozattételt elmulasztja, azt úgy kell tekinteni, mintha a munkakör-felajánlási lehetőséget nem igényelte volna. A munkakör-felajánlási lehetőség igénybevételekor a közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetésére csak akkor kerülhet sor, ha az a)–c) pontban foglalt munkáltatónál a közalkalmazott az iskolai végzettségének és szakképzettségének, szakképesítésének, továbbá – egészségügyi alkalmatlanság esetén – egészségi állapotának megfelelő másik betöltetlen munkakör nincs, vagy ha a közalkalmazott az ilyen munkakörbe történő áthelyezéshez, illetve kinevezése módosításához nem járul hozzá.

(2) Ha a közalkalmazott az (1) bekezdés szerint kéri betöltetlen munkakör felajánlását, a munkáltató a fenntartóját, illetőleg az (1) bekezdés b) pontjában említett munkáltatót köteles haladéktalanul megkeresni. A megkeresés kizárólag az érintett közalkalmazottnak az e törvény 5. számú melléklete szerinti közalkalmazotti alapnyilvántartás II–VII. pontjaiban foglalt adatait és az általa betöltött munkakör megnevezését tartalmazza.

(3) A munkáltató fenntartója a 30/E. § szerinti nyilvántartás felhasználásával a megkereséstől számított öt napon belül közvetlenül tájékoztatja a közalkalmazott munkáltatóját azokról a betöltetlen munkakörökről, amelyek az (1) bekezdés alapján a közalkalmazott részére felajánlhatók. Másik munkáltatónál betöltetlen munkakőről csak e munkáltató vezetőjének egyetértésével adható tájékoztatás.

30/B. § (1) A 30.(1) bekezdésének b) pontja szerinti létszámcsoökkentést elrendelő döntés esetén nem szüntethető meg felmentéssel azoknak az azonos munkakört betöltő közalkalmazottnak a jogviszonya, akik együttesen írásban, egy nyilatkozatba foglaltan kéri kinevezésükben a munkaidő mértékének olyan tartalmú módosítását, hogy munkaidejük együttes mértéke ne haladja meg a tervezett felmentéssel esetlegesen érintett közalkalmazotti létszámhoz kapcsolódó, a kérelem benyújtásakor érvényes munkaidő mértékének a felét. A kérelmet valamennyi érintett közalkalmazottnak alá kell írnia, megjelölve a kinevezésében kikötendő munkaidő mértékét.

(2) A munkáltató köteles a kérelemben foglaltak szerint a kinevezést módosítani. Az illetmény összegét – a felek közalkalmazottra kedvezőbb megállapodásának hiányában – a kinevezés módosítását közvetlenül megelőző illetmény alapulvételével, a rész- és a teljes munkaidő arányában kell megállapítani.

30/C. § (1) A munkáltató a 30/A. §-ban foglalt állásfelajánlás során a felmentés közlésének tervezett időpontja előtt legalább tíz nappal köteles írásban tájékoztatni a közalkalmazottat

a) a 30/A. § (3) bekezdése szerinti felajánlható munkakőről (munkakörökről) vagy a pályázat lehetőségéről, továbbá

b) a 30/B. § szerinti lehetőségéről és a tervezett felmentéssel esetlegesen érintettek nevéről, valamint munkakörük megnevezéséről, továbbá a 30/B. § (1) bekezdése szerinti kinevezésmódosítással megállapítható munkaidő mértékének felső határáról.

(2) Az (1) bekezdés szerinti tájékoztatást követő öt napon belül

a) a közalkalmazott írásban nyilatkozik a felajánlott munkakör elfogadásáról, illetve

b) a 30/B. § (1) bekezdés szerinti kérelmet a munkáltatóval közölni kell.

(3) A munkakör elfogadása esetén a munkáltató gondoskodik a kinevezés megfelelő módosításáról, illetve kezdeményezi a közalkalmazott áthelyezését. Ha felajánlható munkakör nincs vagy a közalkalmazott a felajánlott munkakört elutasította, ezt a felmentést tartalmazó iratban a munkáltatónak fel kell tüntetnie. A (2) bekezdés szerinti nyilatkozat elmaradását a munkakör elutasításának kell tekinteni.

(4) A 30/A. §-ban foglaltak teljesítésével felajánlott munkakör elfogadását a kinevezés módosításához vagy az áthelyezéshez történő közalkalmazotti hozzájárulásnak kell tekinteni. A (2) bekezdés a) pontjában foglalt nyilatkozat elmaradását a felajánlott munkakör elutasításának kell tekinteni.

30/D. § (1) Két vagy több helyi önkormányzat írásban megállapodást köthet a 30/A. §-ban foglaltak szerinti tájékoztatás teljesítésére a megállapodásban részes helyi önkormányzat által fenntartott munkáltatónál a 30. § (1) bekezdésének a)–b) pontja szerinti, valamint az egészségügyi alkalmatlanság miatti felmentés megelőzése érdekében.

(2) A megállapodás hatálya kiterjed az azt kötő önkormányzatok fenntartásában lévő, e törvény hatálya alatt működő valamennyi munkáltatóra, melyeknél a helyben szokásos módon kell a megállapodásról a közalkalmazottakat tájékoztatni. A megállapodásban továbbá rendelkezni kell annak időbeli hatályáról.

(3) A megállapodás alapján a 30/A. és 30/C. §-ban foglaltakat az önkormányzat, illetve a munkáltató azzal az eltéréssel köteles teljesíteni, hogy a tájékoztatás teljesítése érdekében a munkáltató fenntartója mellett a megállapodásban részes többi önkormányzatot is köteles megkeresni, amelyek a munkáltatót közvetlenül értesítik az álláshelyekről, illetve azok hiányáról.

30/E. § (1) Az e törvény hatálya alá tartozó munkáltató fenntartója elektronikus adatnyilvántartást vezet

- a) a munkáltató, továbbá
- b) a saját munkáltatói szervezete e törvény hatálya alá tartozó betöltetlen munkaköreiről.

(2) A munkáltató legkésőbb a közalkalmazotti jogviszony megszűnéskor köteles tájékoztatni a fenntartót a megszűnés következtében betöltetlenül váló munkakör

- a) megnevezéséről, továbbá
- b) a betöltéséhez szükséges iskolai végzettségről, szakképzettségről és szakképesítésről, illetve egészségügyi alkalmassági feltételekről.

30/F. § A 30/A–30/E. § rendelkezéseit a közoktatási ágazatban a külön törvény alapján megállapított, a munkaerő-gazdálkodásra vonatkozó szabályokban foglalt eltéréssel kell alkalmazni.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően megszüntetett közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

Felmentési védelem (Kjt. 31/A. §)

„31/A. § A felmentési védelem fennállása szempontjából a felmentés közlésének időpontja az irányadó. Ettől eltérően

- a) a 30/A. § (1) bekezdésében foglalt munkakör-felajánlási lehetőség, illetve
- b) a 30/B. § (1) bekezdése szerinti kinevezésmódosítási lehetőség esetén

az erről szóló tájékoztatás közlésének időpontja irányadó a felmentési védelem fennállása tekintetében.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően megszüntetett közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

Felmentési korlátozás [Kjt. 32. § (2) bek.]

„(2) Ha a 30/A. § (1) bekezdése szerinti munkáltatónál van olyan munkakör, amelynek ellátására az (1) bekezdésben említett közalkalmazott alkalmas, a közalkalmazotti jogviszonyt mindaddig nem lehet felmentéssel megszüntetni, amíg a közalkalmazott ilyen munkahelyre áthelyezhető, feltéve, hogy ezt elvállalja. Nem terheli ez a kötelezettség a munkáltatót, ha a felmentés indoka – az egészségügyi alkalmatlanság esetét kivéve – a 30. § (1) bekezdésének c)–d) pontján alapul. A munkáltató munkakör-felajánlásával kapcsolatban a 30/A. § és a 30/C. § szerint köteles eljárni.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően megszüntetett közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

Felmentési idő változása [Kjt. 33. § (1) bek.]

„(1) Felmentés esetén a felmentési idő legalább hatvan nap, de a nyolc hónapot nem haladhatja meg. Ettől eltérően, ha a felmentés – az egészségügyi alkalmatlanság esetét kivéve – a 30. § (1) bekezdésének c) pontján alapul, a felmentési idő harminc nap.”

„Kollektív szerződés 8 hónapnál hosszabb felmentési időt nem állapíthat meg.”

Hatályba lép: 2008. 01. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően megszüntetett közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

Közalkalmazotti jogviszony megszűnése a gyakornoki idő alatt (Kjt. 33/A. §)

„33/A. § (1) A munkáltató a gyakornoki idő tartama alatt a közalkalmazotti jogviszonyt rendkívüli felmentéssel megszüntetheti, ha a közalkalmazott

- a) a közalkalmazotti jogviszonyból eredő lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, vagy

- b) olyan magatartást tanúsít, amely a közalkalmazotti jogviszony fenntartását lehetetlenné teszi.

(2) A munkáltató köteles a rendkívüli felmentést a 30. § (2) bekezdése szerint megindokolni. Vita esetén a rendkívüli felmentés indokának valóságát és okszerűségét a munkáltatónak kell bizonyítania. A rendkívüli felmentés közlése előtt lehetőséget kell adni a közalkalmazottnak a tervezett intézkedés indokainak megismerésére és a vele szemben felhozott kifogások elleni védekezésre, kivéve, ha

az eset összes körülményeiből következően ez a munkáltatótól nem várható el.

(3) A rendkívüli felmentés jogát az annak alapjául szolgáló okról való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, legfeljebb azonban az ok bekövetkeztétől számított egy éven belül, bűncselekmény elkövetése esetén a büntetőeljárás megindítására nyitva álló elévülési idő alatt lehet gyakorolni.

(4) Rendkívüli felmentés esetén – e törvényben előírt kivételektől eltekintve – a felmentés szabályai nem alkalmazhatók.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően megszüntetett közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

A közalkalmazotti jogviszony munkavállaló részéről történő jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményei (Kjt.35. §)

„35. § (1) Amennyiben a közalkalmazotti jogviszonyt a közalkalmazott valamely közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabály rendelkezéseinek megszegésével szünteti meg, azt úgy kell elbírálni, mintha közalkalmazotti jogviszonya elbocsátás folytán szűnt volna meg. A közalkalmazott ekkor köteles a munkáltató részére a lemondási időre járó átlagkeresetének megfelelő összeget megfizetni. Amennyiben a közalkalmazotti jogviszony megszüntetése kizárólag azért jogellenes, mert a közalkalmazott lemondási idő egy részét nem tölti le, megtérítési kötelezettsége a le nem töltött idővel arányos.

(2) Ha a közalkalmazott a határozott időtartamú jogviszonyát szünteti meg jogellenesen, az (1) bekezdésben meghatározottakat megfelelően kell alkalmazni. Ha azonban a határozott időből még hátralévő időtartam rövidebb, mint az (1) bekezdés szerinti időtartam, a munkáltató csak a hátralévő időre járó átlagkereset megfizetését követelheti.

(3) A munkáltató jogosult az (1), illetve (2) bekezdésben meghatározott mértéket meghaladó kárának érvényesítésére is.

(4) A munkáltató (1)–(3) bekezdés alapján keletkezett igényeinek érvényesítésére a Munka törvénykönyve munkavállaló által okozott kár megtérítésére vonatkozó szabályai (Mt. 173. §) az irányadók.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően megszüntetett közalkalmazotti jogviszonyok tekintetében kell alkalmazni.

A végkielégítés szabályainak módosítása [Kjt. 37. § (9) bek.]

„(9) A végkielégítés összegének a felére jogosult a közalkalmazott, ha felmentésére azért került sor, mert kérelme alapján a munkáltató által felajánlott, a 30/A. § szerinti munkakörbe helyezéséhez szükséges kinevezés módosításához, illetőleg áthelyezéséhez nem járult hozzá, kivéve, ha a hozzájárulást alapos indokkal tagadta meg, így különösen, ha

- a) a felajánlott illetmény összege kevesebb a korábbi illetménye 80%-ánál,

- b) teljes munkaidőre szóló kinevezés esetén hat óránál rövidebb részmunkaidőben történő foglalkoztatást, illetve hat óránál rövidebb részmunkaidő esetén teljes munkaidőben történő foglalkoztatást ajánlanak fel, és utóbbi esetben a munkaidő mértékének növekedése a közalkalmazott személyes, illetve családi körülményeire figyelemmel aránytalan sérelemmel járna,

- c) a korábbi határozatlan idejű helyett határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyt ajánlanak fel, vagy

- d) az új munkahely és a lakóhely között – tömegközlekedési eszközzel – történő oda- és visszautazás ideje naponta a két órát, illetve 10 éven aluli gyermeket nevelő közalkalmazott esetében a másfél órát meghaladja, kivéve, ha az utazási idő mértéke közalkalmazotti jogviszonyában az említett időtartamot elérte.

Az a) pont alkalmazásakor a felajánlott illetmény a közalkalmazott fizetési osztálya és fokozata szerinti garantált illetménye mértékénél nem lehet alacsonyabb összegű.”

Hatályba lép: 2007. 09. 01. napján. A rendelkezéseket a hatálybalépést követően kell alkalmazni.

Összeállította:

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
vezető jogtanácsos

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (Kt.) változásai

Az Alkotmány 44/A. §-a szerint a helyi képviselő-testület – egyebek között – önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és igazgat, döntése kizárólag törvényességi okból vizsgálható felül, gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat, törvény keretei között önállóan alakítja ki a szervezetét és működési rendjét. Ide tartozik, hogy szabadon társulhat más helyi képviselő-testülettel. Továbbra is alapelv, hogy a képviselő-testület a feladatkörében csak olyan rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LV. törvény (továbbiakban: Öt.) 8. § (1) bekezdése ezt meg is erősíti, ráadásul emeljük ki, hogy a Öt. 8. § (2)-(3) bekezdése alapján a **lakosság igényei** alapján kell ezeket ellátni! Azonban anyagi lehetőségeitől függően a települési önkormányzat **maga** határozza meg mely feladatoknak, milyen mértékben és módon tesz eleget.

A **közoktatásról** szóló 1993. évi LXXIX. törvény (továbbiakban: Kt.) 2008. szeptember 1. napjától ismét változott. Jelen cikk bemutatja a legtöbbünket érintő változásokat **aláhúzott, kövér betűvel** jelölve a változások témáit. A jogszabályhelyet is jelöltem, de jól látható, hogy az adott szabályzások „szanaszét” vannak a jogszabályban. A rendelkezéseket terjedelmi okokból nem minden esetben közöljük. Ugyanakkor mindenki hozzáférhet a jogszabályhoz a www.mkogy.hu / Irományok/ Törvénymódosítások illetve a www.magyarorszag.hu honlapon a jogszabály pontos beírásával.

A Kt. változások közül szembevetendő, hogy mennyi „praktikummal” rendelkezik az önkormányzat gazdálkodása terén! Részben erre az EU irányelvei is rásegítenek – pl. pályázati feltételeknek való megfelelés –, részben a munkaerőpiaci feltételek, ezeken belül a kereslet is rászorítja a közoktatásból továbbtanulók esélyeit. Így jelentős változások közül elsősorban a **szakképzés** felel meg ennek az elvnek, s e szerint is szabályoz a jogalkotó.

A Kt. 12. § (6) bekezdése a tanuló kötelességeinek teszi, hogy a **szakmai vizsgája** sikeres befejezését követően – feltéve, hogy nem létesített foglalkoztatási jogviszonyt – három éven belül – a jogszabályban meghatározottak szerint – a pályakövetési rendszernek az iskolában megszerezett szakképesítése hasznosulásával kapcsolatban **adatot** szolgáltatson. Az adatközlés módját szabályozza is Kt. 2. számú mellékletben úgy, hogy a középiskola és a szakiskola minden év október 31-éig értesíti az általános iskolát arról, hogy az ott végzett tanulók – a középiskola, illetve a szakiskola első két évfolyamán – a tanítási év végén milyen tanulmányi eredményt értek el, valamint a középiskola és a szakiskola megküldi az általános iskolának a tanuló nevét, oktatási azonosítóját, továbbá az elért tanulmányi eredményeket. Az adatok feldolgozását személyazonosításra alkalmatlan módon az iskola honlapján, hiányában a helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni.

Ide tartozó szabályozás a Kt. 42. § (6) bekezdése, amely a szakiskola és a szakközépiskola számára – a jogszabályban meghatározottak szerint – adatot szolgáltat a **pályakövetési rendszernek**, továbbá a honlapján – **egyedi azonosításra alkalmatlan módon** – nyilvánosságra hozza a szakképzési évfolyamon tanulmányaikat befejezők munkaerőpiaci helyzetével kapcsolatos, a pályakövetési rendszerben keletkezett adatokat, információkat.

Ezzel összefüggésben a Kt. 35. § (9) bekezdése szerint a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás a munkaerőpiaci tanácsadással közösen is megszervezhető, együtt is ellátható.

■ Jelentős változást tesz lehetővé a Kt. 67. § (5) bekezdése, amely a szakiskolai és a szakközépiskolai szakképzés megszervezhetőségéről rendelkezik oly módon, hogy a csak szakképzési évfolyammal működő szakiskola, szakközépiskola vagy az arra az alapító okiratában felhatalmazott szakiskola, illetve szakközépiskola (a továbbiakban: szakmai vizsgára felkészítő iskola) a szakképzési évfolyamán készíti fel – részben vagy egészben – a szakképzési évfolyam követelményeire egy vagy több másik szakiskola, szakközépiskola (továbbiakban: a küldő iskola) tanulóit. A szakképzési feladatok közös feladatellátás keretében történő meg-

oldása esetén a küldő iskola szakképzési évfolyamainak száma csökkenthető, illetve a küldő iskola szakképzési évfolyam nélkül is működhet.

■ Ezzel összefüggésben a **szakképzés feladatainak regionális meg-szervezését** a Kt. 89/B. §-a szabályozza. Célja, hogy a külön törvény alapján létrehozott regionális fejlesztési és képzési bizottság közreműködjön a munkaerőpiaci igények és a közoktatásban folyó szakképzés fejlesztésének összehangolásában s egyéb kiemelt körökben. Erre pl. kidolgozza – a régió hosszú és középtávú területfejlesztési koncepciójának, illetve a régió fejlesztési programjának részeként – az iskolai rendszerű szakképzés fejlesztésének irányát; meghatározza a szakképzés fejlesztési irányait és beiskolázási arányait a régióban, és részt vesz az iskolai rendszerű szakképzés fejlesztésével összefüggő pályázatok, fejlesztési programok elkészítésében, lebonyolításában, részt vesz a pályakövetési rendszer működtetésében, és a régióban működő helyi önkormányzatoknál kezdeményezi a szakképzés-szervezési társulás megalakulását. Szakképzés-szervezési társulás az e törvényben meghatározott szakképzéssel összefüggő önkormányzati feladatok végrehajtására hozható létre. Fontos, hogy a **szakképzés-szervezési társulás jogi személy**. A szakképzés-szervezési társulás – a szakképzés körében – közoktatási megállapodást vagy más megállapodást köthet.

Mind a munkáltatói szinten, mind a fenntartók szintjén **fenntartói felelősség erősítése** látszik. A fenntartó szintű előregondolkodást „segíti” a Kt. 133. § (5) bekezdése, amely értelmében: „Ha a helyi önkormányzat a (3) bekezdés hatálya alá tartozó általános iskola fenntartói jogát nem állami, nem helyi önkormányzati intézményfenntartónak adja át, az átadást követő tanévben, valamint az azt követő **négy tanéven** át saját forrásaiból köteles az átvevőnek az iskola működéséhez, az éves költségvetésről szóló törvényben meghatározott egyházi kiegészítő támogatásnak megfelelő összeget megfizetni.”

Ugyanakkor a **kisiskolák fennmaradását** segíti a Kt. 133. § (4) bekezdése, amely értelmében: „Ha a nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskola tagintézményé történő átalakítása nem történt meg, a továbbműködéshez szükséges engedély meghosszabbítását **négyévente** meg kell ismételni. Azok az intézményfenntartók, akik rendelkeznek továbbműködési engedéllyel, január 1-je és március 15-e között kérhetik a továbbműködéshez szükséges engedély meghosszabbítását. Az engedély akkor hosszabbítható meg, ha a nyolc évfolyamnál kevesebb évfolyammal működő általános iskola rendelkezik az e törvény 25. §-ának (7) bekezdésében meghatározott együttműködési megállapodással.”

A **közös fenntartói munkaerő racionalizálást** láthatjuk a Kt. 16. §-a (7) bekezdésében is, amely értelmében: „A helyi önkormányzat, illetve – **társulási megállapodás alapján** – a többcélú kistérségi társulás a fenntartásában lévő közoktatási intézmények tekintetében – a területi érdekegyeztetés szabályainak megtartásával – **munkaerő-gazdálkodási rendszert** működtethet. A munkaerő-gazdálkodási rendszer része a munkaerő-gazdálkodási terv és a munkaerő-gazdálkodási nyilvántartás. A munkaerő-gazdálkodási tervben kell meghatározni a létszám-gazdálkodás, a munkaidő-kihasználás, a munkaerő közös foglalkoztatásának elveit, meghatározott feladatoknak a pedagógusok állandó helyettesítési rendszer, illetve az utazószakember-hálózat igénybevételével történő megoldását. A munkaerő-gazdálkodási nyilvántartás tartalmazza az egyes intézmények rendelkezésére álló létszámot és az adott létszám kihasználásával összefüggő adatokat.”

A Kt. 16. § (8) bekezdése alapján a munkaerő-gazdálkodási rendszerbe bevonhatók a nevelő és oktató munkához kapcsolódó nem közoktatási feladatot ellátó intézmények is, valamint a munkaerő-gazdálkodási rendszerét a **helyi önkormányzatok megállapodás alapján** közösen is működtethetik, amely pl. a társulási megállapodás egyik feltétele lehet. **Ez a szakszervezet helyi érdekegyeztetési lépcsőiben is változást jelent, amely szerint kell megszervezni pl. megyében vagy régióban belül az érdekképviseleteket az érdekegyeztetésre.**

A **munkáltatói szinten** kiemelendő a Kt. 16. § (6) bekezdése amely – egyebek között – a munkáltatónak azt teszi kötelezővé, hogy a **munkáltatói jogok gyakorlása** közben figyelembe kell venni az intézményi **minőségirányítási programban** meghatározott szempontok

és értékelési rend szerint kialakított teljesítményértékelést. Ezzel összefüggésben mutatjuk be: ismét változott a Kt. 118. §-ának (10) bekezdése, amely a **keresetkiegészítés** módját illetve jogcímét újra szabályozza.

Egyéb intézményeknek a szerepük nő, amit indokol a gyermek-összetétel és normatívaavonata. A Kt. 121. § (1) bekezdésének 29. pontja újradefiniálja a **sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló** fogalmát, amely alapján annak minősül az a gyermek, tanuló: „*aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd, b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.*”

A Kt. 30. §-ának (7) bekezdés rendelkezik a **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló** fogalmáról, amely értelmében: „*Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd (...), illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.*” Ezt a jogalkotó tovább szabályozza a Kt. 121. § 24. pontjában.

Ezzel összefüggésben változik a Kt. 3. számú mellékletében az „Osztály, csoport létszámhatárok, a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások szervezésének rendje” című II. résznek, „Az osztályok, csoportok szervezése” alcímű 3. pontja, amely értelmében: „*Azt a gyermeket, tanulót, aki beszéd fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenessége miatt sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, az óvodai csoport, iskolai osztály, kollégiumi csoport létszámának számításánál kettő,*

■ *azt a gyermeket, tanulót pedig, aki testi, érzékszervi, közép súlyos értelmi fogyatékos, autista, halmozottan fogyatékos három gyermekként, tanulóként kell számításba venni, függetlenül attól, hogy a többi gyermekkel, tanulóval együtt vagy külön vesz részt óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, kollégiumi nevelésben és oktatásban.*

■ **Két tanulóként** kell számításba venni a felzárkóztató oktatásban részt vevő tanulót.”

Tehát fontos a normatíva, illetve a felsorolt gyermekek, tanulók, ellátások szakember-háttere. Ennek megfelelően rendelkezik a Kt. 33. § (11) bekezdése az **egységes pedagógiai szakszolgálatot** ellátó intézményről, amely több különböző pedagógiai szakszolgálatot szervezettelileg egységes intézményként lát el. Ez az intézmény – a szakértői és rehabilitációs bizottsági feladatok kivételével – részt vehet a pedagógiai szakszolgálatok ellátásában, az utazó szakember-hálózat működtetésében, a többi gyermekkel, tanulóval együtt azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban, nevelésben-oktatásban részt vevő sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásában. Valamint elláthatja a gyógytestnevelés feladatait is és itt – a szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként – megszervezhető a családsegítő szolgálat, az iskola-egészségügyi ellátás is.

A Kt. 33. § (12) bekezdése az **egységes gyógypedagógiai módszertani** intézményről rendelkezik. Itt a **sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók többi gyermekkel, tanulóval együtt történő nevelésének**, oktatásának segítése a cél. Ezzel a feladattal összhangban elláthatja a Kt.-ban egyebek között felsorolt pedagógiai szakszolgálat feladatait, az utazószakember-hálózat működtetését, a Kt.-ban felsorolt pedagógiai szakmai szolgáltatás feladatait, továbbá az intézmény keretén belül óvodai vagy általános iskolai feladatot teljesítő intézményegység működhet. Itt is megszervezhető - **szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységként** – a nevelési tanácsadás, a családsegítő szolgálat, az iskola-egészségügyi ellátás is.

A nevelési tanácsadást újraszabályozták a Kt. 35. § (4) bekezdésében, amely értelmében „*A nevelési tanácsadás feladata annak megállapítása, hogy a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, ennek alapján szakvélemény készítése, valamint a gyermek fejlesztő foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával. A*

nevelési tanácsadás az óvoda megkeresésére szakvéleményt készít az iskolakezdéshez, segítséget nyújt a gyermek óvodai neveléséhez, a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához, ha a gyermek, tanuló egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja.”

Továbbra is fontos, hogy a nevelési tanácsadás segítségét kérheti a szülő, továbbá a **szülő egyetértésével** az óvoda, az iskola és a kollégium, valamint a nevelési tanácsadás e feladatai körében pedagógiai, pszichológiai támogatást, fejlesztést, terápiás gondozást nyújt a gyermeknek, a tanulóknak, illetve támogatja a pedagógus nevelő és oktató munkáját, segíti a családdal való kapcsolattartást, s a nevelési tanácsadás elláthatja az iskolapszichológiai szolgáltatás feladatait is. Ugyanebben a szakaszban kiemeli a jogalkotó, hogy a fejlesztő foglalkozás, ha a gyermek, tanuló beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzd, a **nevelési tanácsadás keretében készített szakvéleményben meghatározottak alapján folyhat.** A nevelési tanácsadást ellátó intézmény ellenőrzi a szakvéleményben foglaltak végrehajtását, feladata továbbá, hogy a szakértői és rehabilitációs bizottság által készített és a nevelési tanácsadó részére megküldött szakvélemény alapján segítse azoknak a gyermekeknek, tanulóknak az óvodai, iskolai, kollégiumi ellátását, akik a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek.

A Kt. 35. § (4) bekezdése arról is rendelkezik, hogy az iskolai fejlesztő foglalkozást biztosítani a Kt. 52. §-a (6) bekezdésének b) pontjában meghatározott időkeret terhére kell, s a nevelési-oktatási intézmény vezetőjét teszi felelőssé, hogy a fejlesztő foglalkozások a szakvéleményekben meghatározottak szerinti legyenek megszervezve.

Ide tartozik a Kt. 126. §-a, amely egyebek között a szakszolgálatok munkáját és vizsgálati kötelezettséget írja elő. Ennek alapján: „*A szakértői és rehabilitációs bizottság 2007. december 31-éig - hivatalból indított eljárás keretében - megvizsgálja a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartós és súlyos akadályozottság miatt sajátos nevelési igényű nyilvánított gyermekeket és tanulókat. A vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a gyermek, a tanuló küzd-e a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével, és ha igen, az visszavezethető-e organikus okra vagy nem vezethető vissza.*

■ *A szakértői és rehabilitációs bizottság azoknak a gyermekeknek, tanulóknak az iratait, akik a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdenek, 2008. március 15-éig megküldi a nevelési tanácsadó részére.*

■ *A vizsgálat eredményétől függetlenül az érintett gyermekeket, tanulókat a juttatások és a költségvetési támogatások tekintetében 2008. augusztus 31-éig sajátos nevelési igényű gyermekeknek, tanulóknak kell tekinteni.*

■ *Ha az e bekezdésben szabályozott vizsgálat eredményeképpen a gyermek, a tanuló további ellátásra jogosult, anélkül, hogy a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdene, ellátásáról 2008. szeptember 1-jétől a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre, tanulóra vonatkozó rendelkezések szerint kell gondoskodni, s így kell őt nyilvántartani.*” [Kt. 126. § (1) bekezdés]

A **fenntartói racionális gazdálkodás** „hatása” érhető tetten a Kt. 53. § (4)-(5) bekezdésében, amely szerint a napközis, illetve a tanulószobai foglalkozásokat olyan módon kell megszervezni, hogy a **szülők igényei szerint eleget tudjanak tenni az iskolai felkészítéssel és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatoknak.** Mértékét is írja a törvény, ugyanakkor lehetőséget ad arra, hogy a **heti időkeret az egyes évfolyamok, csoportok, tanítási év közben a tanítási hetek között átcsoportosítható,** valamint a napközis, illetve a tanulószobai foglalkozás egy iskolában - **több iskola tanulóinak részére is megszervezhető.**

A jogalkotó a **körzet** fogalmát újraszabályozza és meghatároz feltételeket ezzel összefüggésben a nem állami, nem helyi önkormányzati fenntartású intézményekre is Kt. 82. §-a (6)-(10) bekezdésében.

A bírói gyakorlat illetve az eddigi **jogérvényesítés** kevés eszközt bővíti ki a jogalkotó az újraszabályozott 84. § (14) bekezdésében, amely

értelmében: „Semmisség vagy érvénytelenség megállapítása esetén a bíróság

■ a) elrendelheti

■ aa) a jogsértés abbahagyását, és eltilthatja a jogsértőt a további jogsértéstől,

■ ab) hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és ennek a saját költségén megfelelő nyilvánosságot biztosítson,

■ ac) a jogsértő költségén a jogsértés előtti állapot helyreállítását, a jogsértő állapot megszüntetését, a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mívtólától megfosztását,

■ ad) a jogsértés alapján keletkező, egy költségvetési évre számított megtakarításnak a Köznevelési Fejlesztési Célelőirányzatba történő befizetését,

■ b) kötelezi a fenntartót, hogy állapítsa meg, illetve oly módon határozza meg az iskola felvételi körzethatárát, hogy az megfeleljen e törvény 66. §-ának (1)-(2) bekezdésében, illetve 90. §-ában foglaltaknak,

■ c) meghatározott időre vagy feltételek teljesítéséig megtilthatja adott nevelési-oktatási intézmény vagy annak tagintézménye tekintetében az új óvodai nevelési jogviszony, tanulói jogviszony, kollégiumi tagsági jogviszony létesítését, feltéve, hogy a településen másik intézményben megoldható az érintett gyermekek, tanulók felvétele.”

Az intézményi társulást az Ötv. 43. § szabályozza. **A közoktatás feladatainak kistérségi megszervezése** is több és egyértelmű rendelkezésekkel – felhatalmazva pályázatokon való részvételle is – egészül ki a Kt. 89/A. § (9)-(12) bekezdésében:

■ „(9) A közoktatási intézményt fenntartó többcélú kistérségi társulás a közoktatással összefüggő döntései előkészítésére közoktatási társulási bizottságot hoz létre.

■ (10) A közoktatási intézményt fenntartó többcélú kistérségi társulás – az érintett községi, városi önkormányzat kezdeményezésére – a közoktatással összefüggő tevékenységét olyan település tekintetében is ellátja, amely nem tagja a társulásnak, ennek keretei között megállapodhat különösen az intézményfenntartói jog átvételében, valamint tagintézményt működtethet olyan településen is, amely nem tartozik a többcélú kistérségi társuláshoz.

■ (11) A (10) bekezdésben meghatározott kérdésekben a társulási tanács határoz.

■ (12) A hazai és nemzetközi forrásokra kiírt közoktatási célú pályázatokon való részvétel feltétele, hogy az e törvény 89/A. §-ának (5) bekezdése alapján készített intézkedési terv tartalmazza a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket. A pályázatok elbírálásánál – az előírt feltételek megléte esetén – előnyben kell részesíteni azt a közoktatási intézményt fenntartó társulást, amelynek tagjai között olyan önkormányzat is található, amely szerepel a hátrányos helyzetű települések jegyzékén, továbbá azt a közoktatási intézményt fenntartó települést és társulást, amelynek az illetékességi területén a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók összes gyermekhez, tanulóhoz viszonyított aránya eléri a huszonöt százalékot. Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések meghatározását az oktatásért felelős miniszter útmutató kiadásával segíti. E rendelkezéseket a többcélú kistérségi társulás tekintetében is alkalmazni kell.”

A fontosabb **értelmező rendelkezésekről** egy pár szót. A **hátrányos helyzetű gyermek, tanuló** a Kt. 121. § (1) bekezdés 14. pontja szerint az, „akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek;”

A **nevelő és oktató munkához kapcsolódó, nem közoktatási tevékenység** a Kt. 121. §-a (1) bekezdés 25. pontja szerint: „a felsőoktatás, a

köz- és felsőoktatási kutatás, a gyermekjóléti szolgálat, a családsegítő szolgálat, a bölcsődei ellátás, a gyermekvédelmi ellátás, a közművelődés, a kultúra, a művészet, a könyvtár, a múzeum, a sport, a pályaválasztási tanácsadás, a szociális ellátás, a rehabilitáció és habilitáció, az iskola-egészségügyi ellátás;”

A **szakrendszerű oktatás** a Kt. 121. §-a (1) bekezdés 34. pontja szerint „ha az egyes tantárgyakat, műveltségi területeket, tantárgyi modulokat (a továbbiakban együtt: tantárgy) több, az egyes tantárgyak oktatására jogosító megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus tanítja; a **nem szakrendszerű oktatásban** a Nemzeti alaptantervben meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése folyik;”

A Kt. 126. §-a rendelkezik az ún. **kijelölt iskoláról** is, amely – egyebek között – „nem tagadhatja meg a felvételét azoknak a jelentkezőknek sem, akik a 2004/2005., a 2005/2006., a 2006/2007. tanítási években a pszichés fejlődés zavarai miatt vagy enyhe értelmi fogyatékosság miatt sajátos nevelési igényű tanulóként jelezték be az általános iskola nyolcadik évfolyamát. A tanuló abban az évben kezdhet utoljára a szakiskolában iskolai évfolyamot a nappali rendszerű iskolai oktatásban, amelyben betölti a huszonötödik életévét.”

A Kt. 131. § (5) bekezdése azokat a szabályokat tartalmazza, amelyek a **tananyag elektronikus adathordozóra** történő rögzítésével, feldolgozásával, közvetítésével kapcsolatosak, továbbá azzal, hogy a távközlési eszköz beiktatásával miként lehet az **ismereteket számon kérni**, illetve a pedagógus és a tanuló közt rendszeres kapcsolatot tartani.

S végére egy jó hír: a hétköznapi nevén **„ingyenes órák”** elrendelését, ingyenes **megtartásukat eltörölték**. A Kt. 1. számú mellékletében a harmadik rész II/18. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„18. A munkáltató **elrendelheti**, hogy a pedagógus a rendes munkaidőn belül, a munkakörére, beosztására e törvényben megállapított kötelező órájánál többet tanítson, ha erre a nevelő és oktató munka zavartalan megszervezése érdekében szükség van.

Az ily módon teljesített kötelező óráért a munkáltató óradíjat köteles fizetni. Az elrendelhető tanítási órák száma – kormányrendeletben meghatározott kivétellel – egy tanítási napon a kettő, egy tanítási héten a hat tanítási órát nem haladhatja meg. (...)”

Dr. Dudás Lilian jogtanácsos
www.drduadaslilian.hu

Közlönyfigyelő

Közlöjük a legfontosabb jogszabályváltozásokat, amelyek az ágazatot érintően a jogalkotó a nyár folyamán módosított. Mivel lehetőség van mindenki számára a www.kozlonykiado.hu honlapot megnyitni, így bővebben ezt a honlapot érdemes felkeresni a cikkben már említett honlapok, azaz a www.mkogy.hu/Iromanyok/Torvenymodositasok illetve a www.magyarorszag.hu honlapokon kívül. A hatálybalépés mindegyik jogszabálynál főszabályként 2007. szeptember 1. napjára esik, azonban vannak ettől eltérő hatálybalépések is, ezeket *-gal jelöltük.

A közlöny száma	Megjelenés	Hatálybalépés	A joganyag száma, a szabályozás tárgya
87.	2007. július 3.	*	2007. évi LXXXVII. törvény: a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (Kt.) módosításáról
91.	2007. július 9.	*	2007. évi C. törvény: (Kjt.) a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény módosításáról
105.	2007. augusztus 7.	*	211/2007. (VIII. 7.) Korm. rend.: a Kjt. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben rendelkező 138/1992. (X. 8) Korm. rend. módosításáról